

ASTRIDA LINDGRĒNE

Ronja-

laupītāja meita

Astrīda Lindgrēne

Ronja -laupītāja meita

Ronja piedzima pērkona naktī. Viņa nenojauta, ka piedzimusi laupītāju vadoņa Matisa ģimenē. Šajā naktī laupītāju vadoņa Borkas ģimenē piedzima puiselis Birks. Vēl šajā naktī zibens pāršķēla Matisa pili uz pusēm. Un – tavu nekaunību – atšķeltajā pils ziemeļu pusē ievācās dzīvot Borkas laupītāji. Kopš neatminamiem laikiem Borkas dzimta bija naidojusies ar Matisa dzimtu. Vai iespējams, ka Ronja un Birks kļūs par nešķiramiem draugiem, ka pavasarī viņi pārcelsies dzīvot uz Lānalu un ka Matiss solīsies viņus šad tad apciemot?

No zviedru valodas tulkojusi Mudīte Treimane

RĪGA «LIESMA» 1989

Astrid Lindgren RONJA ROVARDOTTER Raben & Sjogren Stockholm 1981

ILUSTRĒJUSI ILONA VĪKLANDE

tulkojums latviešu valodā, izdevniecība «Liesma», 1989

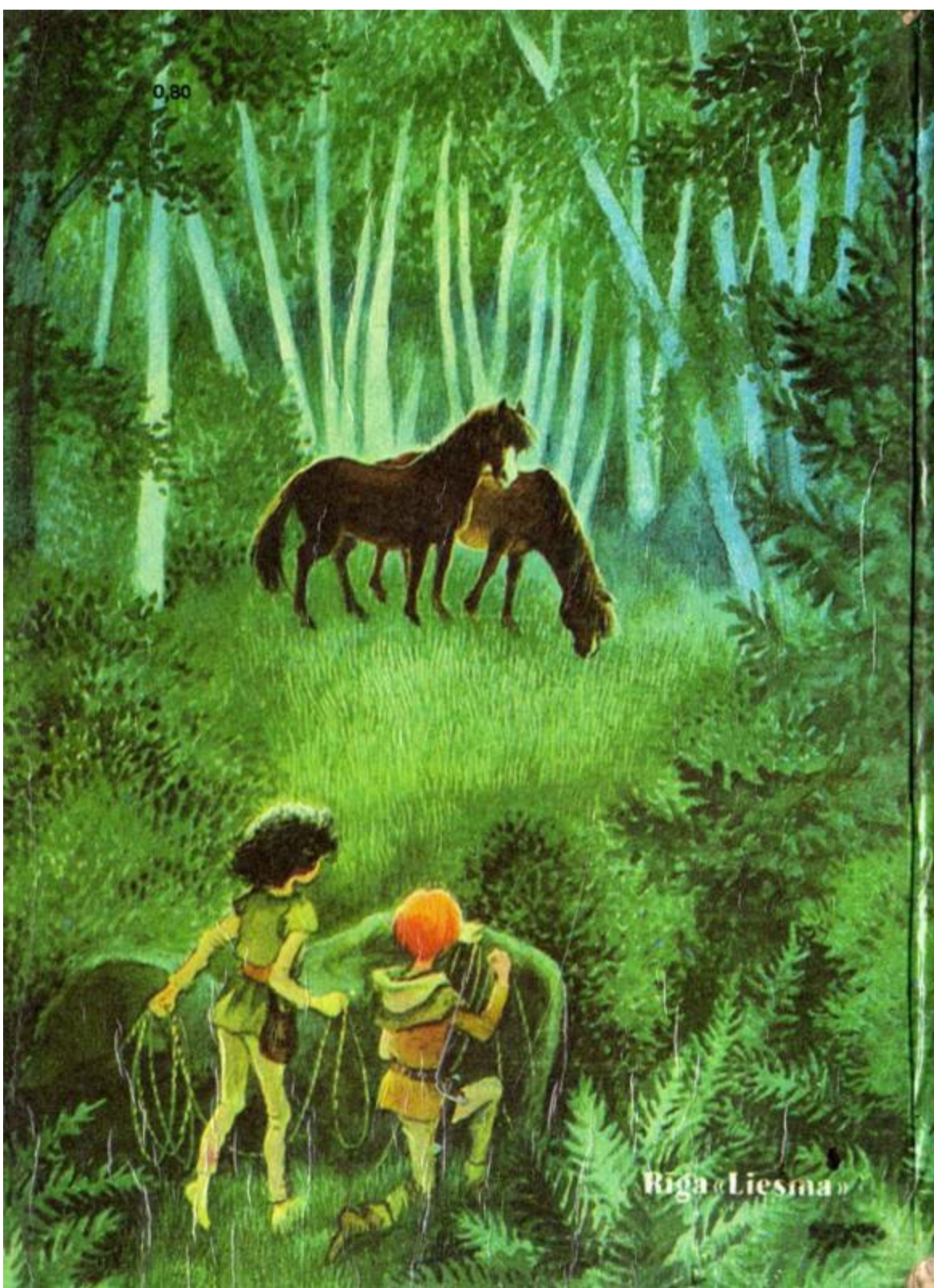
Jaunākā skolas vecuma bērniem

-
- - [1.Tonakt, kad piedzima Ronja](#)
 - [2.Tad viņš Ronju ieraudzīja](#)
 - [3.Nākamajā rīta Ronja pamodas agri](#)
 - [4.Tajā vakarā Ronja ar savu tēvu](#)
 - [5.Tonakt pār Matisa pili un apkārtnējiem mežiem nāca tāds sniegs](#)
 - [6.tad pienāca rīts, un nu Ronjai vajadzēja iet pie Birkas.](#)
 - [7.tad atnāca pavasaris](#)
 - [8.Bija tā, it kā viss mežs gulētu.](#)
 - [9.Turpmākās dienas Matisu lielajā zālē neredzēja](#)
 - [10.Tiklīdz viņi bija apgūlusies savās egļu gultās,](#)
 - [11.NĀkamo ritu agri viņi devas leja uz upi, lai paraudzītos](#)
 - [12.Gāja dienas, pēc pavasara atsteidzās vasara](#)
 - [13.Tur sēdēja Mazais Klipens](#)
 - [14.Bet pašlaik tur sēdēja Lūvise](#)
 - [15.Plikpaurim Pērām bija taisnība](#)
 - [16.Mežs, kuru Ronja mīlēja](#)
 - [17.Veciem vīriem nav ko sēdēt un saldēt dibenu](#)
-

ASTRĪDA LINDGRĒNE

Ronja -laupītāja meita

0,80

Rīga «Liesma»

1. Tonakt, kad piedzima Ronja

Tonakt, kad piedzima Ronja, pār kalniem rībināja pērkons jā, tā bija tāda pērcona nakts, kad visi māži, kas mājāja Matisa mežā, pārbijušies nolīda savās alās un slēptuvēs, vienīgi briesmīgajām harpijām pērcona laiks patika labāk par jebkuru citu laiku, un tās kliegdamas un brēkdamas laidelējās apkārt Matisa kalna laupītāja pilij. Tas traucēja Lūvisi, kura gulēja un gaidīja bērnu, un viņa sacīja Matissam:

— Aiztrenc prom briesmīgās harpijas, lai te vienreiz ir kluss, citādi es pati nedzirdu, ko dziedu!

Patiešām, gaidot piedzimstam bērnu, Lūvise dziedāja. Viņa sacīja, ka tā esot vieglāk un, iespējams, bērns tad būšot priecīgas dabas, ja nāksot pasaulē ar dziesmu.

Matiss paņēma savu loku un pa pils šaujamlūku izšāva pāris bultu.

— Taisieties prom, mežonīgās harpijas! — viņš kiedza.

— Man šonakt bērns gaidāms, vai jūs to neapjēdzat, šausmones tādas!

— Ho, ho, viņam bērns gaidāms! — harpijas klaigāja. — Pērkonlaika bērns tas būs, maziņš un neglīts, kā nu ne, ho, ho!

Tad Matiss vēl reizi iešāva bultu harpiju barā. Bet tās tikai indīgi nosmējās par viņu un, nikni klaigādamas, aizlaidās pāri koku galotnēm.

Kamēr Lūvise gulēja, dziedāja un gaidīja bērnu un Matiss, cik vien labi spēdams, apstrādāja mežonīgās harpijas, Matisa laupītāji sēdēja apakšā lielajā velvju zālē pie pavarda, ēzdami, dzerdami un trokšņodami tikpat skaļi kā harpijas. Ar kaut ko taču viņiem vajadzēja noņemties tā sēžot un gaidot, un gaidīt viņi gaidīja visi divpadsmit — kas tur augšā torņa istabā tagad notiks. Jo visā viņu laupītāju mūžā Matisa pilī nebija piedzimis neviens pats bērns.

Visvairāk gaidīja Plikpauris Pērs.

— Vai tad nu drīz nebūs klāt tas laupītāju mazulis? — viņš taujāja. — Es esmu vecs un vārgs, un manai laupītāja dzīvei drīz būs pienācis gals. Iekams aizeju, būtu tīri labi dabūt redzēt jauno laupītāju vadoni.

Tikko viņš to bija izteicis, atvērās durvis un iedrāzās Matiss, tīri vai sajucis no prieka. Gavilēdams un uz augšu palēkdamies, viņš riņķoja apkārt zālei un neprātīgi kiedza:

— Man ir bērns! Vai dzirdat, ko es saku, man ir bērns!

— Kas atskrējis: zēns vai meitene? — Plikpauris Pērs no sava stūra apjautājās.

— Laupītāja meita, kāds prieks, kāda līksme! — Matiss sauca. — Laupītāja meita, tur viņa nāk!

Un pār augsto sliekšni ar savu bērnu uz rokām pārkāpa Lūvise. Tad laupītāji uzreiz apklusa.

— Nu gan jums alus iestrēga kaklā! — Matiss sacīja. Viņš paņēma no Lūvises meiteni un nesa viņu apkārt rādīt laupītājiem.

— Skatieties! Ja gribat redzēt skaistāko bērnu, kāds jebkad ir dzimis laupītāju pilī!

Meita gulēja uz Matisa rokām un vaļējām acīm skatījās uz viņu.

— Sis mazulis jau šo to saprot, tas skaidri redzams, — Matiss sacīja.

— Kā viņu sauks? — Plikpauris Pērs gribēja zināt.

— Ronja, — Lūvise atteica. — Jau labi sen biju nolēmusi likt šo vārdu.

— Un ja nu būtu piedzimis puika? — Plikpauris Pērs iebilda.

Lūvise mierīgi un stingri uz viņu paskatījās.

— Ja reiz esmu nolēmusi, ka manu bērnu sauks par Ronju, tad arī būs Ronja.

Tad viņa pagriezās pret Matisu.

— Vai negribi dot viņu man?

Bet Matiss negribēja šķirties no meitas. Viņš tikai stāvēja un ar apbrīnu skatījās viņas dzidrajās acīs, uz viņas mazo muti, uz viņas melnajām matu pūkām, uz viņas bezpalīdzīgajām rociņām, un viņš notrīsēja aiz mīlestības.

— Bērniņ, šinīs mazajās roķelēs tu jau tagad turi manu laupītāja sirdi, — viņš sacīja. — Es to neapjēdzu, bet tā tas ir.

— Iedod nu tagad man paturēt! — Plikpauris

Pērs lūdza, un Matiss ielika viņam rokās Ronju tik vārīgi, it kā tā būtu zelta ola.

— Te nu tev būs jaunais laupītāju vadonis, par kuru tu tik ilgi tērgāji. Tikai nenosvied viņu zemē, jo tad šī būs tava pēdējā stundiņa.

Bet Plikpauris Pērs tikai uzsmaidīja Ronjai ar savu bezzobu muti.

— Viņa liekas tik viegla kā spalviņa, — viņš izbrīnējies ieteicās un pašūpoja bērnu.

Tad Matiss sadusmojās un izrāva bērnu viņam no rokām.

— Ko tad tu, aitasgalva, gribēji? Lielu, brangu laupītāju vadoni ar resnu vēderu un garu bārdu, vai?

Tad visi laupītāji saprata, ka pret šo bērnu viņi neko nedrīkst iebilst, ja grib, lai Matiss ir pie laba prāta. Un kaitināt viņu patiešām neklājās. Tādēļ viņi tūlīt ņēmās slavēt un cildināt jaunpiedzimušo. Ronjai par godu viņi iztukšoja arī daudzus kausus alus, ar to darīdami prieku Matisam. Viņš apsēdās goda vietā pie galda, reizi pa reizei parādīdams savu brīnumaino bērnu.

— Sitas te Borku vai traku pataisīs, — Matiss ierunājās. — Lai viņš sēž savā nožēlojamā laupītāja alā un aiz skaudības griež zobus; jā, piķis un zēvele, tā būs tāda zobu griešana, ka visām harpijām un pelēkajiem mošķuļiem Borkas mežā vajadzēs aizbāzt ausis, ticiet man!

Plikpauris Pērs apmierināts māja ar galvu un, viegli smīnēdams, sacīja:

— Kā tad, ka pataisīs traku. Jo nu Matisa dzimta turpināsies, bet Borkas dzimta pazudīs no

zemes virsas kā divi deviņi.

— Jā, — Matiss piekrita, — uz mata kā divi deviņi, tas ir skaidrs kā pieci pirksti! Pēc manas saprašanas ir tā — ja jau Borkam nav laimējies tikt pie bērna, tad viņam arī nelaimēsies.

Tad atskanēja pērkona spēriens, kāds Matisa mežā vēl nebija dzirdēts. Tas bija tāds rībiens, ka pat laupītāji nobālēja un Plikpauris Pērs, nespēcīgs būdams, nokrita gar zemi. Arī Ronja negaidīti un žēli ieraudājās, un tas satricināja Matisu stiprāk nekā pērkona spēriens.

— Mans bērns raud! — viņš sauca. — Ko lai iesāk, ko lai iesāk?

Bet Lūvise stāvēja mierīga. Viņa paņēma no tēva bērnu un pielika sev pie krūts, un raudas tūlī apklusā.

— Tas tik bija viens spēriens, — Plikpauris Pērs, daudz maz nomierinājies, ieteicās. — Pie joda, zibens noteikti kaut kur iespēra!

Jā, zibens bija iespēris un turklāt pamatīgi — to varēja ieraudzīt uzaustot rītam. Simtgadīgā Matisa pils, kas atradās Matisa kalna galā, bija pāršķelta uz pusēm. No visaugstākā pils dzeguļa līdz pat visdziļākajai pagraba velvei pils tagad bija pārdalījusies divās daļās, kuras šķīra plaša.

— Ronja, tavs bērna mūžs sākas ar vērienu, — Lūvise sacīja, kad ar bērnu uz rokas stāvēja pie pāršķeltās sienas un raudzījās uz postāžu. Matiss plosījās kā meža zvērs. Kā kaut kas tāds varēja atgadīties viņa tēva vecajai pilij? Tomēr Matiss nespēja ilgi niknoties par vienu un to pašu un allaž atrada iemeslu, lai nomierinātos.

— Nūja, mums vairs nevajadzēs ņemties ar tiem daudzajiem labirintiem, pagrabiem un visu to dražu. Un, kas zina, varbūt nevienam vairs nevajadzēs maldīties pa Matisa pili. Jūs taču atceraties to reizi, kad Plikpauris Pērs pazuda un nebija atrodamšs četras dienas!

Plikpaurim Pērām labprāt netikās, ka viņam to atgādināja. Vai tad viņš bija vainīgs, ka viņam izgāja tik slikti? Viņš tikai bija mēģinājis izzināt, cik liela un kolosāla īstenībā ir Matisa pils, un, kā jau zinām, bija atklājis, ka tā ir pietiekami liela, lai ap- maldītos. Nabadziņš, kad Plikpauris Pērs beidzot atrada ceļu atpakaļ uz lielo akmens zāli, viņš bija tikko dzīvs. Paldies dievam, ka laupītāji bija bļaus- tījušies un taisījuši tik lielu ķembastu, ka viņš tos pa gabalu sadzirdēja, citādi nemūžam nebūtu at- griezies.

— Visu pili mēs tik un tā nekad neesam izmantojuši, — Matiss sacīja. — Un mēs jau dzīvosim savās zālēs, kambaros un torņa istabās kā līdz šim. Mani vienīgi kaitina tas, ka esam palikuši bez ate- jas. Jā, piķis un zēvele, tā tagad atrodas plaissas viņā malā, un man žēl tā, kurš nejaudās paciesties, līdz mēs ierīkosim jaunu.

Bet šo lietu nokārtoja ātri, un dzīve Matisa pilī ritēja tālāk uz mata kā agrāk. Tikai ar to atšķirību, ka tagad tur bija bērns. Mazs bērns, kurš, pēc Lū- vises domām, mazpamazām darīja Matisu un viņa laupītājus tādus kā pamulķākus. Nebija jau tā, ka viņiem nāktu par ļaunu būt mazdrusciņ savaldīgākiem un smalkāk uzvesties, bet vajadzēja zināt mēru. Un bija jau arī neparasti noskatīties, kā

divpadsmit laupītāji ar savu vadoni kā tādi nelgassēž un gaviļē par to, ka viens mazs bērns tikko iemācījies rāpot apkārt lielajai zālei, — it kā uz pasaules nekad nebūtu redzēts lielāks brīnums. Protams, neparasti ātri griežoties riņķī, Ronja bija iemanījusies atsperties ar kreiso kāju — šo paņēmienu laupītāji atzina par kaut ko ārkārtīgi apbrīnojamu.

— Bet, ja tā labi padomā, tad lielākā daļa bērnu jau iemācās rāpot, — Lūvise sacīja. — Bez kādiem skaļiem gaviļu saucieniem, un viņu tēviem tādēļ nav jāaizmirst viss uz pasaules un bez iemesla jāpamet savs darbs.

— Vai tad Borkam tagad vajadzēs vienam pašam laupīt Matisa mežā? — viņa sarūgtināta jautāja, kad laupītāji ar Matisu priekšgalā agri brāzās uz mājām, lai tikai dabūtu redzēt, kā Ronja apēd savu piena putru, iekams Lūvise viņu noliek gulēt šūpuli pie sienas.

Taču Matiss šajās runās neklausījās.

— Ronja, manu mīlo dūjiņ, — viņš sauca, kad Ronja, atspērusies ar kreiso kāju, rāpoja viņam pretī taisni pāri zālei, kolīdz Matiss pārkāpa sliekšni. Un pēc tam viņš sēdēja ar savu dūjiņu klēpī un baroja to ar putru, kamēr viņa divpadsmit laupītāji skatījās. Putras bļoda stāvēja uz pavarda malas gabaliņu nostāk, un savu milzu ķepu dēļ Matisa kustības bija tādas kā neveiklas, un daudz putras nopilēja uz grīdas, un vēl Ronja pa brīžam pagrūda karoti tā, ka laba tiesa putras ielidoja Matisa uzacīs. Pirmo reizi laupītāji smējās tik nevaldāmi, ka Ronja sabijās un sāka raudāt, bet ātri vien viņa attapa, ka ir atklājusi kaut ko varen jautru, un to labprāt atkārtoja, kas iepriecēja vairāk laupītājus nekā uzjautrināja Matisu. Lai gan citādi Matiss domāja, ka viss, ko Ronja dara, ir nepārspējams un viņai pašai nav līdzīgas zemes virsū.

Pat Lūvisei bija jāsmejas, redzot Matisu tā sēžam ar savu bērnu klēpī un putru uzacīs.

— Mīlo Matis, kam gan var ienākt prātā, ka tu esi visvarenākais laupītāju vadonis pār visiem kalniem un mežiem! Ja Borka tevi tagad redzētu, viņš smietos tā, ka piečurātu bikses!

— Nu, no tā es viņu ātri vien atradinātu, — Matiss mierīgi atteica.

Borka, lūk, bija viņa niknākais ienaidnieks. Tāpat kā Borkas tēvs un tēvatēvs bija bijuši niknākie ienaidnieki Matisa tēvam un tēvatēvam; tiesa gan, kopš neatminamiem laikiem Borkas dzimta bija naidojusies ar Matisa dzimtu. Mūžīgi mūžam viņi bija bijuši laupītāji un bieds godīgiem cilvēkiem, kam ar saviem zirgiem, ratiem un vезumiem vajadzēja braukt cauri biezajiem mežiem, kur viņi mitinājās.

«Lai dievs ir žēlīgs tam, kam jātiek pāri Laupītāju takai,» — tā runāja ļaudis, ar to domādami šauro kalnu pāreju starp Borkas mežu un Matisa mežu. Jo tur uz vakts allaž stāvēja laupītāji. Un, vai tas bija Borkas laupītājs vai Matisa laupītājs, aplaupītajam tas bija viens pīpis — viņam taču vienalga, kurš laupa. Bet Matisam un Borkam gan nebija vienalga. Viņi cīnījās uz dzīvību un nāvi, un, ja pa Laupītāju taku nebrauca pietiekami daudz pajūgu, viņi laupīja viens no otra uz nebēdu, ko vien varēja dabūt.

Ronja par visu to nekā nezināja, viņa vēl bija par mazu. Viņa arī nenojauta, ka viņas tēvs ir bīstamais laupītāju vadonis. Ronjai tas bija tikai bārdainais, mīļais Matiss, kas smējās un dziedāja, un bļautījās, un ēdināja viņu ar piena putru, — viņa Matisu mīlēja.

Bet Ronja auga acīm redzot un pamazām sāka izzināt apkārtējo pasauli. Ilgi viņa domāja, ka lielā velvju zāle ir visa pasaule. Un tajā viņa jutās labi, tur viņa tik droši sēdēja zem garā, milzīgā galda un rotaļājās ar čiekuriem un akmentiņiem, kurus viņai pārnesa mājās Matiss. Un lielā zāle jau nemaz nebija tik slikta vieta mazam bērnam. Daudz jautra tur varēja piedzīvot un daudz ko iemācīties.

Ronjai patika, ka laupītāji pa vakariem dziedāja pavarda priekšā. Viņa klusi sēdēja zem galda un klausījās, līdz prata visas laupītāju dziesmas. Vēlāk Ronja dzidrā balstiņā viņiem piebalsoja, un Matisam palika mute vaļā aiz pārsteiguma par savu nepārspējamo bērnu, kurš tik skaisti dziedāja. Arī

dancot viņa iemācījās. Jo, kad laupītāji aizrāvās tā pa īstam, tad viņi dancoja un lēkāja apkārt zālei kā trakuli, un drīz vien Ronja ielāgoja, kā tas darāms. Matisam par prieku arī viņa dancoja, lēkāja un taisīja laupītāju lēcienus. Un, kad vēlāk laupītāji sasēdās pie garā galda, lai atvēsinātos ar kausu alus, viņš lielījās ar savu nepārspējamo meitu.

— Viņa ir skaista kā maza harpija, piekrīti man! Tikpat lokana, tikpat tumšacaina un tikpat melnmataina. Jūs vēl nekad neesat redzējuši tik daiļu bērnu, piekrīti man!

Un laupītāji māja ar galvu un piekrita visi kā viens. Bet Ronja klusi sēdēja zem galda ar saviem čiekuriem un akmentiņiem un, ieraudzījusi laupītāju kājas pinkainajos apavos, rotaļājās, it kā tās būtu viņas nevaldāmās kazas. Tādas Ronja bija redzējusi kazu kūtī, uz kurieni Lūvise ņēma viņu līdzi, kad gāja tās slaukt.

Bet neko daudz vairāk Ronja arī nebija pieredzējusi savā īsajā mūžā. Viņa nekā nezināja, kas atradās ārpus Matisa pils. Un, lai kā viņam tas nepatika, kādā jaukā dienā Matiss saprata, ka nu tā stunda ir sīdusi.

— Lūvis, — viņš sacīja savai sievai. — Mūsu bērnam jāiepazīst dzīve Matisa mežā. Ļauj viņai iet!

— Ak, tad beidzot tu esi to sapratis, — Lūvise noteica. — Bijusi man teikšana, tas būtu noticis jau krietni agrāk.

Un no tās reizes Ronjai bija brīv klaiņot apkārt pēc sava prāta. Bet vispirms Matiss viņai šo to piekodināja.

— Piesargies no mežonīgajām harpijām un pelēkajiem mošķuļiem, un Borkas laupītājiem! — viņš sacīja.

— Kā es zināšu, kuras ir mežonīgās harpijas,

kuri pelēkie mošķuļi un kuri Borkas laupītāji? — Ronja jautāja.

— To tu pamanīsi, — Matiss atteica.

— Ak tā, — Ronja novilka.

— Un vēl tev jāpiesargās neapmaldīties mežā, — Matiss mācīja.

— Ko es iesāksu, ja apmaldīšos mežā? — Ronja jautāja.

— Uzmeklēsi īsto taku, — Matiss sacīja.

— Ak tā, — Ronja teica.

- Un vēl tev jāpiesargās neiekrist upē, — Matiss sacīja.
- Ko es iesākšu, ja iekritīšu upe? — Ronja jautāja.
- Peldēsi, — Matiss zināja teikt.
- Ak tā, — Ronja atteica.
- Un vēl tev jāpiesargās neievelties Elles rīklē, — Matiss turpināja.

Viņš domāja plaisu, kas dalīja uz pusēm Matisa pili.

- Ko es iesākšu, ja ievēlšos Elles rīklē? — Ronja gribēja zināt.

— Tad tu vairs nekā neiesāksi, — Matiss noteica, un tūdaļ no viņa krūtīm izlauzās tāds rēciens, it kā tās būtu satvēris pats nelabais.

— Ak tā, — Ronja novilka, kad Matiss bija beidzis rēkt. — Tad jau es labāk neiekritīšu Elles rīklē. Vai būs vēl kas?

- Kaut nu nebūtu, — Matiss nopūtās. — Bet to tu ar laiku manīsi. Ej nu!

Ronja devās ceļā. Ātri vien viņa aptvēra, cik dumja bijusi, domādama, ka lielā velvju zāle jau ir visa pasaule. Pat milzīgā Matisa pils vēl nebija visa pasaule. Pat augstais Matisa kalns vēl nebija visa pasaule; nē, pasaule bija krietni lielāka. Tā bija tik liela, ka aizrāvās elpa. Zināms, viņa bija dzirdējusi Matisu un Lūvisi runājam par to, kas atrodas ārpus pils, — par kalnu upi viņi bija runājuši. Bet tikai tagad, ieraugot to mežonīgi krācainu brāžamies dziļi lejā Matisa kalna pakājē, viņa saprata, kas kalnu upes tādas ir. Par mežu viņi bija runājuši. Bet tikai tagad, ieraugot to tik tumšu un savādu — ar lieliem šalcošiem kokiem —, viņa tā pa īstam saprata, kas meži tādi ir, un viņa klusu smējās par to, ka uz pasaules ir upes un meži. Viņa tik tikko spēja tam ticēt — padomā,

uz pasaules ir augsti koki un lieli ūdeņi, un tie ir dzīvi —, vai tad par to nav jāsmejas no prieka?

Viņa gāja pa taku, kas veda taisni visdrūmākajā mežā, un nonāca līdz meža ezeriņam. Tālāk viņa nedrīkstēja iet — tā Matiss bija piekodinājis. Un mežezers tur gulēja — melns tumšu egļu ielokā, vienīgi ūdensrozes, kuras peldēja pa ūdeni, mirdzēja baltas. Ronja nezināja, ka tās ir ūdensrozes, bet viņa uz tām ilgi skatījās un klusu smējās par to, ka uz pasaules ir ūdensrozes.

Pie meža ezeriņa viņa palika visu dienu un darīja daudz ko tādu, ko nekad agrāk nebija mēģinājusi. Viņa svieda egļu čiekurus ūdenī un smējās, manīdama, ka var likt tiem peldēt, tikai pašlakstinot kājām ūdeni. Neko jautrāku viņa vēl nebija piedzīvojusi. Viņas pēdas jutās tik priecīgas un brīvas, kad varēja plakšķināties pa ūdeni, bet vēl priecīgākas tās kļuva, kad varēja rāpties. Ap ezeriņu zvīlnēja lieli sūnaini akmeņi, kur rāpties, tur auga egles un priedes, kuru zaros varēja ieķerties. Ronja rāpās un lodāja, līdz saule sāka grīmt aiz koku galotnēm. Tad Ronja apēda maizi un padzērās pienu,

kas viņai bija līdzī ādas tarbiņā. Pēc tam viņa atlaidās sūnās uz brītiņu atpūsties, un augstu pāri viņas galvai šalca koki. Ronja gulēja un skatījās uz tiem, un klusi smējās, ka tie ir uz pasaules, un pēc tam iemiga.

Kad Ronja pamodās, bija tumšs vakars, un pāri egļu galotnēm viņa ieraudzīja mirdzam zvaigznes. Tad Ronja saprata, ka pasaule ir vēl lielāka, nekā viņa bija iedomājusies. Un viņu skumdināja tas, ka uz pasaules ir zvaigznes, bet nav aizsniedzamas, lai kā viņa pēc tām sniedzās.

Nu viņa bija palikusi mežā ilgāk, nekā atļauts. Nu vajadzēja doties mājās, citādi Matiss kļūs pavisam pikts, to viņa zināja.

Meža ezeriņā spoguļojās zvaigznes, viss pārējai bija tīts vismelnākajā tumsā. Bet pie tumsas viņa bija pieradusi. Tā Ronju nebaidīja. Vai gan ziemas vakaros Matisa pilī nebija diezgan tumšs, kad izdzisa uguns? — tumšāks par visiem mežiem; nē, no tumsas viņai nebija bail.

Kad Ronja jau taisījās iet, viņa atcerējās savu ādas tarbiņu. Tā bija palikusi guļam uz akmens, kur viņa sēdēja un ēda, un tagad pa tumsu viņa līda augšā, lai to paņemtu. Ronja ieprātojās, ka šeit, uz augstā akmens, viņa ir tuvāk zvaigznēm, un izstiepa rokas, lai dažas salasītu, ko paņemt līdzī uz mājām. Bet tas nebija izdarāms, un viņa, paņēmusi tarbiņu, gribēja kāpt lejā.

Un te Ronja ieraudzīja kaut ko, kas viņu izbiedēja. Visapkārt starp kokiem spīdēja acis; jā gan, ap akmeni bija salasījies vesels bars acu, kas viņu uzmanīja, un viņa to nebija pat pamanījusi. Nekad vēl Ronja nebija redzējusi acis, kas tumsā spīd, un viņai tās nepatika.

— Ko jums vajag? — viņa uzsauca. Bet nesaņēma atbildi. Vienīgi acis panācās tuvāk. Lēnām, sprīdi pa sprīdim tās virzījās arvien tuvāk, un viņa sadzirdēja balsu murdoņu — dīvainas, vecīgi sēcošas balsis murdēja un kā vienā balsī dūca:

— Pelēkie mošķuļi visi, cilvēks šeit, cilvēks šeit, Pelēkmošķuļu mežā, pelēkie mošķuļi visu, kodiet un sitiet to, pelēkie mošķuļi visi, kodiet un sitiet to!

Un piepeši tie jau bija pie paša akmens, šie savādie, pelēkie radījumi, kuri gribēja viņai ļaunu. Ronja tos neredzēja, bet juta to tuvumu tik stipri, ka notrīsēja. Un tagad viņa zināja, cik bīstami tie ir — pelēkie mošķuļi, no kuriem vajadzēja piesargāties, kā Matiss bija sacījis. Bet nu jau bija par vēlu. Jo patlaban tie sāka dauzīt pret akmeni nūjas, koka gabalus vai sazin ko. Meža klusumā tik nejauki dunēja, dimdēja un rībēja, ka

Ronja sāka kliegt — nu viņai bija bailes par savu dzīvību.

Kad viņa kļiedza, mošķuļi pārstāja sist. Toties viņa izdzirda daudz ko ļaunāku. Tie bija sākuši rāpties augšā pa akmeni. No visām pusēm tumsā tie tuvojās viņai. Ronja dzirdēja pēdu skrapstoņu, un viņa dzirdēja to murmulēšanu: «Pelēkie mošķuļi visi, kodiet un sitiet to!» »'

Aiz izmisuma Ronja sāka kliegt vēl skaļāk un mežonīgi sita visapkārt ar ādas tarbiņu. Drīz tie būs viņai virsū un nokodīs viņu, to Ronja zināja. Viņas pirmā diena mežā kļūs par viņas pēdējo.

Bet tajā pašā mirklī viņa izdzirda aurošanu, un tik mežonīgi blaut prata vienīgi Matiss. Jā, tur viņš nāca, viņas Matiss ar visiem saviem laupītājiem, viņu lāpas spīdēja starp kokiem, un mežā

atbalsojās Matisa aurošana:

— Pazūdiet, pelēkie mošķuļi! Pazūdiet kā divi deviņi, iekams neesmu jūs noslīcinājis!

Tad Ronja izdzirda, kā būkšķēja mazie augumi, veldamies lejā no akmens, un lāpas gaismā viņa tos arī redzēja — pelēkus, sīkus mošķuļus, kas aizskrēja un pazuda mežā.

Viņa uzkāra kaklā ādas tarbiņu un nošļūca lejā no stāvā akmens, un tūlīt arī Matiss bija klāt un pacēla Ronju uz savām rokām, un, kamēr Matiss nesa viņu uz mājām, uz Matisa pili, viņa raudāja Matisam bārdā.

— Tagad tu zini, kas pelēkie mošķuļi tādi ir, — Matiss sacīja, kad viņi abi sēdēja pavarda priekšā, sildīdami Ronjas aukstās kājas.

— Jā, nu es zinu, kas pelēkie mošķuļi tādi ir, — Ronja piekrita.

— Bet, kā ar tiem tikt galā, to tu nezini, — Matiss turpināja. — Ja tev ir bailes, viņi to sajūt pa lielu gabalu, un tad mošķuļi ir bīstami.

— Jā, — Lūvise piebilda, — tiesa kas tiesa. Tāpēc pats drošākais Matisa mežā ir nebaidīties.

— To es iegaumēšu, — Ronja sacīja. Tad Matiss nopūtās un turēja viņu cieši, cieši.

— Bet tu taču atminies, ko es sacīju, no kā tev jāpiesargās?

Kā tad, ka Ronja atcerējās. Un turpmākās dienas Ronja nekā cita nedarīja kā vien piesargājās no tā, kas ir bīstams, un vingrinājās nebaidīties. Viņai vajadzēja piesargāties, lai neiekristu kalnu upē, — tā Matiss bija piesacījis, tādēļ viņa uz nebēdu lēkāja pa glumajiem akmeņiem upes malā, kur visstraujāk brāzās ūdens. Viņa taču nevarēja iet prom mežā un piesargāties, lai neiekristu upē. Lai no piesargāšanās būtu kāds labums, to vajadzēja darīt pie krācēm un nekur citur. Bet, lai līdz krācēm nokļūtu, viņai vajadzēja uzrāpties Matisa kalnā, kas bija pārkāries pāri upei. Tā Ronja varēja arī vingrināties, lai viņai nebūtu bailes. Pirmo reizi gāja grūti — viņu pārņēma tik lielas bailes, ka vajadzēja aizmiegt acis. Bet mazpamazām Ronja kļuva aizvien drosmīgāka un drīz vien zināja, kur atrodas plaisas, uz kurām atbalstīt kājas un kur varēja pieķerties ar kāju pirkstiem, lai noturētos un atmuguriski neiekristu krācē.

«Kāda laime, ka es atradu tādu vietu, kur var gan piesargāties, lai neiekristu krācē, gan vingrināties bezbailībā!» viņa nodomāja.

Tā Ronja vadīja savas dienas. Viņa piesargājās un vingrinājās vairāk, nekā Matiss un Lūvise nojauta, un beidzot kļuva lokana un spēcīga kā ņiprs dzīvnieciņš, kas ne no kā nebaidījās. Ne no pelēkajiem mošķuļiem, ne mežonīgajām harpijām, ne no apmaldīšanās mežā un ne no iekrišanas upē. Vēl viņa nebija sākusi piesargāties no ievelšanās Elles rīklē, bet bija nolēmusi * drīz to darīt.

Matisa pili gan viņa bija izpētījusi līdz pat pils mūra dzegulīem. Viņa zināja atrast visas neapdzīvotās zāles, kur, izņemot viņu, neviens cits nebija spēris kāju, un viņa neapmaldījās ne pazemes ejās, ne tumšās alās, ne pagraba velvēs. Pils slepenās ejas un meža slepenās takas — tagad viņa pazina tās visas un visur atrada ceļu. Lai gan vislabprātāk viņai patika būt mežā, un tur viņa skraidīja augu dienu.

Bet, kad pienāca vakars un iestājās tumsa, un zāles pavardā kurējās uguns, tad Ronja pārradās mājās — nogurusi, cauru dienu piesargājoties un vingrinoties. Ap to laiku arī Matiss ar laupītājiem atgriezās no savām gaitām, un Ronja sēdēja kopā ar viņiem pie uguns un dziedāja laupītāju dziesmas. Tomēr par viņu laupītāju dzīvi Ronja nezināja nenieka. Viņa redzēja laupītājus vakaros pārjājam mājās — zirgu muguras bija apkrautas mantām; daudz mantu bija gan ādas maisos, gan kastēs, gan lādēs. Bet, kur laupītāji tās dabūja, neviens Ronjai nebija stāstījis, un viņa par to nebrīnījās vairāk kā par lietis rašanos. Gluži vienkārši mantas bija šai pasaulē, to viņa bija ielāgojusi.

Dažreiz Ronja dzirdēja runājam par Borkas laupītājiem, un tad viņa atcerējās, ka arī no tiem viņai ir jāpiesargās. Bet līdz šim viņa nevienu nebija satikusi.

— Ja Borka nebūtu tāds kverpis, man tīri vai būtu viņa žēl, — Matiss kādu vakaru sacīja. — Kareivji medī viņu pa visu Borkas mežu, pašlaik viņam vairs nekur nedod mieru. Un drīz tie izsvēpēs Borku no viņa laupītāja midzeņa; jā, jā, mēslu vabole jau viņš ir gan, bet tomēr drusku žēl!

— Borkas laupītāji ir mēslu vaboles — visa viņu varza, — Plikpauris Pērs sacīja, un visi viņam piekrita.

«Kāda laime, ka Matisa laupītāji ir krietni vien labāki,» Ronja nodomāja. Viņa noskatīja tos, kā tie sēdēja pie garā galda un strēba zupu. Bārdaini viņi bija un netīri, un ķildīgi, un nesavaldīgi.

Bet neviens nevarēja tos saukt par mēslu vabolēm, Ronjai dzirdot. Plikpauris Pērs un Cege, Pelje un Fjūsoks, Jūtiss un Jūens, Labass un Knūtass, Turre un Corms, Sturkass un Mazais Klipens — viņi visi bija Ronjas draugi un viņas dēļ gatavi iet caur uguni un ūdeni, to Ronja zināja.

— Kas gan nekaiš te, Matisa pili, — Matiss teica. — Te ikviens ir drošs kā lapsa alā un kā ērglis klints virsotnē. Ja te parādīsies kaut kādi āmurgalvas kareivji un sāks meklēt kašķi, tad viņi aizies kā divi deviņi, to viņi zina!

— Kā divi deviņi viņi aizies, un nosmirdēs vien! — Plikpauris Pērs apmierināts noteica. Tam piekrita visi laupītāji un smējās vien, iedomājoties, cik lielām āmurgalvām jābūt, lai mēģinātu iekļūt Matisa pilī. Tā gulēja uz klints, nepieejama no visām pusēm. Vienīgi dienvidu pusē pa kalnu lejup vijās šaura līkumota jāamtaciņa un pazuda lejā mežā. Bet no trim pusēm Matisa kalns bija stāvs — kurš āmurgalva gan iedomāsies rāpties augšā pa tādu — laupītāji kladzināja. Jo viņi nezināja, kur Ronja mēdza vingrināties bezbailībā.

— Un, ja šie nāks šurp pa jāamtaku, tad viņus apturēs pie Vilka žokļiem, — Matiss sacīja. — Tur mēs tos apstādināsim ar lieliem akmeņiem. Un šo to citu vēl jaukāku!

— Un šo to citu vēl jaukāku! — Plikpauris Pērs ķiķināja, iedomādamies, kā varētu apturēt kareivjus pie Vilka žokļiem. — Daudz vilku tur esmu nokniebis savā mūžā, — viņš piemetināja, — bet nu es par vecu un spēju nokniebt labi ja savas blusas, tā gan!

Ronja saprata, ka jājūt līdzī Plikpaurim Pērām, kas bija tik vecs, bet viņa nesaprata, kāpēc kareivjiem un āmurgalvām jānāk uz Vilka žokļiem kašķi meklēt. Turklāt viņa jau bija samiegojusies un nejaudāja arī par to galvu laužīt. Viņa tikai ielīda savā gultā un gulēja nomodā, līdz bija noklausījusies Lūvisi dziedam Vilka dziesmu, kā viņa to darīja ik vakaru, kad laupītājiem bija pienācis laiks atstāt pavardu un doties uz saviem guļam- kambariem. Lielajā zālē gulēja tikai viņi trīs — , Ronja, Matiss un Lūvise. Ronjai patika gulēt savā gultā un, Lūvisei dziedot, pa aizkaru spraugu skatīties, kā uzdzirkstī un nodziest liesmu mēles. Cik vien Ronja spēja atminēties, viņa vakaros bija dzirdējusi māti dziedam Vilka dziesmu. Tad bija pienācis laiks iet gulēt, to viņa zināja, bet, pirms aizvēra acis, viņa līksmi nodomāja: «Rīt, tad es atkal celšos augšā!» Un Ronja bija kājās, tikko sāka aust jauna diena. Lai kāds bija laiks, uz mežu viņai vajadzēja iet, un Lūvise iedeva viņai līdzī maizi un pienu ādas tarbiņā.

— Pērkona nakts bērns tu esi, — Lūvise sacīja, — arī harpiju nakts bērns, tādus var ātri pie-

vilināt, tas katram zināms. Tik pielūko, lai harpijas tevi neaiznes!

Ne vienu reizi vien Ronja bija redzējusi virs meža lidināties harpijas, bet žigli bija nolīdusi paslēpties. Harpijas bija visbīstamākās no visa bīstamā Matisa mežā, ja gribēja palikt dzīvs, no tām vajadzēja uzmanīties — tā Matiss tika piekodinājis. Un visvairāk viņu dēļ Matiss bija turējis

Ronju tik ilgi pilī. Skaistas, trakas un nežēlīgas bija harpijas. Ar akmens cietu skatienu tās izlūkodamas laidelējās virs meža, lai dabūtu kādu, ko varētu plosīt ar saviem asajiem nagiem.

Bet nekādas mežonīgas harpijas nespēja aizbaidīt Ronju prom no tām takām un vietām, kur viņa dzīvoja savu vientuļo meža dzīvi. Jā, vientuļa viņa bija, bet viņai arī neviena nevajadzēja. Kas gan lai viņai būtu vajadzīgs? Viņas dienas bija laimes un dzīvesprieka pilnas, un tās tāpat aizskrēja pārāk ātri. Vasara jau bija pagājusi, un iestājās rudens.

Uz rudens pusi mežonīgās harpijas allaž kļuva negantākas, un kādu dienu tās dzinās pakaļ Ronjai cauri mežam, līdz viņa sajuta, ka nupat ir klāt briesmas. Viņa gan spēja skriet žigli kā lapsa, gan zināja visas meža paslēptuves, tomēr harpijas viņu neatlaidīgi vajāja, un Ronja dzirdēja to griezīgos kliegzienu:

— Ho, ho, mazo skaisto cilvēciņ, nu tik asinis plūdīs, ho,ho!

Tad Ronja ienira ezeriņā un zem ūdens peldēja uz otru krastu. Izlīdusi ārā, viņa tur paslēpās zem kuplas egles. Un viņa dzirdēja, kā harpijas meklē un nikni klaigā:

— Kur ir mazais cilvēciņš, kur viņš ir, kur ir? Panāc tik šurp, tad mēs tevi plēsīsim un plosīsim, un asinis plūdīs, ho, ho!

Ronja palika sēžam savā paslēptuvē, līdz redzēja harpijas nozūdam pār koku galotnēm. Pašlaik viņai diez ko negribējās būt mežā. Bet līdz naktij un Vīlka dziesmai bija vēl daudz stundu, tāpēc viņai ienāca prātā, ka varētu darīt, ko sen bija nodomājusi darīt. Viņa uzkāps uz pils jumta un piesargāsies, lai neieveltos Elles rīklē.

Daudz reižu viņa bija dzirdējusi, kā tonakt, viņai piedzimstot, bija pāršķēlusies Matisa pils. Matiss to stāstīja nenoguris.

— Piķis un zēvele, šito blīkšķi! Tev vajadzēja to dzirdēt!

— Jā, starp citu, tu jau to dzirdēji arī, būdams tāds mazs nabadziņš! Krakš — un mēs dabūjām divas pilis vienas vietā ar bezdibeni pa vidu. Un nekad neaizmirsti, ko esmu tev sacījis, — piesargies, ka neievelies Elles rīklē!

Un tieši to Ronja pašlaik darīja. Tā bija pati labākā nodarbošanās, kamēr pa mežu ālējās harpijas.

Uz jumta viņa bija kāpusi daudz reižu, bet nekad vēl nebija piegājusi tuvumā tai bīstamajai aizai, kas izskatījās kā ar nazi nogriezta — bez jebkādiem dzeguļiem. Nu viņa uz vēdera pielīda tai klāt un ielūkojās dziļumā, hū, tas bija briesmīgāks, nekā viņa bija domājusi!

Viņa paņēma no malas atlūzušu akmeni un iemeta to aizā un notrīsēja, izdzirdusi būkšķi dziļi lejā. Tas skanēja tik dobji un tik tāli; jā, šis patiešām bija dziļums, no kura jāpiesargās! Bet plaisa, kas šķīra abas pils daļas, nemaz tik plata nebija. Gan jau ar pamatīgu lēcieni varētu tikt pāri! Bet vai tad nu kāds būs tik traks? Nē, bet varbūt tomēr — tā varētu piesargāties un vingrināties kā līdz šim! No jauna viņa ielūkojās spraugā, hū, šito dziļumu! Tad viņa pacēla skatienu uz augšu, lai paraudzītos, kur vislabāk lēkt. Un tad viņa ieraudzīja kaut ko tādu, ka aiz pārsteiguma tikko neievēlās Elles rīklē.

Gabaliņu nostāk plaisas viņā pusē kāds sēdēja — kāds, kas bija apmēram tikpat liels kā viņa un kūlāja kājas virs Elles rīkles.

Ronja zināja, ka viņa nav vienīgais bērns pasaulē. Vienīgi Matisa pilī un Matisa mežā gan. Bet Lūvise tika sacījusi, ka citās malās esot bērnu, cik uziet, un turklāt divēji — tādi, kuri, izauguši lieli, būšot Matisi, un tādi, kuri būšot Lūvise. Ronja pati būs Lūvise. Un pēc sevis viņa sprieda, ka tas, kurš tur virs Elles rīkles sēž un kuļā kājas, būs Matiss.

Vēl viņš Ronju nebija ieraudzījis. Ronja skatījās, kā viņš tur sēž. Un viņa klusi smējās par to, ka viņš ir uz pasaules.

2. Tad viņš Ronju ieraudzīja

Tad viņš Ronju ieraudzīja, un arī viņš iesmējās. — Es zinu, kas tu esi, — viņš sacīja. — Tu esi tā pati laupītāju meita, kas skraidelē pa mežu. Es tevi reiz tur redzēju.

— Un kas tu tāds esi? — Ronja jautāja. — Un kā gan tu te gadījies?

— Es esmu Birka, Borkas dēls, un te dzīvoju. Nupat šonakt mēs ievācāmies.

Ronja cieši skatījās viņā.

— Kādi mēs?

— Borka un Undise, un es, un mūsu divpadsmit laupītāji.

Pagāja labs brīdis, iekams viņa aptvēra to neiedomājamo, ko bija pateicis Birka; tad beidzot viņa vaicāja:

— Tu gribi sacīt, ka visa pils ziemeļu puse ir pilna ar mēslu vabolēm?

Viņš iesmējās.

— Nē, šeit dzīvo vienīgi godīgi Borkas laupītāji, bet tur pāri, kur tu dzīvo, tur čum un mudž no mēslu vabolēm, tas jau pastāvīgi tiek daudzinašs!

Ak tā, pastāvīgi tiekot daudzinašs! Kāda nedzirdēta nekaunība! Viņai iekšā viss sāka vārīties. Bet ļaunākais vēl bija priekšā.

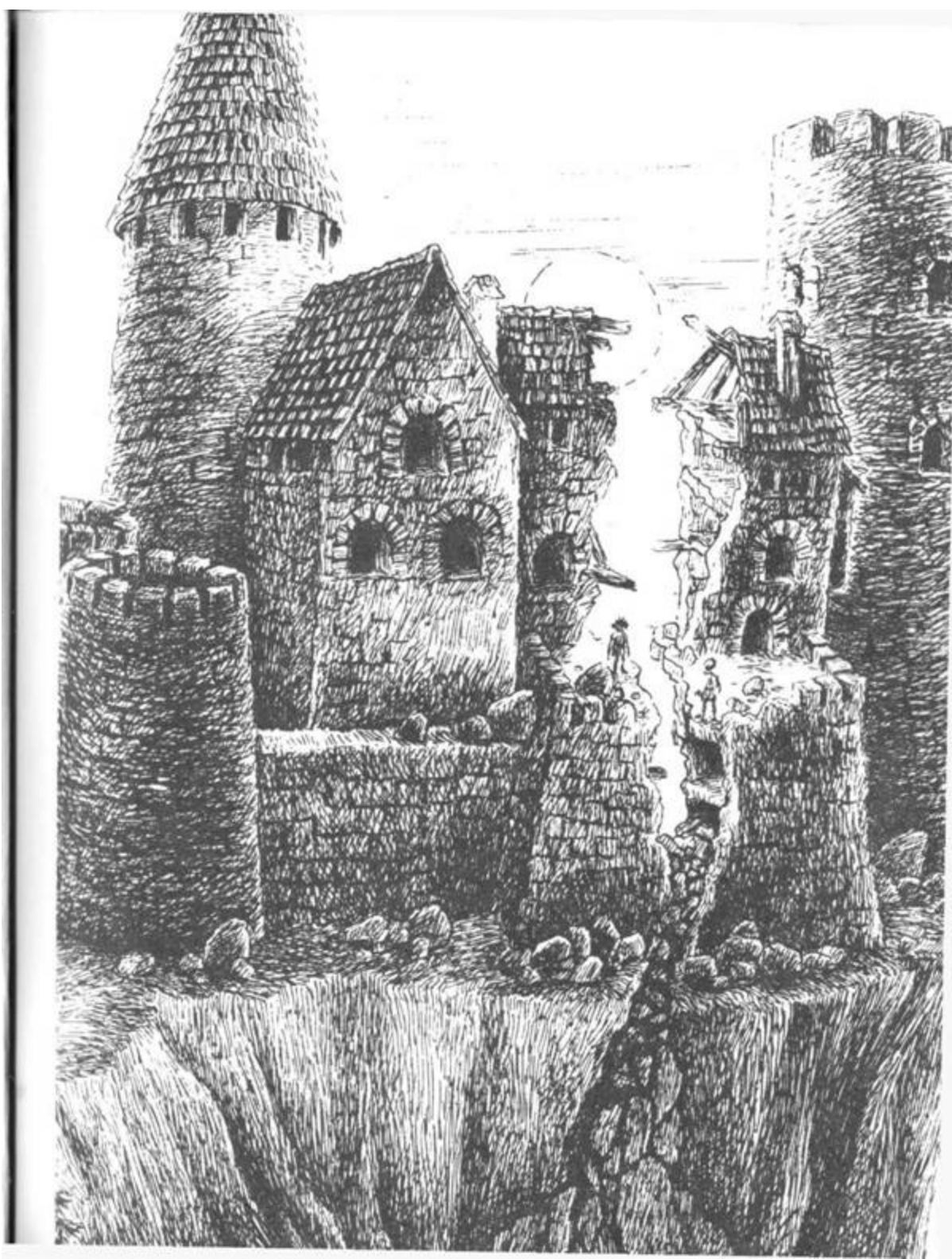
— Bez tam, — Birka turpināja, — šī vairs nav nekāda pils ziemeļu puse. No šīs nakts tā saucas Borkas cietoksnis — to tu liec aiz auss!

No niknuma Ronjai aizrāvās elpa. Borkas cietoksnis! To iedomājoties vien, varēja nosmakt! Kādi nelieši viņi bija, šie Borkas laupītāji! Un šitas nekrietnelis, kas tur sēdēja un ķiķināja, viņai bija viens no viņiem!

— Piķis un zēvele! — viņa iesaucās. — Pagar" tik, lai tas nāk Matisam ausīs, tad visi Bo laupītāji aizies kā divi deviņi un nosmirdēs

— Jā, tā tu domā, — Birka noteica.

Bet Ronja iedomājās par Matisu un notrīsēja. Viņa bija redzējusi to plosāmiem aiz niknuma un zināja, kas tas ir. Bet nu laikam būs tā, ka Matisa pils pāršķelsies vēlreiz, to viņa saprata un iestēnējās.

— Kas tev notika? — Birka jautāja. — Vai tev kļuva slikti?

Ronja neatbildēja. Viņa bija dzirdējusi jau pietiekami daudz, diezgan daudz nekrietneļa runu un nekaunību. Nu šeit kaut kas jādara. Drīz pārnāks mājās Matisa laupītāji, un tad, piķis un zēvele, pat visniecīgākā mēslu vabole — Borkas laupītājs — būs ārā no Matisa pils ātrāk, nekā viņš tur iegājis!

Viņa piecēlās, lai ietu. Bet tad ieraudzīja, ko Birka nodomājis darīt. Patiešām, tas nekrietnelis gribēja lēkt pāri Elles rīklei! Viņš stāvēja tur otrā pusē, Ronjai pretim, un nu viņš ieskrējās. Tad Ronja iekliedzās:

— Ja tu spersi te savu kāju, es tev došu tā pa purnu, ka deguns sašķīdīs!

— Ha, ha! — Birka iesmējās un ar vienu lēcieni bija pāri aizai. — Atkārtot tu tāpat, ja vari! — viņš irgājās.

Tā viņam nevajadzēja sacīt, to Ronja necieta. Pietika jau, ka viņš un viņa mēslu vaboles bija ierīkojuši cietoksni Matisa pilī, bet neviens Borkas laupītājs lai nenāk te un netaisa tādus lēcienus, kādus Matisa laupītājs nespētu atkārtot!

Un viņa to izdarīja. Ronja pati nezināja, kā tas nācās, bet piepeši viņa lidoja pāri Elles rīklei un nolēca otrā pusē.

— Tu nemaz neesi tik neapķērīga! — Birka sacīja un tūdaļ lēca vēlreiz. Bet Ronja uz viņu negaidīja. Ar jaunu lēcieni viņa vēlreiz lidoja pāri aizai. Lai viņš tur stāv un lūr uz viņu, cik grib!

— Tev taču vajadzēja sadot man pa purnu, kāpēc tad tu to nedari? — Birka jautāja. — Es tūlīn būšu klāt.

— Redzu, — Ronja sacīja. Un klāt bija. Bet arī tagad viņa to negaidīja. No jauna viņa lēca un, lai tiktu no Birkas vaļā, bija nodomājusi tā lēkt, līdz viņai pietrūks elpas.

Pēc tam viņi vairs nerunāja. Viņi tikai lēca. Trakumā un nevaldāmā niknumā viņi uz priekšu un atpakaļ lēkāja pāri Elles rīklei. Bija dzirdama tikai viņu smagā elsošana. Vienīgi vārnas, kas sēdēja uz dzeguļiem, šad tad ieķērcās. Citādi viss bija tik nejauki kluss. Bija tā, it kā visa Matisa pils tur kalnā būtu aizturējusi elpu, gaidot, ka drīz jānotiek kaut kam šausmīgam un biedējošam.

«Jā, drīz mēs abi divi nonāksim Elles rīklē,» Ronja domāja. «Bet tad vismaz būs galā šī mūžīgā lēkāšana!»

Patlaban Birka no jauna lidoja pāri aizai tieši viņai pretim, un arī viņa gatavojās lēkt. Kuro reizi — to viņa vairs nezināja; likās, ka viņa nekad neko citu nav darījusi kā vien lēkusi pāri bezdibeņiem, lai tiktu vaļā no Borkas nekrietneļiem.

Tad Ronja ieraudzīja, kā Birka lēkdams paslīd uz kāda vaļīga akmens bezdibeņa malā. Un, pirms Birka pazuda dziļumā, viņa dzirdēja to iekliedzamies.

Pēc tam viņa dzirdēja tikai vārnas. Viņa aizvēra acis un vēlējās, kaut šī diena nebūtu bijusi. Kaut Birkas nebūtu bijis. Un kaut viņi nekad nebūtu lēkuši.

Beidzot viņa uz vēdera pielīda klāt pie malas un ieskatījās aizā. Un tad viņa ieraudzīja Birku. Viņš stāvēja lejā vai nu uz akmens, vai sijas, vai kaut kā, kas bija atlūzis no pārsprāgušās sienas. Tur pietika vietas tikai viņa kājām, bet vairāk arī nekam. Viņš stāvēja, un zem viņa pletās dziļā Elles rīkle, un viņa rokas mežonīgi tvarstījās, lai kaut kur pieķertos — pie kaut kā tāda, kas neļautu viņam iegāzties bezdibenī. Bet Birka zināja — un to zināja arī Ronja —, ka bez palīdzības viņam no turienes neizklūt. Viņam būs tur jāstāv, līdz izsīks spēki, un tad vairs nebūs neviena Birkas, Borka dēla, — to zināja viņi abi.

— Paliec turpat! — Ronja uzsauca, un viņš mazliet irgojās:

— Jā, nekas cits jau man nav atlicis!

Bet nobijies viņš bija, to varēja manīt.

Ronja norāva pīto ādas siksnu, ko viņa pastāvīgi nēsāja pie jostas satītu kamolā. Daudz reižu siksna bija viņai palīdzējusi, rāpjoties un lodājot pa mežu. Nu viņa aizmeta cilpu siksna vienā galā, bet otru apsēja sev ap vidu. Tad viņa nolaida siksnu Birkām un redzēja, kā iespīdas Birkas acis, kad tā skanēdama no augšas slīdēja pretim. Jā, viņa manīja, ka siksna ir tieši tik gara, cik vajag, un tā šitādam Borkas nekrietnelim ir tīrā laime!

— Apmet sev riņķī, ja vari! — viņa uzsauca.

— Pēc tam tu varēsi rāpties, kad es saukšu! Bet ātrāk ne!

Pērkons, kas iespēra tonakt, kad viņa piedzima, no mūra dzeguļa bija atlauzis akmens bluķi. Un tagad, kā par laimi, tas gulēja atstatu no aizas malas. Ronja nogulās uz vēdera aiz akmens un uzsauca:

— Rāpies!

Un drīz viņa juta, ka ap vēderu savelkas siksna. Birkām rāpjoties, katrs rāviens lika viņai ievaidēties.

«Drīz es pārsprāgšu uz pusēm tāpat kā Matisa pils,» Ronja domāja un sakoda zobus, lai nevajadzētu kliegt.

Tad siksna piepeši kļuva vaļīga, un tur stāvēja Birka un skatījās uz viņu. Ronja palika guļam un palūkoja, vai vēl var paelpot. Tad Birka sacīja:

— Ak tā, tu te guli!

— Jā, te es guļu, — Ronja atbildēja. — Vai nu tu būsi beidzis lēkt?

— Nē, vēl reizi man jālec. Lai nokļūtu īstajā pusē. Man taču, zināms, jānokļūst mājās — Borkas cietoksni!

— Vispirms noņem manu ādas siksnu, — Ronja pieprasīja un piecēlās. — Es negribu būt saistīta ar tevi ilgāk, nekā vajadzīgs.

Viņš noraisīja no sevis siksnu.

— Nē, kur nu, — viņš sacīja. — Bet no šī brīža es varbūt tomēr esmu saistīts ar tevi. Bez siksna.

— Ne nu esi, nekā! — Ronja teica. — Tu, ar savu Borkas cietoksni! Pazūdi kā divi deviņi!

Viņa savīkstīja dūri un ieblieza Birkām tieši pa degunu.

Viņš pasmaidīja.

— To tu gan vairs neatkārtos, es tev silti iesaku! Bet tas bija laipni no tevis, ka tu izglābi man dzīvību, par to tev paldies!

— Pazūdi kā divi deviņi, es sacīju! — Ronja sacīja un neatskatīdamās skrēja prom. Bet, kad viņa jau bija pie akmens trepēm, kas no dzeguļa veda lejā Matisa pilī, viņa izdzirda Birku saucam:

— Tu, laupītājmeita, mēs taču kādreiz vēl redzēsimies!

Viņa pagrieza galvu un redzēja Birku ieskrienamies savam pēdējam lēcienam. Tad viņa iekliedzās:

— Es ceru, ka tu ievelsies tur vēlreiz, mēslu vabole tāds!

Viss bija daudz ļaunāk, nekā Ronja bija gaidījusi. Matiss no dusmām tā pārskaitās, ka pat viņa laupītāji nobijās.

Tomēr vispirms neviens negribēja ticēt tam, ko sacīja Ronja, un nu vienreiz Matiss sadusmojās uz viņu.

— Dažreiz jau nav par ļaunu stāstīt pasakas un melst blēņas. Bet tev vajadzētu atradināties no šitiek pārliecīgām muļķībām. Borkas laupītāji Matisa pilī — tu gan vari izdomāt. Tīri vai asinis sāk vārīties, lai gan zinu, ka tie ir meli.

— Tie nav meli, — Ronja palika pie sava. Un no jauna viņa mēģināja iestāstīt Matisam, ko bija dabūjusi zināt no Birkas.

— Tu melo, — Matiss sacīja. — Vispirms jau Borkam nav zēna. Viņam nemaz nevar būt bērnu, tas jau pastāvīgi tiek daudzzināts.

Visi laupītāji klusēja, viņi neiedrošinājās nekā sacīt. Tomēr Fjūsoks beidzot atdarīja muti:

— Nu viņam laikam tomēr būs piedzimis puiselis. Tas, kas Undisei piedzima aiz tīrā pārbīļa tonakt, kad rībināja pērkons. Kad mums nāca pasaulē Ronja, tu taču atminies!

Matiss, acis ieplētis, skatījās uz viņu.

— Un man to neviens nav teicis? Kas te vēl ir par vellišķībām, ko es neesmu dabūjis zināt?

Viņš mežonīgu skatu pavērās apkārt un ierēkdamies satvēra divus alus kausus, katru savā dūrē, un trieca tos pret sienu, ka alus nošlakstēja vien.

— Un Borkas čūskulēns tagad staigā pa Matisa pils jumtu? Un tu, Ronja, esi runājusi ar viņu?

— Viņš runāja ar mani, — Ronja atbildēja.

Rēkdams Matiss paņēma aitas cepeti, kas bija uzlikts uz garā galda, un meta to pret sienu, ka tauki vien pašķīda.

— Un tu saki, tas čūskulēns stāsta, ka viņa pagāna tēvs ar visām savām laupītāju salašņām ir ievākušies pils ziemeļu galā?

Saprotams, Ronja bija baidījusies, ka Matiss vis negribēs daudz klausīties, bet zaudēs vai saprašanu no niknuma. Bet, lai Borkas laupītājus varētu izlingot ārā, bija vajadzīgs niknums, un tālab viņa sacīja:

— Jā, un tagad to sauc par Borkas cietoksni, liec to aiz auss!

Ierēkdamies Matiss satvēra putras katlu, kas karājās uz uguns, un svieda to pret sienu, ka putra nočūkstēja vien.

Lūvise bija sēdējusi klusi un tikai klausījusies un skatījusies. Nu viņa bija dusmīga, un to varēja

manīt. Ar kārbu svaigi izdētu olu, kas nupat bija ienestas no vistu kūts, viņa piegāja pie Matisa.

— Ņem, — viņa sacīja. Tikai pēc tam tu visu notīrīsi, to ņem vērā!

Matiss paņēma olas un, neprātīgi aurodams, pa vienai meta tās pret sienu, tā ka šķidrums nolipināja sienas.

Un tad viņš ieraudājās.

— Drošs kā lapsa alā un ērglis klints virsotnē, tā es sacīju. Bet nu...

Viņš nometās uz grīdas ar visu savu lielo augumu, un tur viņš gulēja un raudāja, un kļiedza, un lādējās, kamēr Lūvisei tas apnika.

— Nē, nu tam jādara gals, — viņa sacīja. — Ja tev utis saviesušās kažokā, tad nelīdz te gulēt un plosīties! Labāk celies augšā un kaut ko dari!

Laupītāji izsalkuši jau sēdēja ap galdu. Pacēlusi no grīdas aitas cepeti, Lūvise to mazliet apslaucīja.

— Tas būs kļuvis vienīgi mīkstāks, — viņa mierinoši sacīja un sāka griezt visiem saviem laupītājiem biezas šķēles.

Matiss sadrūvējies uzslējās kājās un arī apsēdās savā vietā pie galda. Bet ēst viņš nekā neēda. Viņš sēdēja, atspiedis rokās savu melno, pinkaino galvu, un klusi rūca, dažbrīd nopūzdamies tik skaļi, ka to varēja dzirdēt visā pils akmens zālē.

Tad pie viņa piegāja Ronja. Viņa aplika roku Matisam ap kaklu un piespieda savu vaigu pie Matisa vaiga.

— Nebēdājies, — viņa sacīja. Vajag tikai izlidi- nāt viņus ārā!

— Tas var izrādīties pagrūti, — Matiss smagi nopūtās.

Visu vakaru viņi sēdēja pavarda priekšā un centās izdomāt, kā to izdarīt. Kā lai dabū utis ārā no kažoka, kā Borkas laupītājus ārā no Matisa pils, kur tie jau ir iekārtojušies? — to Matiss gribēja zināt. Bet pirmām kārtām Matiss gribēja zināt, kā šitie nešķīsteņi, šitie sumpurni bija varējuši tikt iekšā pils ziemeļu galā, ka neviens pats Matisa laupītājs to nebija pamanījis. Visiem, kam ar zir-

giem vai kājām vajadzēja tikt Matisa pilī, bija jāiet cauri Vilka žokļiem, un tur dienu un nakti stāvēja sardze. Tomēr neviens nebija redzējis ne ēnu no kāda Borkas laupītāja.

Plikpauris Pērs indīgi nosmējās.

— Nu, kā tad tu, Matis, biji iedomājies? Ka tie soļos cauri Vilka žokļiem, pieklājīgi sacīdami: «Dodiet nu vietu, labie draugi, jo šonakt mēs esam nodomājuši ievākties pils ziemeļu galā.»

— Kā tad viņi te ienāca, tu, kas tik labi visu zini?

— Ne jau nu caur Vilka žokļiem un lielajiem pils vārtiem, — Plikpauris Pērs atteica. — Pro-tams, ka no ziemeļu puses, kur mēs nesargājam.

— Nē, kādēļ mums tur vajadzīga sardze? Tur taču nav nekādas ieejas pilī — vienīgi stāva kalna siena. Varbūt viņi spēj lidot pa gaisu kā mušas? Un tad ielaižas iekšā pa mazajām šaujamlūkām, ko?

Tad Matisam pēkšņi kaut kas ienāca prātā, un viņš ieurbās ar acīm Ronjā.

— Starp citu, ko tu darīji augšā uz jumta?

— Es piesargājos, lai neieveltos Elles rīklē, — Ronja atbildēja.

Viņa nožēloja, ka nebija pavaicājusi Birkām mazliet vairāk. Tad varbūt viņš būtu pateicis, ko Borkas laupītāji darīja, lai iekļūtu ziemeļu galā. Bet nu bija par vēlu gausties.

Pa nakti Matiss nolika sardzi ne vien pie Vilka žokļiem, bet arī augšā uz jumta.

— Borkas nekaunība jau robežu nepazīst, — viņš sacīja. — Tā vien skaties, kā mežonīgs vērsis viņš atdrāzīsies pāri Elles rīklei un gribēs mūs pavisam izdzīt no Matisa pils.

Viņš paņēma savu alus kausu un trieca to pret sienu tā, ka alus izšļakstījās pa visu zāli.

— Es tagad eju gulēt, Lūvis! Nevis lai aizmigtu, bet lai pārdomātu un lādētos, un lai tik kāds uzdrošinās mani traucēt!

Arī Ronja tovarak ilgi neaizmiga. Piepeši viss bija tik bēdīgs un nejēdzīgs. Kāpēc tā vajadzēja notikt? Sitas Birka — viņa taču bija tik priecīga, to pirmo reizi ieraugot! Un, kad nu viņa beidzot sastapa kādu savā vecumā, kāpēc tam visādā ziņā bija jābūt mazam, nejaukam Borkas laupītājam?

3.Nākamajā rītā Ronja pamodas agri

Nākamajā rītā Ronja pamodas agri. Viņas tevs jau sēdēja pie galda un ēda putru. Bet ēšana vedās lēnām. Sadrūmis viņš virzīja lielo karoti pie mutes, dažbrīd aizmirsdams muti attaisīt. Tā viņš arī necik neieēda. Un nebija lemts viņam dabūt vairāk pēc tam, kad Mazais Klipens, kas kopā ar Sturkasu un Cegi bija stāvējuši pa nakti sardzē pie Elles rīkles, pēkšņi iebrāzās pils zālē, bļaudami:

— Borka tevi gaida, Matis! Viņš stāv viņpus Elles rīkles un ārdās, un tūlīt grib ar tevi runāt!

To pateicis, Mazais Klipens āši palēca sāņus, kas bija prātīgi darīts, jo nākošajā mirklī viņam cieši gar ausīm aizlidoja koka trauks ar Matisa putru un ietriecās sienā, to visu nošļakstīdams.

— Tu pats to notīrīsi, — Lūvise stingri piekodināja, bet Matiss viņā neklausījās.

— Ak tā, Borka grib ar mani runāt! Piķis un zēvele, to prieku viņš dabūs, un pēc tam viņš labu laiku vairs nerunās! Ja vispār vēl kādreiz runās! — Matiss noteica un sakoda zobus tā, ka tie nošnirkstēja.

Tagad visi laupītāji drūzmēdamies nāca ārā no saviem guļamkambariem, gribēdami zināt, kas noticis.

— Zibensātrumā aprijiet savas putras! — Matiss pavēlēja. — Jo pēc tam mēs grābsim mežonīgo vērši aiz ragiem un gāzīsim viņu Elles rīklē!

Ronja ģērbās. Tas bija ātri izdarāms, jo virs kreklīņa viņai vajadzēja uzvilkt tikai īsu jērādas vamzi un vēl garās bikses. Un kailām kājām viņa staigāja augām dienām līdz pat sniegam. Nevajadzēja šķiest laiku, zābakus vai ādas apavus uzvelkot, kad, kā pašreiz, bija mazliet jāpasteidzas.

Ja viss būtu bijis kā parasti, Ronja jau drīz vien būtu skraidījusi pa mežu. Bet nekas vairs nebija kā parasti, un nu viņai vajadzēja kāpt uz jumta, lai redzētu, kas tur notiks.

Matiss mudināja savus laupītājus, un vēl pilnām mutēm viņi visi — pat Lūvise un Ronja — apņēmiņģi virzījās augšup pa pils kāpnēm uz jumtu. Tikai Plikpauris Pērs viens palika sēžam pie putras šķīvja rūgti gremžamies, ka vairs nespēj piedalīties, kad notiek kaut kas aizraujošs.

— Pārāk daudz pakāpienu šajā mājā, — viņš murmināja. — Un pārāk vārgas kājas dažam labam.

Sis bija dzidrs, auksts rīts. Pirmie sarkanīgie saules stari apspīdēja dziļos mežus ap Matisa pili. Pāri pils robotajai apmalei Ronja varēja tajos nolūkoties. Tur lejā viņai gribējās būt, savā mierīgajā, zaļajā pasaulē. Nevis te pie Elles rīkles, kur tagad bija sastājušies Matisa laupītāji un Borkas laupītāji un blenza cits uz citu pāri bezdibenim, kas viņus šķīra.

«Tad, lūk, kāds viņš izskatās, šis nešķīstenis,» Ronja nodomāja, ieraudzījusi Borku savu laupītāju priekšā, kā viņš tur stāvēja nekaunīgs un izplestām kājām. «Nav jau viņš tik stalti noaudzis un smuks kā Matiss; tas ir labi,» viņa nodomāja. Bet viņš izskatījās spēcīgs, to nevarēja noliegt. Saprotams, viņš bija maza auguma, bet platiem pleciem un stiprs, un piedevām vēl sarkanmatains — sarkanās matu šķipsnas bija izspūrušas uz visām pusēm. Blakus viņam stāvēja kāds tikpat sarkaniem matiem, lai gan likās, ka tam galvā ir uzmaukta gluda vara ķivere. Jā, tur stāvēja Birka, un šķita, ka viņš uzjautrinās par gaidāmajiem kumēdiņiem. Viņš paslepus pamāja Ronjai, itin kā viņi būtu veci draugi; jā, tā šis sumpurnis laikam iedomājās!

— Tas ir labi, Matis, ka tu nāc tik makten steidzīgi, — Borka teica.

Matiss tumšu skatu glūnēja uz ienaidnieku.

— Es būtu atnācis agrāk, — viņš sacīja, — bet vispirms man vajadzēja padarīt kādu darbu.

— Kas tas par darbu? — Borka pieklājīgi apvaicājās.

— Agrā gaismiņā es sacerēju kādu dzejoli. Tas saucas «Žēlabu dziesma par beigtu Borkas

laupītāju». Iespējams, ka Undisei tas būs neliels mierinājums, kad viņa būs kļuvusi atraitne!

Varbūt Borka bija iedomājies, ka Matiss ļausies vienoties un vairs neķildosies par to Borkas cietoksni. Bet tur nu viņš stipri alojās, to viņš manīja un nu kļuva dusmīgs.

— Labāk padomā, kā nomierināt Lūvisi, kurai vienādiņ jānoņem ar tevi un jāpiepilda tava rīkle.

Undise un Lūvise, abas mierināmās, stāvēja katra savā Elles rīkles pusē, sakrustojušas rokas virs krūtīm, un cieši skatījās viena otrai acīs. Tā vien likās, ka viņas labi tiks galā arī bez mierināšanas.

— Uzklausi mani, Matis, — Borka iesāka. — Borkas mežā vairs ilgāk nebija dzīves. Kareivji tur čum un mudž kā sūdu mušas, un kaut kur jau vajadzēja iet ar sievu, bērnu un saviem laupītājiem.

— Var jau būt, — Matiss sacīja. — Bet tā, blīkš, blākš, nolaupīt mājokli, nemaz neprasot, — neviens, kas kaut cik prot kaunu, tā nedara.

— Tā ir laupītāja cienīga runa, — Borka sacīja. — Vai tu pastāvīgi neesi ņēmis, ko gribējis, bez jebkādas prasīšanas?

— Hm, — Matiss norūca. Tagad viņš izskatījās, it kā nezinātu, ko atbildēt. Ronja nesaprata, kāpēc. Kas tas bija, ko Matiss bija ņēmis bez prasīšanas, tas viņai jādabū zināt.

— Jā, runājot par šo un vēl ko citu, — Matiss pēc īsa klusuma brīža atsāka. — Būtu uzjautriņoši dzirdēt, kā jūs tikāt iekšā; jā gan, jo tad varētu jūs izlingot ārā pa to pašu ceļu.

— Tā nu tu izlingosi, — Borka sacīja. — Kā mēs tikām iekšā? Redzi, te mums ir viens puiselis, kas var uzrāpties pa visstāvākajām kalnu sienām ar stipru virvi kā asti aizmugurē.

Viņš noglauda Birkas sarkano pakausi, un tas viegli pasmaidīja.

— Un šis puiselis augšā kārtīgi nostiprina virvi, lai mēs visi varētu tur uzrāpties. Un tad atliek tikai iet taisni pilī iekšā un iekārtot sev piemērotu laupītāju midzeni.

Kādu brīdi Matiss grieza zobus, kamēr norija rūgto kamolu. Tad sacīja:

— Cik man zināms, no ziemeļu puses nav nekādas ieejas.

— Cik tev zināms, — tu necik daudz vis neatceries un nezini, kas ir šai pilī, lai gan esi nodzīvojis te visu savu mūžu! Jo, redzi, tolaik, kad tā vairāk līdzinājās kungu mājai nekā pašlaik, kalponēm

vajadzēja kādas durvis, pa kurām iet barot

cūkas. Tu taču vēl atceries, kur atradās vecā cūkkūts, kad tu vēl biji mazs? Kur mēs ar tevi ķērām žurkas, līdz tavs tēvs mūs uzgāja un mani tā ie- pļaukāja, ka likās — galva noripos.

— Jā, viņš gan izdarīja daudz laba, mans tēvs, — Matiss priecājās. — Visus Borkas nešķīsteņus viņš paturēja acīs, kur vien tika tiem klāt.

— Jā, jā, — Borka piekrita. — Un tas pļāviens pa ausi man iemācīja, ka visi no Matisa dzimtas ir mani mūžīgie ienaidnieki. Agrāk es neliku vērā, ka mēs piederam pie dažādām dzimtām, tu un es, un arī tu to nezināji.

— Bet nu es to zinu, — Matiss sacīja. — Un tagad te būs vai nu «Žēlabu dziesma par beigtu Borkas laupītāju», vai arī tu ar saviem dienderiem atstāsi pili pa to pašu ceļu, pa kuru ienāci.

— Žēlabu dziesma var iznākt gan vieniem, gan otriem, — Borka sacīja. — Bet Borkas cietoksnī es nu reiz esmu apmeties uz dzīvi un te palikšu.

— Kā būs ar palikšanu, to rādīs laiks, — Matiss atteica, un visi viņa laupītāji satraukti sāka šūmē- ties. Viņi tūdaļ gribēja ķerties pie saviem lokiem,

bet arī Borkas laupītāji bija apbruņoti, un kautiņš pie Elles rīkles varētu beigties slikti visiem, to ieskatīja abi — gan Matiss, gan Borka. Tādēļ tagad viņi šķīrās, kārtības labad viens otru vispirms nosunījuši.

Kad Matiss atgriezās pils zālē, viņš neizskatījās vis pēc diezin kāda uzvarētāja, un arī viņa lau- pītāji pēc tādiem neizskatījās. Plikpauris Pērs, klusu ciešot, viņus nolūkoja, tad viltīgi pasmaidīja savu bezzobu smaidu.

— Sīto mežonīgo vērsi, — viņš sacīja, — to, kuru jums vajadzēja saķert aiz ragiem un iegāzt Elles rīklē, — vai tik no tā grāviena nenorībēja visa Matisa pils?

— Ēd biezputru, ja spēj to sakošļāt, un atstāj vēršus manā ziņā, — Matiss noteica. — Ar tiem es tikšu galā, kad būs pienācis laiks.

Bet, tā kā šimbrīžam laiks vēl nelikās pienācis, Ronja steidzās tikt ārā savos plašumos. Nu jau dienas bija īsākas. Pēc dažām stundām norietēs saule, bet līdz tam viņa gribēja būt savā mežā un pie sava ezeriņa. Tas gulēja tur saules mirdzumā un spīdēja kā vissiltākais zelts. Taču Ronja zināja, ka šis

zelts ir mānīgs un ūdens auksts. Un tomēr viņa žigli nometa drēbes un uz galvas ienira ūdenī. No sākuma viņa kļiedza, bet vēlāk smējās aiz prieka; un viņa peldēja un nira, līdz aukstums izdzina viņu krastā. Trīcēdama viņa vilka atkal mugurā savu ādas vamzi. Bet tas nelīdzēja, nu viņai vajadzēja skriet, lai sasildītos. Viņa uzņēma ātrumu un joņoja kā trollis caur kokiem un pāri akmeņiem, līdz vairs nejuta aukstumu un viņai sāka kvēlot vaigi. Pēc tam viņa skrēja tāpat vien — lai izjustu, cik viegli ir tā skriet. Priecīgi iesaukdamās, viņa brāzās cauri divām kuplām eglēm un tur uzskrēja virsū Birkām. Tad viņa atkal uzvilnīja dusmas. Nu jau arī mežā vairs nebūs miera!

— Uzmanīgāk, laupītājmeit! — Birka uzsauca. — Tik traki taču tev nav jāsteidzas?

— Cik man liela steiga, gar to tev nav nekādas daļas, — viņa nošņāca un skrēja tik tālāk. Bet tad palēnināja gaitu. Viņai iešāvās prātā, ka varētu aizlavīties atpakaļ un paskatīties, ko Birka dara viņas mežā.

Birka bija notupies pie alas, kur dzīvoja viņas lapsu ģimene. Tas viņu sakaitināja vēl vairāk. Zināms, katās bija viņas lapsas. Viņa bija vērojusi tās kopš pavasara, kad tām piedzima mazuļi. Nu lapsēni bija lieli, tomēr tiem tikās rotaļāties. Tie lēkāja un kodījās, un plēsās cits ar citu alas priekšā, bet Birka pietupies skatījās. Viņš bija uzgriezis Ronjai muguru, bet kaut kādā neizprotamā veidā viņš bija jutis, ka Ronja stāv viņam aiz muguras, un nepagriezies uzsauca:

— Ko tu gribi, laupītājmeit?

— Es gribu, lai tu liec mierā manus lapsēnus un pazūdi no mana meža!

Tad viņš piecēlās un pienāca Ronjai klāt.

— Tavi lapsēni! Tavs mežs! Lapsēni pieder paši sev, vai saproti? Un tie dzīvo lapsu mežā. Tas ir arī vilku un lāču, un aļņu, un savvaļas zirgu mežs. Un ūpju, un klijānu, un meža baložu, un vanagu, un dzegužu mežs. Un gliemežu, un zirnekļu, un skudru mežs.

— Es pazīstu visu dzīvi mežā, — Ronja sacīja. — Tev nav jānāk mani te mācīt!

— Tad tev būtu jāzina, ka šis ir arī harpiju un pelēko mošķuļu, un rumpainīšu, un putu troļļu mežs!

— Pastāsti man kaut ko jaunu, — Ronja iesaucās, — kaut ko tādu, ko es nezinu! Ja nevari, tad klusē!

— Turklāt tas ir mans mežs! Un tavs mežs, laupītājmeit; jā, arī tavs mežs! Bet, ja tu gribi paturēt to tikai sev, tad tu esi dumjāka, nekā es domāju, kad tevi pirmo reizi ieraudzīju.

Viņš nikni skatījās uz Ronju, un viņa gaiši zilās acis satumsa aiz nepatikas. Birkām nepatika Ronja, to varēja manīt, un ar to viņa bija mierā. Lai viņš domā, ko grib, — tagad Ronja gribēja uz mājām, lai nebūtu viņš jāredz.

— Es labprāt dalu mežu ar lapsām un ūpjiem, un zirnekļiem, bet ne ar tevi, — to pateikusi, viņa devās prom.

Tad Ronja ieraudzīja pār mežu ceļamies miglu. Villaina un pelēka tā cēlās augšup no zemes un vijās starp kokiem. Vienā acumirkļī pazuda saule un nebija vairs zeltainā mirdzuma. Nu vairs nevarēja saskatīt ne taku, ne akmeni. Bet tas viņu nebiedēja. Gan jau viņa aizies līdz Matisa pilij arī caur visbiezāko miglu, gan jau viņa tiks mājās, iekams Lūvise dziedās Vilka dziesmu.

Bet kā būs ar Birku? Borkas mežā viņš varbūt zināja atrast visas stigas un takas, bet šeit, Matisa mežā, diez vai viņš jutās kā mājās. «Nu tad viņam jāpaliek vien pie lapsām,» Ronja nodomāja, «līdz uzausīs jauna diena — bez miglas.»

Te no miglas atskanēja viņa balss:

— Ronja!

Re kā, nu Birka zināja arī, kā viņu sauc! Nu viņa vairs nebija tikai laupītāja meita.

Un viņš iesaucās no jauna:

— Ronja!

— Ko tu gribi? — viņa kiedza pretim. Bet viņš jau bija panācis Ronju.

— Sī migla mani drusku biedē, — viņš sacīja.

— Ak tā, vai tu baidies, ka neatradīsi ceļu uz savu zagļu midzeni? Tad tu varēsi dalīt alu ar lap-sām — tev taču tā patīk visā dalīties!

Birka smējās.

— Tu esi cietāka par kramu, laupītājmeit! Bet ceļu uz Matisa pili tu atradīsi labāk par mani. Vai tu ļausi man turēties pie tava vamža stērbeles, līdz būsīm tikuši ārā no meža?

— Ne nu turēsies, nekā! — Ronja noteica. Bet atraisīja savu ādas siksnu, to pašu, kas Birku jau reiz bija izglābusi, un pasniedza siksnas vienu galu.

— Se! Bet turies no manis virves atstatumā, to es tev iesaku!

— Kā vēlies, niknā laupītājmeit, — Birka piekrita.

Un viņi sāka savu gājienu. Ap viņiem cieši kļāvās migla, un viņi gāja klusēdami — virves atstatumā, kā Ronja bija noteikusi.

Pašlaik tikai nedrīkstēja noiet no takas. Viskļūmīgākais solis varēja maldīgi ievest miglā — to Ronja zināja. Bet baiļu viņa nejuta. Viņas rokas un kājas juta ceļu; akmeņi, koki un krūmi bija viņas ceļazīmes; iešana vedās lēnām, bet gan jau viņa tiks mājās, iekams Lūvise dziedās Vilka dziesmu. Baidīties viņai nevajadzēja.

Tik neparastu gājienu viņa gan nekad vēl nebija piedzīvojusi. Bija tā, it kā visa meža dzīvība būtu apklususi un izmirusi, un tas viesā viņā savādu noskaņojumu. Vai tas bija viņas mežs, tas, kuru viņa pazina un mīlēja; kāpēc tas tagad bija tik kluss un šausmīgs? Un kas tur miglā slēpās? Kaut kas tur bija, kaut kas nepazīstams un bīstams, viņa tikai nezināja, kas. Un tas viņu biedēja.

«Drīz es būšu mājās,» viņa domāja, sevi mierinot, «drīz es gulēšu savā gultā un klausīšos, kā Lūvise dzied Vilka dziesmu.»

Bet tas nelīdzēja. Bailes pieauga, un viņa izbijās tik ļoti kā nekad savā mūžā. Viņa sauca Birku, bet iznāca tikai vārgs sauciens. Tas skanēja tik šausmīgi, ka sabiedēja viņu vēl vairāk. «Es sajukšu prātā,» viņa domāja, «un ar mani būs beigas!»

Tad dziļi no miglas atskanēja dažas liegas, burvīgi aicinošas skaņas — tā bija dziesma, visbrīnišķīgākā dziesma. Nekad vēl viņa nebija tādu dzirdējusi; ai, cik skaista tā bija, kā ar savu burvīgumu

tā piepildīja viņas mežu! Un tā aiztrauca visas bailes, tā viņu mierināja. Viņa nekustīgi stāvēja, ļaudama sevi mierināt. Cik tas bija skaisti! Un kā šī dziesma vilināja un aicināja! Jā, viņa juta, ka tie, kas dziedāja, gribēja, lai viņa atstāj taku un seko vilinošajām skaņām miglā.

Dziesma pieņēma spēkā. Tā lika ietrīsēties

Ronjas sirdij, un uzreiz viņa aizmirs Vilka dziesmu, kas viņu gaidīja mājās. Viņa aizmirs visu,

tagad viņa gribēja tikai nokļūt pie tiem, kas miglā viņu sauca.

— Jā, es nāku, — viņa atsaucās un paspēra dažus soļus nost no takas. Bet tad ādas siksna parāvās tik spēcīgi, ka viņa nokrita pie zemes.

— Kur tu ej? — Birka sauca. — Ja tu ļausi pazemes balsīm sevi pievilināt, tad tu būsi pazudusi, iegaumē to!

Pazemes balsis — par tām viņa bija dzirdējusi. Viņa zināja, ka vienīgi miglas laikā tās mēdza pacelties no saviem tumšajiem dziļumiem augšā mežā. Nekad viņa nebija satikusi kādu no tiem ļaudīm, bet tagad viņa tik un tā gribēja tiem sekot, kurp vien tie gāja. Ronja vēlējās dzīvot kopā ar viņu dziesmu, kaut arī viņai nāktos visu savu mūžu pavadīt zem zemes.

— Jā, es nāku, — viņa no jauna iesaucās un gribēja iet. Bet te Birka bija klāt un turēja viņu ciet.

— Laid mani vaļā! — viņa kļiedza un mežonīgi sitās rokām. Bet viņš turēja Ronju ciet.

— Nedari sevi nelaimīgu, — viņš sacīja. Bet dziesmu dēļ viņa Birku nedzirdēja; pašlaik dziesma skanēja tik spēcīgi, ka ar savu šalkoņu piepildīja visu mežu un viņu pašu ar ilgām, kurām nebija iespējams pretoties.

— Jā, es nāku! — viņa no jauna iesaucās un kāvās ar Birku, lai tiktu vaļā. Viņa plēsa un rāva, kļiedza un raudāja, un stipri iekoda viņam vaigā. Bet viņš turēja Ronju ciet.

Ilgī viņš turēja Ronju ciet. Un piepeši migla izklīda tikpat ātri, kā bija parādījusies. To pašu brīdi apklusā arī dziesma. Ronja paskatījās visapkārt. Bija tā, it kā viņa nupat būtu pamodusies no miega. Viņa ieraudzīja taku, kas veda uz mājām, un sarkano sauli, kas grima aiz koku galotnēm. Un vēl Birku. Viņš stāvēja gluži blakus Ronjai.

— Virves atstatumā, es sacīju, — Ronja viņam atgādināja. Pēc tam, ieraudzījusi viņa asiņaino vaigu, Ronja iejautājās:

— Vai tev lapsa iekodusi?

Birka neatbildēja. Viņš saritināja ādas siksnu un pasniedza to Ronjai.

— Paldies tev! Tagad es atradīšu ceļu uz mājām, uz Borkas cietoksni!

No matu apakšas Ronja paskatījās uz viņu. Piepeši nācās ļoti grūti tā pa īstam just nepatiku pret Birku — Ronja nesaprata, kādēļ.

— Pazūdi kā divi deviņi! — viņa draudzīgi sacīja. Un aizskrēja.

4. Tajā vakarā Ronja ar savu tēvu

Tajā vakarā Ronja ar savu tēvu kadu brīdi pasēdēja pavarda priekšā, un viņa atcerējās, ko bija gribējusi uzzināt.

— Kas tas ir, ko tu esi ņēmis bez prasīšanas? Kā Borka sacīja.

— Khm, — Matiss norūca. — Kā es baiļojos, ka tu miglā neatradīsi mājas, Ronja!

— Bet es taču atradu! — Ronja atteica. — Saki man, kas tas ir, ko tu esi ņēmis bez prasīšanas?

— Paskaties tur, — Matiss, nenovērsdamies no uguns, rādīja, — vai neredzi: tas ir uz mata kā tāds vecis! Ka tevi nelabais, uz mata kā Borka!

Bet Ronja liesmās nespēja saskatīt nekādu Bor-ku, un tas viņu arī neinteresēja.

— Kas tas ir, ko tu esi ņēmis bez prasīšanas? — viņa tiepās.

Kad Matiss neatbildēja, to darīja Plikpauris Pērs.

— Daudz ko! Kā tad, ka daudz ko, nudien! Man vajadzētu tikai sākt skaitīt...

— Liec labāk mieru! — Matiss dūsmīgi noteica. — Ar to es pats tikšu galā.

Visi laupītāji, izņemot Plikpauri Pēru, jau bija devušies uz saviem guļamkambariem, un Lūvise bija ārā, lai uz nakti pabarotu vistas, kazas un aitas, tālab vienīgi Plikpauris Pērs dabūja dzirdēt Matisu skaidrojam Ronjai, kas laupītājs tāds īsti ir. Tāds, kas ņem lietas un lietišas bez prasīšanas un bez atļaujas.

Par to nu Matisam kaunēties nevajadzēja, gluži otrādi! Viņš aizvien slavināja sevi un lielījās, ka ir visvarenākais laupītāju vadonis pār visiem kalniem un mežiem. Bet nu viņš drusku sastomījās, kad viņam to vajadzēja stāstīt Ronjai. Protams, Matiss bija nodomājis darīt viņai to zināmu maz pamazām, tas taču bija nepieciešams. Bet viņš bija gribējis vēl kādu laiku nogaidīt.

— Tādam nevainīgam bērnam kā tu, Ronja, meitiņ, es par to necik daudz netiku agrāk stāstījis.

— Nē, nevienu pašu vārdu tu neesi bildis, — Plikpauris Pērs apgalvoja. — Nedz arī mēs drīkstējam ko sacīt.

— Vecais vīrs, vai tu drīz neiesi pie miera? — Matiss apjautājās. Bet Plikpauris Pērs atteica, ka to viņš nedarīšot vis. So te stāstu viņš gribēja dzirdēt.

Un Ronja saprata. Nu viņa beidzot aptvēra, no kurienes viss nāca. Viss, kas laupītājiem bija zirgu mugurās, kad viņi vakaros pārjāja mājās, visas mantas maisos un paunās, visi dārgumi šķirstos

un lādēs. Tādas lietas neauga kokos. Viņas tēvs tās gluži vienkārši atņēma citiem cilvēkiem.

— Bet vai viņi nav dikti dusmīgi, kad tā paņem viņu mantas? — Ronja jautāja.

Plikpauris Pērs ķiķināja.

— Aiz dusmām šņāc kā zostēviņi! — viņš apgalvoja. — Ai, ai, ai, to tev vajadzētu dzirdēt!

— Vecais vīrs, būtu labi, ja tu beidzot dotos pie miera, — Matiss sacīja. Bet par to Plikpauris Pērs joprojām negribēja dzirdēt.

— Dažs labs raud arī, — viņš stāstīja Ronjai, bet tad Matiss iebļāvās:

— Tagad tu turēsi muti, vai arī es izlingošu tevi ārā!

Pēc tam viņš noglauda Ronjai vaigu.

— Tev jāsaprot, Ronja! Tā jau tas notiek. Tā tas allaž ir darīts. Par to nav ko celt traci.

— Nē, kur nu, — Plikpauris Pērs piebilda. — Bet ļaudis gan pie tā nemūžam nevar pierast.

Tie tikai kauc, raud un lādas, ka prieks skatīties!

Matiss nikni paglūnēja uz viņu, bet tad atkal pievērsās Ronjai.

— Mans tēvs bija laupītāju vadonis tāpat kā mans tēvatēvs un tēvatēvatēvs — to tu zini. Un es neesmu deģenerējies. Es arī esmu laupītāju vadonis, visvarenākais pār visiem kalniem un mežiem. Un tu taču, Ronja, meitiņ, arī kļūsi par tādu pašu vadoni!

— Es? — Ronja iesaucās. — Nemūžam! Neparko, ja cilvēki kļūst dusmīgi un raud!

Matiss kasīja pakausi. Nu viņam bija raizes. Viņš gribēja, lai Ronja mīlētu un apbrīnotu viņu tāpat, kā viņš mīlēja un apbrīnoja Ronju. Un nu viņa kliec «Nemūžam!» un it nemaz negrib būt par laupītāju vadoni kā viņas tēvs. Tas darīja Matissu nelaimīgu. Kaut kā viņam vajadzēja Ronjai iestāstīt, ka tas, ar ko viņš nodarbojas, ir labi un pareizi.

— Saproti, Ronja, meitiņ, es ņemu tikai no tiem, kas ir bagāti, — viņš apzvērēja. Tad maķenīt apdomājās.

— Un dodu tiem, kas ir nabagi, — tā es daru.

Tad Plikpauris Pērs ieķīķinājās.

— Jā nudien, tiesa kas tiesa! Veselu miltu maisu tu iedevi tai nabadzīgajai atraitei ar astoņiem bērniem, vai atminies?

— Kā tad, — Matiss piekrita, — to es izdarīju no visas tiesas.

Viņš apmierināts nobraucīja savu melno bārdu. Nu viņš bija dikti mierā gan ar sevi, gan Plikpauri Pēru.

Plikpauris Pērs atkal sāka ķīķināt.

— Laba atmiņa gan tev ir, Matis! Rau, kopš tās reizes būs apritējuši turpat vai desmit gadi. Jā gan, nabagiem tu dod, kā nu ne. Kā likts, katru desmito gadu.

Tad Matiss iebļāvās.

— Ja tu neiesi pie miera, tad es zinu kādu, kas tev palīdzēs uz turieni aizvēlties!

Bet to nemaz nevajadzēja. Jo no āra ienāca Lūvise. Plikpauris Pērs nozuda bez jebkādas palīdzības. Ronja iegāja gultā, un, kamēr Lūvise dziedāja Vilka dziesmu, pavardā izdzisa uguns. Ronja gulēja un klausījās un nemaz neraizējās, vai viņas tēvs ir laupītāju vadonis vai nav. Tas bija viņas Matiss, un to viņa mīlēja, lai ko tas darīja.

Tonakt viņa gulēja nemierīgi un sapņoja par pazemes balsīm un viņu vilinātajdziesmām, bet, no rīta pamodusies, nekā vairs neatcerējās.

Birku gan viņa atcerējās. Turpmākās dienas viņa dažreiz iedomājās par Birku — diez kā viņam klājas tur, Borkas cietoksnī. Un cik ilgs laiks paies, līdz Matiss beidzot izdzīs viņa tēvu un visus viņa laupītāj salaušus no savas pils.

Katru dienu Matiss kala jaunus, milzīgus plānus, bet liela labuma no tiem nebija.

— Neder, — Plikpauris Pērs sacīja, lai ko arī Matiss izdomāja. — Tev jābūt viltīgam kā vecam lapsu kūmiņam, jo ar varu tā lieta neies.

Matisam nevedās būt viltīgam kā lapsas kūmiņam, bet viņš darīja visu, kas viņa spēkos. Un, kamēr viņi tā prātoja, nekas daudz netika salaupīts. Laikam jau arī Borkas laupītājiem bija citi darbi padomā. Un cilvēki, kuriem šajās dienās vajadzēja doties pa Laupītāju taku, mutes vien ieplēta, nemanīdami nevienu laupītāju. Viņi nesaprata, kāpēc te viss ir tik mierīgi. Kur palikuši visi meža laupītāji? Fogta kareivji, kas tik neatlaidīgi bija vajājuši Borku, atrada alu, kur viņš bija mitinājies, bet nu tā bija tukša un pamesta. Borku nekur neredzēja, un kareivji bija priecīgi, ka beidzot var atstāt Borkas mežu, kas pret rudeni bija kļuvis tumšs, auksts un lietains. Viņi zināja, ka tālāk projām, Matisa pili, arī mājāja laupītāji, bet labprāt negribēja to atcerēties. Sliktākas vietas par to vairs nebija, un laupītāju vadoni, kas tur siroja, bija grūtāk notvert nekā ērgli klints virsotnē. To viņi labāk atstāj

mierā.

Visvairāk laika Matiss izšķieda, mēģinādams izzināt, kas pils ziemeļu galā Borkas laupītājiem ir padomā un kā vislabāk tikt tiem klāt. Tāpēc viņš katru dienu devās izlūkgājienā. Kopā ar pāris vīriem viņš apjāja apkārt mežam no ziemeļiem, bet iebrucējus nekur nemanīja. Tur viss bija kā izmīris — it kā tur nebūtu neviena Borkas laupītāja. Pamatīgi garas virvju kāpnes gan viņi bija sev novijuši, lai bez pūlēm varētu tikt augšā un lejā pa klints sienu. Vienu vienīgu reizi Matiss ieraudzīja tās nolaistas zemē. Tad viņš vai saprašanu pazaudēja un kā neprātīgs metās pie kāpnēm, lai tiktu augšā. Viņa laupītāji, degdami cīņas kārē, sekoja Matisam. Bet tad no Borkas cietokšņa izšāvās bultu lietūs, un Mazais Klipens dabūja vienu bultu gurnā, tā ka divas dienas sagulēja uz gultas. Skaidrs bija viens — virvju kāpnes tiek nolaistas tikai visstingrākajā apsardzībā.

Rudens tumsa pašlaik smagi klājās pār Matisa pili, un laupītājiem tik ilga dīkā sēdēšana par labu nenāca. Viņi kļuva nepacietīgi un ķīvējās biežāk nekā parasti, tā ka Lūvisei beidzot nācās viņus asi norāt.

— Ar saviem ķīviņiem un savām gaudām jūs man bungādiņas pārplēsīsiet! Vācieties prom un, ja nevarat dzīvot mierā un satiecībā, pazūdiet kā divi deviņi!

Tad laupītāji noklusa, un Lūvise lika viņus pie derīga darba — iztīrīt un sakopt vistu kūti, aitū kūti un kazu stalli —, pie tāda darba, kuru viņi no sirds ienīda. Bet neviens no tā netika vaļā, izņemot Plikpauri Pēru un tos, kuri tobrīd stāvēja sardzē pie Vilka žokļiem un augšā pie Elles rīkles.

Arī Matiss darīja, ko spēja, lai uzturētu laupītājos dūšu. Viņš ņēma tos līdzī aļņu medībās. Ar šķēpiem un lokiem viņi devās uz rudenīgo mežu, un Plikpauris Pērs smīnēja vien, kad viņi pārradās mājās, vilkdami līdzī četrus lielus aļņu tēviņus, ko bija nometījuši.

— Cik ilgi tad var ēst tikai vistas zupu, aitas zupu un biežputru vien, — viņš sacīja. — Nu būs kaut kas, ko zelēt, un mīkstākie gabali jau allaž tiek bezzobainajam, to taču katrs saprot.

Un Lūvise cepa aļņa gaļu un kūpināja aļņa gaļu, un sālīja to, lai papildus ar vistas cepešiem un aitū ciskām varētu izvilkēt ziemu.

Ronja, kā jau parasti, dzīvojās pa mežu. Tagad tur viss bija tik kluss, bet, lai tur uzturētos, arī rudenīgais mežs viņai bija labs diezgan. Sūna bija zaļa, mitra un mīksta zem viņas kailajām pēdām, tur tik jauki smaržoja pēc rudens, un koku zari mirdzēja no valguma. Bieži lija. Viņa sēdēja sarāvusies zem kuplas egles, un viņai patika klausīties, kā ārpusē čabina lietūs. Dažreiz lija tik spēcīgi, ka viss mežs šalca no lietūs, — arī tas viņai patika. No zvēriem tikpat kā neviens nerādījās. Viņas lapsas dzīvojās pa alu. Bet dažreiz krēslā viņa redzēja staigājam aļņus un savvaļas zirgus ganāmajos starp kokiem. Viņa gaužām gribēja noķert sev savvaļas zirgu un bija mēģinājusi daudz reizi, bet nekad viņai nebija laimējies. Tie bija tik bikli un laikam jau grūti savaldāmi. Tomēr bija pienācis laiks Ronjai dabūt zirgu. To viņa bija teikusi arī Matisam.

— Jā, kad tu būsi pietiekami stipra, lai pati to noķertu, — viņš bija atbildējis.

«Un vienreiz es to izdarīšu,» viņa nodomāja. «Es noķeršu vienu skaistu zirdziņu un aizvedīšu to uz Matisa pili, un uzlikšu tam iemauktus, tāpat ka Matiss to ir izdarījis ar visiem saviem zirgiem.»

Citādi rudenīgais mežs bija savādi tukšs. Nozuduši bija visi radījumi, kas tur parasti mājāja. Tie droši vien bija salīduši savās alās un paslēptuvēs. Dažreiz, bet diezgan reti, no kalna lejup atlaidās mežonīgās harpijas, bet tagad tās laikam bija nomierinājušās un labprātāk uzturējās augšā, savās kalnu alās. Tuvumā nerādījās arī pelēkie mošķuļi. Tikai vienu reizi Ronja redzēja pāris palūram aiz kāda akmens. Bet no pelēkajiem mošķuļiem viņa vairs nebaidījās.

— Pazūdiet kā divi deviņi! — viņa uzkliedza, un tie sēkdami pazuda.

Birka nekad netika redzēts Ronjas mežā. Un par to viņa tikai priecājās. Vai viņa priecājās? Daž-

brīd Ronja pati nezināja, kā tas īsti ir. ^ Tad atnāca ziema. Uzkrīta sniegs, uznāca aukstums, un sarma pārvērtā Ronjas mežu ledus mežā — visskaistākajā, kāds jebkad redzēts. Viņa tur slēpoja, un, kad krēslā atgriezās mājās, viņai matos bija sarma, un, lai gan viņai bija ādas dūraiņi un zābaki, atnadži un kāju pirksti bija sasprēgājuši. Bet nekāds sniegs un aukstums nespēja atturēt Ronju no meža. Nākamajā dienā viņa atkal bija tur. Dažkārt Matiss kļuva nemierīgs, redzot viņu drāžamies pa pakalniem lejā uz Vilka žokļiem, un viņš sacīja Lūvisei, kā jau to bieži bija darījis:

— Kaut tik nu izietu labi! Kaut tik viņai neatga- dītos kaut kas ļauns! Jo tad manai dzīvei ir beigas.

— Par ko tu gremzies? — Lūvise brīnījās. — Tas bērns tiks ar sevi galā labāk par jebkuru laupītāju, cik reižu tas man tev jāsaka!

Un, zināms, Ronja tika ar sevi galā. Bet kādu dienu atgadījās kaut kas tāds, ko Matisam labāk bija neuzzināt.

Pa nakti bija sasniedzis daudz sniega, izjaucot visas Ronjas slēpju pēdas. Nu viņai bija jāiebrauc jaunas, un tas bija grūts darbs. Aukstums bija pārvilcis sniegam plānu sērsnas kārtu, un tā nebija diez cik stipra. Slēpes visu laiku grima sniegā, un nu beidzot viņa vairs nejaudāja braukt. Tagad viņa gribēja uz mājām.

Ronja bija uzbraukusi kalna korē, un pa otru pusi viņai vajadzēja braukt lejā. Tā bija stāva nogāze, bet viņai bija slēpju nūjas, ar ko bremzēt, un viņa bez baiļu brāzās lejā, ka sniegs kūpēja vien. Pa ceļam gadījās paugurs, un Ronja pārlidoja tam pāri. Bet lidojumā pazaudēja vienu slēpi, un, kad viņas kājas pieskārs zemei, viena kāja iegrima dziļā caurumā. Savu slēpi viņa redzēja pazūdam lejā pa nogāzi, bet pati palika sēžam ar kāju līdz celim caurumā. Iesākumā viņa smējās par to, tad pārstāja, pamanīdama, cik viss ir nelāgi. Viņa nevarēja tikt ārā — nelīdzēja ne spēcīga raustīšana, ne vilkšana. No cauruma atskanēja murmināšana,

un viņa uzreiz nesaprata, kas tur murmina. Bet piepeši viņa ieraudzīja kādu gabalu nostāk no sniega traušamies ārā veselu baru rumpainīšu. Tos bija viegli pazīt pēc resnajiem rumpīšiem, krunkainajām sejiņām un izspūrušajiem matiem. Pa lielākai daļai rumpainīši bija mīļi un miermīlīgi un ļaunu nedarīja. Bet šie, kas stāvēja un ar savām vientiesīgajām acīm tagad blenza uz Ronju, šie bija neapmierināti, to varēja manīt. Viņi ņurk- šķēja un nopūtās, un kāds no viņiem drūmi jautāja:

— Kam viņ' tā mums dar'?

Un pārējie tūdaļ piebalsoja:

— Kam viņ' tā mums dar'? Izlauž jumtu, kam tā, kam?

Ronja saprata, ka ir iegrūdusi kāju viņu zemes alā. Rumpainīši tādas taisīja, ja neatrada ziemošanai labu dobumotu koku.

— Es tur nekā nevaru darīt, — Ronja sacīja.

— Palīdziet man tikt vaļā!

Bet rumpainīši tikai blenza viņā, nopūzdamies tikpat grūti kā pirmīt:

— Viņ' iekērusies jūmtā, kam viņ' šita dar'?

Ronja kļuva nepacietīga.

— Tad palīdziet man, lai varu tikt prom no šejienes! — Bet tā vien likās, ka tie nedz dzirdēja, nedz saprata. Tie tikai vientiesīgi lūrēja uz viņu un pēc tam žigli nozuda savā zemes alā. No apakšas viņa izdzirda rumpainīšu neapmierināto murmināšanu. Bet piepeši tie sāka blaut un klaigāt, it kā priecātos par kaut ko.

— Tas iet! — viņi kļiedza. — Redz, kas par šūpul'! Tas iet!

Un Ronja juta, ka uz viņas kājas kaut ko pakar — kaut ko smagu.

— Maziņš puisīts tur labi karājas! — rumpainīši blāustījās. — Šūpulī, redz! Tak tomēr mums vaj'dzēj' to dūmo kāju jūmtā.

Bet Ronja negribēja gulēt aukstumā un sniega un turēt šūpuli dažiem dumjiem rumpainīšiem. Viņa mēģināja no jauna, viņa rāva un vilka no visa spēka, lai tiktu vaļā. Un tad rumpainīši uzgavilēja:

— Maziņš puisīts, nu viņš riktīgi tiek šūpots, redz!

Matisa mežā baidīties nedrīkstēja, to Ronja bija dzirdējusi jau no mazām dienām un bija mēģinājusi pierast pie tā. Tomēr dažreiz tas nebija iespējams.

Tieši šobrīd tas it nemaz nebija iespējams. Padomā, ja nu viņa nemaz nevarēs tikt projām, padomā, ja šonakt viņai būs te jāpaliek un jānosilst! Viņa ieraudzīja tumšos sniega mākoņus virs meža — vēl krietni snigs, sasnigs daudz sniega! Varbūt viņa apsnigusi gulēs zem tā — mirusi un nosalusi — un šūpos uz savas kājas mazu rumpai- nīti. Tad pirmais, ko Matiss ieraudzīs, būs viņa nabaga meita, kas ziemā būs nosalusi mežā.

— Nē, nē! — viņa kļiedza. — Palīgā! Nāciet man palīgā!

Bet kas gan varēja viņu sadzirdēt šai tukšajā mežā? It neviens — to viņa zināja. Tomēr viņa kļiedza, līdz vairs nejaudāja. Un tad viņa izdzirda rumpainīšus apakšā sūrojamies:

— Jau cauri ar šūpošanu! Kam tā, kam?

Bet pēc tam Ronja vairs nekā nevarēja sadzirdēt. Jo nu viņa ieraudzīja vienu mežonīgu harpiju. Kā liela, melna un skaista plēsoņa tā laidelējās virs meža, zem tumšajiem padebešiem, tad nolaidās zemāk un pielidoja tuvāk. Tieši uz Ronju tā lidoja, un viņa aizmiedza acis. Nu vairs nebija glābiņa, to viņa saprata.

Klaigādama un smiedamās harpija nolaidās blakus Ronjai.

— Mazais, skaistais cilvēciņš! — viņa spalgi kļiedza, paraudama Ronju aiz matiem. — Gul tikai te un atpūšas, jā, jā, jā, jā!

Tā iesmējās no jauna, un tie bija ārkārtīgi nejauki smieklī.

— Strādāt tu dabūsi! Pie mums kalnos! Līdz asinis plūdīs! Citādi mēs plēsīsim tevi, citādi

kodīsim tev!

Ar saviem asajiem nagiem harpija sāka raut un pluinīt Ronju, bet, kad Ronja tomēr stingri turējās, tā saniknojās.

— Vai gribi, lai es tevi kožu un plēšu?

Harpija noliecās pār Ronju, un tās melnās, akmens cietās acis spīdēja aiz ļaunuma.

Tad tā no jauna gribēja Ronju izvilkēt ārā, bet, lai kā tā rāva un plēsa, tas viņai neizdevās, un beidzot harpija pagura.

— Tad es atvedīšu savas māsas, — viņa klaigāja. — Rīt mēs tevi paņemsim sev līdz! Tad tu vairs te negulēsi un neatpūtīsies nekad, nekad vairs!

Un viņa aizlidoja pāri koku galotnēm un pazuda augšā kalnos.

«Rīt, kad atlidos mežonīgās harpijas, tad šeit gulēs vairs tikai ledus pikucis,» Ronja nodomāja.

Apakšā pie rumpainīšiem viss bija apklusis. Viss mežs bija kluss, gaidīdams drīz atnākam nakti. Arī Ronja negaidīja nekā cita. Viņa mierīgi gulēja un vairs necīnījās. «Lai tā nāk arī,» viņa domāja, «pēdējā aukstā, tumšā nakts, kas mani nogalēs.»

Bija sācis snigt. Lielas pārslās bira viņai uz sejas. Tās izkusa, sajaukdamās ar asarām. Jo nu Ronja raudāja. Viņa domāja par Matisu un Lūvisi. Nekad vairs viņa tos neredzēs, un Matisa pilī neviens vairs nebūs priecīgs. Nabaga Matiss, viņš kļūs traks no bēdām! Un nebūs vairs Ronjas, kas to mierina, kā viņa to allaž darīja, kad Matiss bija bēdīgs. Nē, nu vairs nebija neviena, ko mierināt, nebija neviena, no kā gaidīt mierinājumu, it neviena!

Te Ronja izdzirda kādu saucam viņas vārdu. Dzidri un skaidri tas skanēja, bet viņa noprata, ka tas būs bijis sapnī. Un viņa sāka raudāt. Nekad vairs neviens nesauks viņu vārdā — vienīgi sapnī. Un drīz viņa vairs arī nesapņos.

Bet tad viņa no jauna izdzirda balsi!

— Ronja, vai tad tu uz mājām neiesi?

Negribīgi viņa atvēra acis. Un tur stāvēja Birka; jā, tur uz slēpēm stāvēja Birka!

— Lejā es atradu tavu slēpi, un laime, ka ta, citādi tev būtu jāpaliek te guļam.

Viņš nolika slēpi viņai blakus sniegā.

— Tev laikam vajag palīdzēt?

Tad Ronja sāka raudāt tik skaļi un tik nevaldāmi, ka pašai bija kauns par to. Asaru dēļ viņa nevarēja atbildēt Birkām, un, kad viņš noliecas, lai Ronju pieceltu, viņa apķēras tam ap kaklu, izmisīgi murminādama:

— Neej prom no manis! Nekad neej prom no manis!

Par šiem vārdiem Birka pasmaidīja.

— Neiešu, ja vien tu turēšies no manis virves atstatumā! Laid mani vaļā un nebrēc, lai varu paraudzīties, kā tevi izvilk!t!

Viņš noņēma savas slēpes, pēc tam nogulās uz vēdera blakus caurumam un iebāza tajā roku, cik vien dziļi varēja. Pēc ilgas knibinašanās notika neredzēts brīnums. Ronja varēja izvilk!t kāju, viņa bija brīva!

Bet rumpainīši tur apakša bija dusmīgi, un viņu mazulis brēca.

— Atmodin' mazo puisīti, un šim tiek zemes acēs, kam viņ' tā dar'?

Ronja raudāja, viņa nevarēja vien rīmties. Birka pasniedza viņai slēpi.

— Nebrēc nu! — viņš sacīja. — Citādi tu nemaz nejaudāsi tikt mājās!

Ronja dziļi ievilka elpu. Jā, nu raudāšanai bija jāmet miers. Viņa nostājās uz slēpēm un palūkoja, vai kājas spēš viņu nest.

— Es mēģināšu, — viņa sacīja. — Bet tu taču arī brauksi?

— Es arī braukšu.

Atspērusies Ronja aizbrāzās lejā pa stāvo nogāzi, un Birka viņai sekoja. Visu laiku, kamēr viņa, cīnīdamās ar puteni, slēpoja mājup, viņai aizmugurē brauca Birka. Reizi pa reizei viņai bija jāat-skatās, vai Birka tur ir. Ronjai bija briesmīgi bail, ka piepeši Birka pazudīs un atstās viņu vienu. Bet viņš sekoja Ronjai virves atstatumā, līdz viņi nonāca pie Vilka žokļiem. Tur viņiem vajadzēja šķirties. Tālāk Birkām pa slepeniem ceļiem bija jādodas uz Borkas cietoksni. Kādu brīdi viņi klu-sēdami stāvēja baltajā pārslu birumā, un nu vajadzēja atvadīties. Tas bija grūti, to Ronja juta, viņa par visu vari gribēja, lai viņš neiet prom.

— Birk, — viņa sacīja. — Es vēlētos, kaut tu būtu mans brālis.

Birka smaidīja.

— Es jau varu būt tavs brālis, ja tu tā vēlies, laupītājmeit!

— Es to vēlos! — Ronja sacīja. — Bet vienīgi tad, ja tu sauksi mani par Ronju!

— Ronja, māšiel! — Birka sacīja. Un nozuda putenī.

— Šodien tu ilgi biji mežā, — Matiss sacīja, kad Ronja bija apsēdusies pie uguns, lai mēģinātu sasildīties. — Vai tev labi gāja?

— Jā, diezgan labi, — viņa atteica, pastiepdama pret siltumu savas ledusaukstās rokas.

5. Tonakt pār Matisa pili un apkārtējiem mežiem nāca tāds sniegs

Tonakt pār Matisa pili un apkārtējiem mežiem nāca tāds sniegs, ka pat Plikpauris Pērs neatminējās pieredzējis tik lielas kupenas. Četriem vīriem vajadzēja bīdīt pils lielos vārtus, lai pa tiem varētu izspraukties un norakt vismaz lielumu sniega. Arī Plikpauris Pērs pabāza degunu ārā un nopētīja balto, izmirušo klajumu — viss nu gulēja zem sniega segas. Vilka žokļi bija pilnīgi aizķepēti. «Ja turpinās snigt tā kā pašlaik, tad cauri šai kaln- aizai varēs tikt ne ātrāk kā pavasarī,» tā domāja Plikpauris Pērs.

— Tu, Fjūsok, — viņš sacīja, — ja tu nezini lielāka prieka kā lāpstot sniegu, tad vēl labu laiku es varu apsolīt daudz jautru brīžu!

Plikpauris Pērs lielākoties pareģoja pareizi, un taisnība viņam bija arī šoreiz. Ilgu laiku sniegs gāzās zemē blāķiem dienu un nakti. Laupītāji raka un lādējās, bet savs labums no sniega bija — nevajadzēja turēt sardzi pret Borkas dienderiem ne pie Vilka žokļiem, ne arī pie Elles rīkles.

— Borka jau gan ir muļķāks par sivēnu, — Matiss sacīja, — bet tik necilvēciski dumjš taču viņš nebūs, ka gribēs kauties, iegrimis līdz padusēm sniegā.

Tik dumjš nebija arī Matiss, un pie tam tieši šobrīd tas viņam diez ko nebija prātā. Viņam bija daudz nopietnākas lietas, ko domāt. Pirmo reizi mūžā Ronja bija saslimusi. Nākamo rītu pēc mežā pavadītās dienas, kas tik tikko nekļuva par viņas pēdējo dienu, Ronja pamodās ar lielu karsoni un sev par brīnumu juta, ka viņa nemaz negrib celties augšā kā parasti.

— Kas tev noticis? — Matiss, nometies ceļos pie viņas gultas, iekliedzās. — Ko tu runā? Tu taču nebūsi slima?

Viņš saņēma Ronjas roku un juta, cik tā ir karsta: jā, viņš manīja, ka Ronja deg kā ugunīs, un izbijās. Nekad vēl Matiss nebija redzējis viņu tādu. Vesela kā rutks Ronja ir bijusi visas savas dzīves dienas. Bet te nu gulēja Ronja, viņa meita, kuru viņš tik ļoti mīlēja, un viņš zināja! Viņš zināja, kas būs! Viņam atņems Ronju, viņa nomirs, viņš sajuta to tik stipri, ka sirds krūtīs iesāpējās. Un viņš nesaprata, ko lai iesāk ar savām neprātīgajām bēdām. Vislabprātāk viņš būtu gribējis sist galvu pret sienu un rēkt, kā to parasti darīja. Bet nevarēja taču baidīt nabaga bērnu — tik daudz saprašanas viņam tomēr bija. Tādēļ viņš uzlika roku uz viņas kvēlošās pieres, murminādam:

— Tas labi, ka tev ir silti, Ronja, meitiņ! Kad slimo, tad jau jābūt silti.

Bet Ronja pazina savu tēvu, un, lai gan viņai bija karsonis, viņa mēģināja to mierināt.

— Nemulķojies, Matis! Tas vēl nav nekas. Varēja būt daudz ļaunāk.

«Varēja būt tā, ka es no ziemas līdz pavasarim gulētu zem sniega prom mežā,» viņa domāja. Nabaga Matiss, no jauna viņa iztēlojās, cik salauzts būtu tēvs, un asaras sariesās Ronjai acīs. To redzēdams, Matiss nodomāja, ka viņa tur gul un sēro, ka viņai tik jaunai jāmirst.

— Mīļo bērniņ, protams, ka tu paliksi vesela, tik neraudi vien! — viņš sacīja, skaļi apspiezdams šņukstus. — Bet kur ir tava māte? — viņš tūlīt iebļāvās un raudādams izskrēja pa durvīm.

Kāpēc Lūvise nestāvēja ar zāļu tējām pret karstumiem rokās, kad Ronjas dzīvība karājās matu galā, — to viņš gan gribētu zināt!

Matiss izmeklējās viņu aitu kūtī, bet tur viņas nebija. Neēdušas savā aizgaldā blēja aitas. Lai gan tās drīz vien pamanīja, ka nav atnācis īstais barotājs. Jo šis stāvēja, noliecis pie aizgalda malas savu pinkaino galvu, un raudāja tik nevaldāmi, ka aitas stipri satrūkās.

Matis turpināja kaut, līdz Lūvise, pabeigusi savu darāmo pie vistām un kazām, ienāca pa durvīm. Tad viņš iebļāvās:

— Siev, kāpēc tu neesi iekšā pie sava slimā bērna?

— Vai man ir slimis bērns? — Lūvise mierīgi apjautājās. — To es nezināju. Bet tiklīdz būšu iedevusi aitām, kas tām pienākas...

— To es varu izdarīt! Ej pie Ronjas! — viņš kļiedza un tad mazliet klusāk nosēca:

— Ja vien viņa vēl ir pie dzīvības!

Viņš sāka mest ārā no gubeņa apšu slotas, un, kad Lūvise bija aizgājusi, barodams aitas, viņš sūdzēja tām savas bēdas.

— Jūs vis nezināt, ko tas nozīmē, kad ir bērns! Jūs nezināt, kāda ir sajūta, kad jāzaudē savs vismīļākais jēriņš!

Te piepeši viņš apklusā, jo nu atcerējās, ka pavasarī visām aitām bija atskrējuši jēriņi. Un kas no tiem bija palicis pāri... no visiem gandrīz tikai aitu škinki!

Lūvise deva savai meitai dzert zāļu tējas pret karsoni, un pēc trim dienām Ronja bija vesela. Matisam par prieku un izbrīnu. Ronja bija tāda pati kā agrāk, tikai mazdrusciņ domīgāka. Trīs dienas gulot, viņa bija paguvusi šo to pārdomāt. Kā nu būs? Ar Birku. Brāli viņa bija dabūjusi, bet kad viņa varēs ar to satikties? Slepēnībā tam jānotiek. Viņa taču nevarēja stāstīt Matisam, ka ir draugos ar Borkas laupītāju. Tas būtu tas pats, kas iebelzt viņam ar veseri pa galvu, tikai vēl daudz ļaunāk, un viņš būs daudz niknāks un vairāk satriekts nekā jebkad. Ronja nopūtās: kāpēc viņas tēvam allaž vajadzēja būt tik nesavaldīgam? Vai viņš bija priecīgs vai nikns, vai bēdīgs — tas vienalga —, varmācīgs un nesavaldīgs viņš bija pārlieku, ar to pietiktu veselai laupītāju bandai.

Ronja nebija paradusi melot savam tēvam. Viņa tikai noklusēja, ko zināja, kas darīs tēvu bēdīgu vai dusmīgu. Vai bēdīgu un dusmīgu vienlaikus — kāds viņš kļūs, ja Ronja pastāstīs par Birku. Bet tur nekā nevarēja līdžēt — ja viņa tagad ir dabūjusi brāli, tad viņa arī gribēja būt ar to kopā, pat ja tas jādara paslepšus.

Bet kur gan paslepšus varēja aiziet pa tādu sniegu? Uz mežu tikt nevarēja, jo Vilka žokļi bija ciet, un pie tam šis ziemas mežs Ronju nedaudz baidīja. Kādam laikam viņai ar to pietika.

Ap Matisa pili turpināja gaudot sniega vētra. Sniegs tik nāca zemē griezdamies, un beidzot Ronja saprata, cik viss ir nelādīgi: ne ātrāk kā pavasarī viņa atkal dabūs redzēt Birku. Viņš bija tik tālu no Ronjas, it kā viņi abi dzīvotu tūkstošiem jūdžu attālumā viens no otra.

Un tā bija sniega vaina. Ar katru jaunu dienu Ronja kļuva aizvien piktāka un piktāka, un arī laupītāji no sirds ienīda šo laiku. Katru rītu viņi ķīvējās, kuram kārtā rakt sniegu. Dažiem vajadzēja atrakt taku uz avotiņu, no kurienes ņēma ūdeni.

Tas atradās pusceļā uz Vilka žokļiem, un tāda sniega rakšana bija smags darbs, sniegs šķetināja pilnas acis, un pēc tam vajadzēja stiept mājās smagos ūdens spaiņus, lai pietiktu tiklab cilvēkiem, kā lopiem.

— Slinki jūs esat kā vērši, — Lūvise pukojās. — Izņemot tās reizes, kad kaujaties vai laupāt, tad jūs strādājat nādīgi.

Un slinkie laupītāji ilgojās pēc pavasara, kad atkal sāksies viņu laupītāju dzīve. Īsinot garo laiku, viņi raka arvien vairāk un vairāk sniega un meta kauliņus, un dancoja laupītāju dančus, un pavarda priekšā dziedāja laupītāju dziesmas — kā viņi to arvien bija darījuši.

Arī Ronja kopā ar visiem meta kauliņus un dziedāja, un dancoja, bet pēc pavasara un sava pavasara meža viņa ilgojās uz mata tāpat kā laupītāji. Tad viņa beidzot dabūs redzēt Birku, dabūs parunāt ar viņu un dabūs zināt, vai tas ir tiesa, ka Birka grib būt viņas brālis, kā viņš bija solījis toreiz

sniegputenī.

Bet gaidīt bija grūti, un Ronja nevarēja paciest, ka ir ieslodzīta. Viņa kļuva nemierīga, un bija tik garš laiks. Tādēļ kādu dienu viņa nogāja pazemes velvēs, kur sen nebija bijusi. Vecie cietumnieku kambari bija kaut kas tāds, kas Ronjai nepatika. Tie bija izkalti klinī vesela rinda. Plikpauris Pērs gan apgalvoja, ka neviens tur nav sēdējis kopš

neatminamiem laikiem, kad Matisa pili valdīja lieli vīri un mazi kungi, — sen, iekams tā kļuva par laupītāju pili. Nonākusi velvju sasmakušajā dzestrumā, Ronja tomēr juta, ka kalnu sienas vēl glabā sen mirušo cietumnieku vaidus un nopūtas, un viņai sametās neomulīgi ap dūšu. Ar lākturi viņa apgaismoja tumšos stūrus, kur kādreiz bez cerībām ieraudzīt dienas gaismu bija sēdējuši nabaga ieslodzītie. Brīdi viņa klusi stāvēja un sēroja par agrāko cietsirdību Matisa pilī. Tad viņa noskurnājās un, ciešāk ietinusies vilkādas kažokā, čāpoja tālāk pa pazemes eju, kas gar cietumnieku kambariem stiepās pa visu pils apakšu. Te viņa bija gājusi ar Plikpauri Pēru. Viņš Ronjai bija parādījis, ko negaiss bija izdarījis tonakt, kad piedzima Ronja. Nepietika, ka tas bija izplēsis Elles rīkli. Tieši zem rīkles zibens bija pāršķēlis arī kalnu, un tādēļ pazemes eja vidū bija aizgruvusi un pilna akmens šķembām.

«Te ceļš ir galā, te tev jāapstājas,» Ronja sacīja tieši tāpat, kā bija teicis Plikpauris Pērs, kad viņi te bija atnākuši.

Bet tad viņa sāka prātot. Nogruvums otrā pusē — tur taču eja turpinājās, to viņa zināja, arī to Plikpauris Pērs tika sacījis. Ronju vienmēr bija kaitinājis tas, ka viņa nevar aiziet tālāk, un tagad kaitināja vairāk nekā citkārt. Jo, kas zina, kaut kur aiz akmens šķeltnēm varbūt pašlaik ir Birka?

Domīga viņa palika stāvam un skatāmies uz nogruvušajām akmens kaudzēm. Un vispēdīgi viņa bija izdomājusī.

Labu laiku Ronja nebija diez cik bieži redzama akmens zālē. Ik rītu viņa nozuda — neviens nezi-

nāja, kur, un ne Matiss, ne Lūvise nebrīnījās, kur viņa uzturas. «Gan jau Ronja rok sniegu tāpat kā visi,» viņi domāja; turklāt bija pieraduši, ka viņa nāca un gāja pēc sava prāta.

Bet Ronja neraka sniegu. Viņa vāca nost akmens šķeltnes, līdz sāpēja rokas un mugura. Un, kad viņa vakaros pārguruši ievēlās gultā, vienu viņa zināja droši. Nekad savā mūžā viņa vairs neņems rokā nevienu akmeni — ne lielu, ne mazu. Bet nebija vēl uzausis rīts, kad Ronja jau atkal bija pazemē. Un viņa kā apsēsta ķērās pie darba, lai spaini pēc spaiņa krautu pilnu ar akmens šķeltnēm. Viņa ienīda to — visu šo savākto akmens šķeltnu kaudzi — tik stipri, ka no viņas naida vien tai vajadzēja izkust. Bet kaudze neizkusa vis, tā palika, kur bijusi, un Ronjai vajadzēja staipīt pašai vienu spaini pēc otra un iztukšot tos tuvākajā i ietumnieku kambarī.

Bet reiz pienāca diena, kad kambaris bija pilns, uti tad akmens kalns pie nogrūvuma bija sarucis liktai, ka, mazdrusciņ piepūloties, tam jau varēja pārrāpties pāri otrā pusē. Ja vien uzdrīkstējās! Ronja juta, ka tagad viņai jāapdomājas. Vai viņa uzdrošināsies iet iekšā taisni Borkas cietoksnī? Un kas ar viņu tur notiks? To viņa nezināja, bet zināja, ka ir nonākusi uz bīstamiem ceļiem. Tomēr laikam gan nebija neviena tik bīstama ceļa, ko viņa negribētu izmēģināt, lai nokļūtu pie Birkas. Pēc tā viņa ilgojās. Kā tas bija noticis, to viņa neaptvēra. Ronja taču nebija ieredzējusi Birku un bija vēlējusies, lai viņš un viņa Borkas laupītāji pazūd kā divi deviņi. Un te nu viņa stāvēja un vienīga, ko vēlējās, bija, lai beidzot tiktu viņpus akmens šķeltnēm un redzētu, vai ir iespējams sameklēt Birku.

Tad viņa izdzirda troksni. Otrā pusē kāds staigāja — viņa dzirdēja soļus. Kas gan cits tas varētu būt, ja ne Borkas laupītājs? Viņa aizturēja elpu un neuzdrošinājās pakustēties; viņa stāvēja kā zemē iemieta un klausījās, un gribēja tikt no turienes prom, iekams tas tur aiz akmeņu kaudzēm nav viņu pamanījis.

Tad viņš, šis Borkas laupītājs, sāka svilpot! Mazu vienkāršu melodiju. Tādu viņa bija dzirdējusi agrāk; jā, patiesi, viņa bija to dzirdējusi jau agrāk! Birka bija svilpojis to, kad centās atbrīvot Ronju no rumpainīšu alas. Vai tas bija Birka, kas tur stāvēja tik tuvu Ronjai, jeb vai visi Borkas laupītāji svilpoja tieši šo melodiju?

Viņa dega aiz nepacietības to uzzināt, bet prasīt nevarēja, tas būtu bīstami. Tomēr kaut kā viņai vajadzēja izzināt, kas ir svilpotājs, un arī viņa ņēmās svilpot. Ļoti klusu un to pašu melodiju. Tad otrā pusē viss palika klusu. Labu laiku tur valdīja tik nelāgs klusums, ka viņa jau taisījās skriet prom no pazemes, — ja nu pēkšņi pāri akmeņu kaudzei pārrāpjas kāds nepazīstams Borkas laupītājs, lai iecirstu Ronjā savus nagus?

Bet tad viņa izdzirda Birkas balsi. Klusa un nedroša tā bija, it kā viņš nezinātu, ko īsti lai domā.

— Ronja?

— Birk! — viņa iekliedzās tik nevaldāmi priecīgi, ka vai elpa aizrāvās. — Birk, ai, Birk!

Tad viņa apklusā. Un pēc tam ievaicājās:

— Vai tā ir tiesa, ka tu gribi būt mans brālis?

Ronja dzirdēja Birku iesmejamies viņpus akmeņu šķeltnēm.

» »

— Mana māsa, — viņš teica. — Es priecājos, ka varu dzirdēt tavu balsi, bet es gribētu tevi arī redzēt. Vai tev ir tikpat melnas acis kā parasti?

— Nāc un paskaties, — Ronja ieteicās.

Tālāk viņa netika. Jo nu izdzirda kaut ko tādu,

ka viņai elpas pietrūka, un viņa apklusā. Ronja dzirdēja, ka tālu prom atveras smagās pagraba durvis un atkal ar blīkšķi aizcērtas un nu kāds nāk lejup pa kāpnēm. Jā, kāds nāca, un, ja viņa uz vietas neizdomās, ko darīt, tad viņa būs pagalam! Un Birka arī! Ronja dzirdēja soļus, tie nāca arvien tuvāk. Pa garo eju kāds lēnām un nepielūdзами nāca šurp. Viņa to dzirdēja un zināja, ko tas nozīmē, un

tomēr viņa stāvēja kā mulķīte izbijusies un nekustējās ne no vietas. Tikai tad, kad bija jau gandrīz par vēlu, viņa beidzot atdzīvojās un steidzīgi pačukstēja Birkām:

— Rīt

Tad viņa drāzās pretim tam, kas tur nāca. Lai kas tas butu, viņš nedrīksteja redzēt, ko viņa pastādājusi pie nogrurvuma.

Tas bija Plikpauris Pērs, un viņš nopriecājās, ieraugot Ronju.

— Kā es tevi meklēju! — viņš sacīja. — Dies pasarg tevi no harpijām — ko tu te dari?

Iekams vēl nav par vēlu, Ronja aši paņēma viņu zem rokas un pagriezās.

— Mūždien taču nevar rakt sniegu, — viņa sacīja. — Nāc, tagad es gribu prom no šejienes.

Patiešām, to viņa gribēja! Tikai tagad viņa attapās, ko bija izdarījusi. Viņa bija pavērusi ceļu uz Borkas cietoksni — to Matisam būtu vajadzējis zināt! Ne jau tāpēc, ka viņš bija viltīgs kā vecs lapsu kūmiņš, bet tik daudz viņš sapratīs, ka beidzot te ir ceļš un izdevība, kā tikt klāt Borkam. «To jau viņam pašam sen vajadzēja ieprātoties,» Ronja nodomāja. Bet viņa bija priecīga, ka Matiss to nebija izdarījis. Savādi gan, viņa vairs negribēja, lai Borkas laupītājus izsviež no Matisa pils. Tur tiem jāpaliek Birkas dēļ. Birku nedrīkst sviest ārā, un, ja viņa spēs to aizkavēt, neviens neieklūs Borkas cietoksnī pa to ceļu, ko viņa bija atvērusi. Tādēļ pašlaik viņai jāraugās, lai Plikpaurim Pērām nerastos nevajadzīgas pārdomas. Viņš gāja Ronjai blakus un izskatījās tāds blēdīgs. Lai gan tāds bija vienmēr. Likās, ka viņš zina visus noslēpumus. Bet, lai cik viltīgs viņš bija, šoreiz Ronja pārspēja viņu viltībā. Viņas noslēpumu Plikpauris Pērs nebija atklājis. Vismaz pagaidām ne.

— Nē, nē, mūždien nevar rakt sniegu, — viņš piekrita. — Bet mest kauliņus gan var dienu un nakti. Kā tu domā, Ronja?

— Kauliņus mest var dienu un nakti. Un jo sevišķi pašlaik, — Ronja sacīja, dedzīgi vilkdama viņu sev līdzī augšup pa stāvajām pagraba kāpnēm.

Viņa meta kauliņus ar Plikpauri Pēru līdz pat Vīlka dziesmai. Bet viņas domas visu laiku kavējās pie Birkas.

«Rīt!» Tas bija pēdējais, ko viņa iedomājās, tovakar aizmiegot. «Rīt!»

6.tad pienāca rīts, un nu Ronjai vajadzēja iet pie Birkas.

tad pienāca rīts, un nu Ronjai vajadzēja iet pie Birkas. Žigli viņai bija jāaiziet. Turklāt vajadzēja pamanīties pa to īso brītiņu, kad viņa zālē bija viena pati, kamēr visi pārējie darīja dažādus rīta darbus. Kuru katru brīdi varēja parādīties Plikpauris Pērs, un no viņa jautājumiem Ronja gribēja izvairīties.

«Paēst es tikpat labi varu arī pazemē,» viņa nodomāja. «Te jau tāpat nevarēs mieru dabūt.»

Viņa ātri iebāza maizi ādas tarbiņā un ielēja kazas pienu koka pudelē, un, neviena nepamanīta, viņa nozuda lejā pagraba velvēs. Drīz viņa stāvēja pie akmens nogrurvuma.

— Birk! — viņa sauca, baiļodamās, ka Birka tur nebūs. No kaudzes otras puses nenāca nekāda atbilde, un viņa bija tik sarūgtināta, ka vai raudāt gribējās; padomā, ja nu viņš neatnāk! Varbūt viņš ir visu aizmirsis vai, kas vēl ļaunāk, pārdomājis? Viņa taču piederēja pie Matisa laupītājiem un bija Borkas ienaidniece, galu galā varbūt viņš nemaz negrib ar tādu ielaisties?

Te piepeši kāds nostājās viņai aiz muguras un parāva aiz matiem. Viņa no bailēm iekliedzās. Vai tad nu Plikpaurim Pērām atkal jānāk okšķerēt un viss jāizjauc!

Bet tas nebija Plikpauris Pērs. Tas bija Birka. Viņš stāvēja un smējās, un viņa zobi spīdēja tumšā. Lāktura gaismā viņa neko daudz no Birkas nevarēja saskatīt.

— Es esmu gaidījis ilgi, — viņš sacīja.

Ronja juta, ka viņas sirds kļūst mazdrusciņ līksmāka; padomā, ka ir tāds brālis, kas viņas dēļ ir ilgi gaidījis!

— Un es? — viņa iejautājās. — Es esmu gaidījusi kopš tās reizes, kad tiku vaļā no rumpainīšiem.

Pēc tam viņi labu brīdi nezināja, ko vēl lai saka, — abi stāvēja klusi, bet ļoti apmierināti, ka ir kopā.

Birka pacēla tauku sveci un pielika to Ronjai pie sejas.

— Melnās acis tev ir vēl aizvien, — viņš sacīja. — Tu esi tāda pati kā agrāk, tikai drusku bālāka.

Tikai tad Ronja pamanīja, ka Birka gan nebija tāds, kādu viņa to atcerējās. Viņš bija kļuvis vājāks, seja bija tik šaura un acis tik lielas.

— Ko tu sev esi izdarījis? — viņa brīnījās.

— Neko, — Birka atteica. — Bet es necik daudz

neesmu ēdis. Tomēr es esmu dabūjis vairāk ēdienu nekā jebkurš cits Borkas cietoksnī. Pagāja mirklis, iekams Ronja aptvēra, ko viņš bija pateicis.

— Tu gribi sacīt, ka jums nav ēdiena? Ka jūs nevarat pieēst pilnu vēderu?

— Jau krietnu laiku neviens no mums nav paēdis. Visi mūsu pārtikas krājumi iet uz beigām. Un, ja drīz neatnāks pavasaris, tad mēs aiziesim kā divi deviņi. Uz mata kā tu gribēji, to tak tu atceries, — viņš sacīja un atkal iesmējās.

— Tas bija toreiz, — Ronja sacīja. — Tad man nebija brāļa. Bet tagad man ir.

Viņa attaisīja savu ādas tarbiņu un atdeva maizi Birkām.

— Ēd, ja esi izsalcis, — viņa sacīja.

Tad atskanēja savāda skaņa, it kā Birka būtu viegli iekliedzies. Un, paņēmis rupjos maizes gabalus katru savā rokā, viņš ēda. Bija tā, it kā Ronja nemaz tur nestāvētu. Viņš bija viens pats ar savu

maizi un aprija to līdz pēdējam kumosam. Tad Ronja pasniedza viņam piena pudeli, un viņš kāri pielika to pie mutes un dzēra, līdz tā bija tukša.

Pēc tam viņš nokaunējies paskatījās uz Ronju.

— Vai tev to nevajadzēja pašai?

— Man mājās ir vēl, — viņa atbildēja. — Es neciešu badu.

Un acu priekšā viņa iztēlojās Lūvise bagātīgos krājumus: brīnišķīgo maizi, kazas sieru, sūkal-sieru, olas, mucas ar sālītu ēdienu, žāvētas aitu ciskas, kas karājās pie griestiem, apcirkņus ar miltiem, labību un zirņiem, krūzes ar medu, grozus pilnus ar lazdu riekstiem, maisiņus pilnus ar zālītēm un lapām, kuras Lūvise bija savākusi un izkaltējusi, ko likt pie vistu zupas, ar ko viņa dažkārt cienāja savējos. Ak, šī vistas zupa! Ronjai uzreiz sagribējās ēst, iedomājoties, cik labi tā garšoja pēc visa sālītā un žāvētā, ko citkārt vajadzēja ēst cauru ziemu.

Bet pie Birkas bija tīrais bads, viņa nesaprata, kādēļ. Birkām vajadzēja to pastāstīt.

— Redzi, pašlaik mēs esam nabaga laupītāji. Iekams atnācām šurp uz Matisa pili, arī mums bija kazas un aitas. Tagad mums ir tikai zirgi, un tos mēs pa ziemu nomitinājām pie kāda zemnieka tālu prom no Borkas meža. Paldies dievam, ka tā, citādi šai posta laikā mēs būtu tos apēduši. Milti un rāceņi, un zirņi, un sālītas zivis mums cik necik bija, bet arī šie krājumi iet uz beigām. Ptū, kāda mums bijusi ziema!

Ronjai bija tāda sajūta, it kā tā būtu viņas un Matisa pils vaina, ka Birkām klājas tik grūti, un nu viņš tur stāv tik vājš un izbadējies. Bet smieties viņš tomēr prata — par spīti visam.

— Nabaga laupītāji, jā, tieši tā! Vai tu nejūti, cik netīri un nabadzīgi es smirdu? — viņš irgāda- mies teica. — Arī ūdens mums tikpat kā nav. Mēs kausējam sniegu, jo dažreiz nemaz nav iespējams tikt uz mežu un aizrakties līdz strautiņam. Un vēl, vai tu kādreiz esi mēģinājusi kārtīgā sniega vētrā dabūt augšā ūdens spaiņus pa virvju kāpnēm? Noteikti nē, jo tad tu saprastu, kāpēc es smirdu kā viens sušķains laupītājs.

— Arī mūsu laupītāji smird tāpat, — Ronja viņu mierināja. Pati viņa smaržoja tīri labi, jo ik sestdienas vakaru Lūvise berza viņu pavarda priekšā lielā koka ballā un katru svētdienas rītu ķemmēja utis gan viņai, gan Matisam. Kaut arī Matiss žēlojās, ka Lūvise plēšot viņam matus, un negribēja, ka viņu ķemmē. Bet tas neko nelīdzēja.

— Pietiek jau ar divpadsmit pinkainiem un utainiem laupītājiem, — Lūvise mēdza sacīt. — Laupītāju vadoni esmu nodomājusi ķemmēt uz dzīvību un nāvi — cik ilgi vien jaudāšu noturēt rokā utu ķemmi.

Ronja pētoši lūkojās Birkā, kas tur stāvēja lāktura gaismā. Lai gan viņš nebija ķemmēts, mati ap viņa galvu izskatījās kā vara ķivere, un galva likās tik skaista uz cēlā kakla un taisnajiem pleciem. «Man ir skaists brālis,» Ronja nodomāja.

— Tas nekas, ka tu esi nabadzīgs, utains un netīrs, — viņa sacīja. — Bet es negribu, lai tu būtu izsalcis.

Birka smējās.

— Kā tu zini, ka es esmu utains? Protams, ka es tāds esmu. Kaut arī es labāk esmu utains nekā izsalcis — tas nu ir droši.

Tagad viņš kļuva nopietns.

— Ptū, ka jācieš bads! Bet es būtu varējis vismaz Undisei pataupīt kādu maizes garozu.

— Es jau varu sagādāt vēl, — Ronja domīgi sacīja. Bet Birka purināja galvu.

— Nē, es taču nevaru pārnākt mājās pie Undi- ses ar maizi, nesakot, kur esmu to dabūjis. Un Borka kļūs traks no dūsmām, ja dabūs zināt, ka es no tevis ņemu maizi un turklāt esmu kļuvis tavs brālis.

Ronja nopūtās. Viņa saprata, ka Borka laikam neieredz Matisa laupītājus tāpat, kā Matiss neieredzēja Borkas laupītājus; ak vai, kā viņai un Birkām viss bija sarežģījies!

— Mēs nekad nevarēsim citādi satikties kā paslepšus, — viņa bēdīgi sacīja, un Birka tam piekrita.

— Tā tas ir! Un man ir pretīgi darīt kaut ko paslepeni.

— Man arī, — Ronja teica. — Sālītas zivis un pārāk garas ziemas ir visļauņākais, ko es zinu, bet vēl ļaunāk ir slapstīties tīrās mulķības pēc.

— Bet tomēr tu to dari. Vai manis dēļ? Uz pavasara pusi būs vieglāk, — Birka sacīja, — tad mēs varēsim satikties mežā un nevis šai ledus- aukstajā pagrabā.

Viņiem abiem sala tik ļoti, ka zobi sāka klabēt, un beidzot Ronja sacīja:

— Es domāju, ka nu man jāiet, iekams nenosalstu pavisam.

— Bet rīt tu taču atnāksi? Pie sava utainā brāļa?

»

— Es atnākšu ar utu ķemmi un šo to citu, — Ronja teica.

Un šo solījumu viņa turēja. Agrās rīta stundās, cik ilgi vien bija zierna, viņa satikās ar Birku pagraba velvēs un uzturēja to pie dzīvības ar ēdienu no Lūvises klēts apcirkņiem.

Dažreiz Birkām bija kauns pieņemt viņas dāvanas.

— Man liekas, ka es zogu no jums, — viņš sacīja.

Bet par to Ronja smējās.

— Vai tad es neesmu laupītāja meita? Kāpēc tad es nevaru laupīt?

Bez tam viņa zināja, ka laba tiesa no tā, kas glabājās Lūvises pieliekamajos, bija salaupīts no bagātiem tirgoņiem, kad tie devās cauri mežam.

— Laupītājs ņem bez prasīšanas un atļaujas — tik daudz es vismaz esmu iemācījusies, — Ronja sacīja. — Un nu es daru tā, kā mani mācīja. Un tu ēd vien!

Katru dienu viņa iedeva Birkām arī maisiņu miltu un maisiņu zirņu, ko paslepšus nolikt Undises pieliekamajā.

«Tik tālu ar mani jau ir,» viņa domāja, «ka es gribu uzturēt pie dzīvības Borkas laupītājus, dies pas', ja Matiss to zinātu!»

Birka pateicās par Ronjas devību.

— Katru dienu Undise brīnās, ka viņas apcirkņos vēl ir palicis drusku miltu un zirņu. Viņa domā, ka tas ir saistīts ar kaut kādām harpiju burvestībām, — Birka sacīja un kā parasti iesmējās. Tagad viņš bija gandrīz tāds pats kā agrāk, viņam vairs nebija tik izbadējies izskats, un ar to Ronja bija ārkārtīgi mierā.

— Kas zina, — Birka sacīja, — varbūt manai

mātei ir taisnība par harpiju burvestībām. Tu jau arī izskaties kā maza harpija, Ronja.

— Tikai laba un bez nagiem, — Ronja sacīja.

— Jā, tik labu vēl neviens nav sastapis! Cik reižu tu domā izglābt manu dzīvību, māšiel?

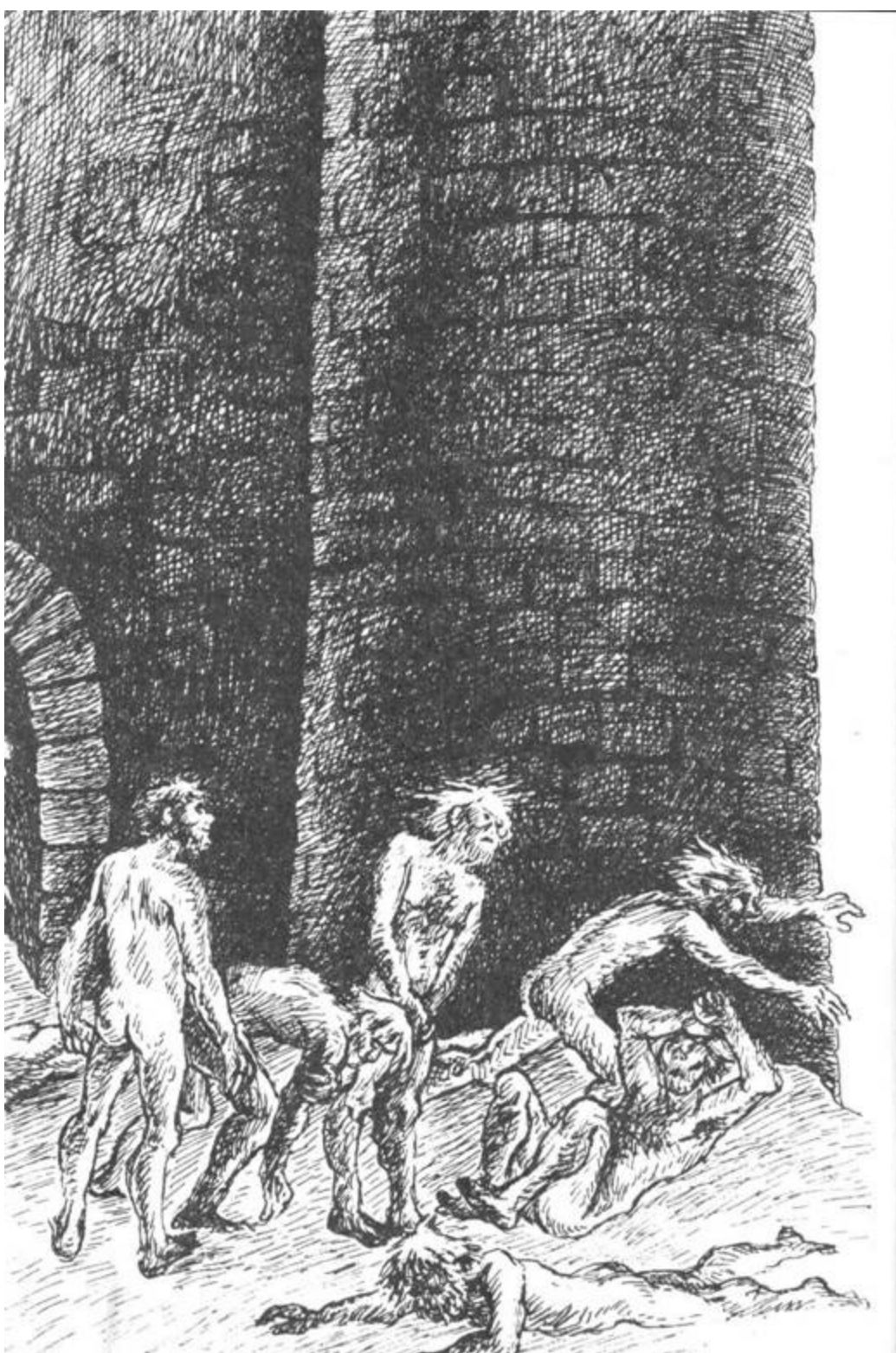
— Tikpat daudz reižu, cik tu izglābi manējo, — Ronja sacīja. — Mēs gluži vienkārši nevaram iztikt viens bez otra. To es pašlaik esmu sapratusi.

— Jā, tā nu tas ir, — Birka sacīja. — Lai tad Matiss un Borka domā, ko grib.

Bet Matiss un Borka nekā par to nedomāja, jo nenieka nezināja par māsas un brāļa satikšanos pagraba velvēs.

— Vai nu tu būsi paēdis? — Ronja jautāja. — Jo tūlīt es nākšu ar utu ķemmi.

Kā ieroci viņa satvēra ķemmi un nāca pie Bir-

kas. «Nabaga Borkas laupītāji, pat utu ķemmes viņiem nav savā nabadzībā! Bet tas jo labāk!» Viņai patika zem savām rokām just Birkas mīkstos matus, un viņa laida ķemmi matos biežāk, nekā patiesībā bija nepieciešams.

— Nu jau es būšu pārlietu tīrs no utīm, — Birka sacīja, — man liekas, tu veltīgi ķemmē.

— To mēs vēl redzēsim, — Ronja sacīja, no visa spēka vilkdama ķemmi caur Birkas matiem.

Bargā ziema pamazām atkāpās. Jau sāka kust sniegs, un kādu dienu stiprā mīkstonī Lūvise izdzina savus laupītājus sniegā, lai tie noberztos un dabūtu nost vismaz to lielo melnumu. Viņi

gan stīvējās pretim un neparko negribēja klausīt. Tas esot kaitīgi veselībai, apgalvoja Fjūsoks. Bet Lūvise nepalaidās. «Tagad ziemas smakai jāpazūd,» viņa sacīja, «lai kaut vai ikviens laupītājs dabū galu.» Bez žēlastības viņa dzina tos sniegā, un drīz tie pliki un mežonīgi bļaudami vāļājās visapkārt pa sniegainajiem pakalniem un vēlās uz Vilka žokļu pusi. Viņi lādējās par Lūvises necilvēcisko cietsirdību tā, ka ausis svila, bet berzējās, kā viņa bija piesacījusi. Neko citu viņi neuzdrošinājās.

Vienīgi Plikpauris Pērs ietiepīgi atteicās vāļāties sniegā.

— Tik un tā reiz būs jāmirst, — viņš sacīja. — Un es to gribu izdarīt ar tiem pašiem mellumiem, kas man ir.

— Man vienalga, — Lūvise noteica, — bet vispirms tu vismaz varētu sakopt matus un bārdas visiem pārējiem mežonīgajiem auniem.

Plikpauris Pērs sacīja, ka to viņš labprāt darīšot. Kad vajadzēja cirpt aitas un jērus, viņš veikli rīkojās ar dzirkļēm, tā ka varot apstrādāt arī jebkuru mežonīgu aunu.

— Bet pie savām divām matu šķipsnām es nevienu klāt nelaidīšu. Tā ir tikai tāda nevajadzīga ņemšanās, jo drīz mani tāpat guldīs zemē, — un Plikpauris Pērs apmierināts noglauda savu pliko pakausi.

Tad Matiss satvēra viņu savās milzīgajās ķepās un pacēla krietnu gabalu no zemes.

— Par miršanu tu beidz runāt! Vēl nevienu dienu uz zemes es neesmu bez tevis nodzīvojis, tu, vecais dumīķi, un tu nedrīksti tik nodevīgi no manis aiziet un nomirt, to taču tu saproti!

— Puisīt, gan jau redzēsim, kā būs, — Plikpauris Pērs sacīja un izskatījās tīri apmierināts.

Atlikušo dienas daļu Lūvise pils pagalmā vārīja smirdīgās laupītāju drēbes. Un, kamēr viņu apģērbi žāvējās, laupītāji drēbju kambarī izmeklējās kādu drānas gabalu, ko uzvilkt mugurā; šīs drēbes savā laikā bija salaupījis un mājās pārstiepis Matisa tēvatēvs. «Kā gan cilvēks, kam ir cik necik saprašana, var sameistarot kaut ko tik briesmīgu,» Fjūsoks brīnījās un kā šaubīdamies vilka pār galvu sarkanu kreklu. Viņam vēl pietika, ko vilkt mugurā. Grūtāk gāja Knūtasam un Mazajam Klipe- nam: viņiem vajadzēja ņemt par labu svārkus un ņieburu, jo, kad viņi ieradās, vīriešu drēbes bija izbeigušās. Viņu omu tas, protams, neuzlaboja. Bet Matisam un Ronjai labu brīdi bija par ko uzjautrināties.

Lai salabtu ar saviem laupītājiem, Lūvise tovakar visus pacienāja ar vistas zupu. Viņi sēdēja pie garā galda sabozušies, tīri noberzušies un apgriežtiem matiem, ka ne pazīt. Pat smaka laupītājiem bija cita.

Bet, kad pār galdu uzdvesmoja burvīgā vistas zupas smarža, laupītāji pārstāja bozties. Un, tikko

bija paēduši, tā viņi dziedāja un dancoja pa savai vīzei, lai gan mazliet savaldīgāk. No straujākiem lēcieniem jo sevišķi bija jāatturas Knūtasam un Mazajam Klipenam.

7.tad atnāca pavasaris

tad atnāca pavasaris — kā gaviļu sau- lēciens pār mežiem ap Matisa pili. Kusa sniegs. Straumēm tas tecēja lejā pa visām kalnu malām, meklēdams ceļu uz kalnu upi. No pavasara skurbuma upe krāca un putoja, un ar visām savām krācēm un rumbām dziedāja mežonīgo pavasara dziesmu, kas mūžam neapklusā. To Ronja dzirdēja ik brīdi, būdama nomodā un pat nakts sapņos. Garā, baigā ziema bija pagājusi. Vilka žokļos jau labi sen vairs neturējās sniegs. Tagad tiem cauri drāzās strautiņš un gar zirgu pakaviem skalojās ūdens, kad Matiss ar saviem laupītājiem kādā agrā rītā jāja caur šauro pāreju. Tā jādami, viņi dziedāja un svilpoja — hoi, nu beidzot sāksies brīnišķā laupītāju dzīve!

Un beidzot Ronja tiks uz savu mežu, pēc kura viņa tik ļoti bija noilgojusies. Jau labi sen viņai tur vajadzēja būt un redzēt, kas notiek viņas valstībā, — tikko bija sācis kust sniegs un sakustējušies ledi. Bet Matiss ietiepīgi bija turējis viņu pie mājas. Viņš palika tais ieskatos, ka pavasara mežs esot pilns baismu, un tikai tad, kad viņam pašam ar saviem laupītājiem bija pienācis laiks doties prom, viņš palaida arī Ronju.

— Nu tad ej ar, — viņš sacīja. — Tikai nenoslīksti kādā tumšā atvarā.

— Jā, to es izdarīšu gan, — Ronja attrauca. — Lai tev vienreiz būtu, par ko celt traci.

Matiss skumīgi raudzījās viņā.

— Ronja, meitiņ, — viņš nopūzdamies sacīja. Tad, iemeties seglos, saviem laupītājiem pa priekšu aizjāja lejup pa nokalni un prom bija.

Tiklīdz pēdējais zirga rumpis bija nozudis Vilka žokļos, Ronja aizdrāzās nopakaļ. Brizdama pa strauta auksto ūdeni, arī viņa dziedāja un svilpoja. Pēc tam viņa skrēja, skrēja un skrēja, līdz aizskrēja pie sava mežezeriņa.

Un tur bija Birka. Kā bija solījies. Viņš gulēja izstiepies uz plakana akmens. Ronja nezināja, vai viņš ir aizmidzis vai nomodā, un, paņēmusi akmeni, iemeta to ūdenī, lai pārbaudītu, vai viņš dzirdēs plunkšķi. Birka to sadzirdēja un, pielēcis kājās, panācās viņai pretim.

— Es jau ilgi gaidu, — viņš sacīja, un no jauna Ronja juta uzvilnījam prieku, ka viņai ir tāds

brālis, kas viņu gaida un grib, lai viņa atnāk.

Un tagad Ronja šeit stāvēja, gluži kā uz galvas ievēlusies pavasarī. Visapkārt viņai valdīja tāds burvīgums; jā, tas piepildīja visu viņas augumu, un viņa iekliedzās kā putns — skaļi un spalgi; to viņai vajadzēja Birkām paskaidrot.

— Man jāizkiedz savs pavasara kliedziens, citādi es pārsprāgšu. Klausies! Tu taču dzirdi pavasari?

Kādu brīdi viņi stāvēja klusu un klausījās, kā viņu mežā vidzināja un šņāca, un šalca, un dziedāja, un čaloja. Visi koki un visi ūdeņi, un visi zaļie briksņi bija dzīvības pilni, visapkārt skanēja pavasara svaigā, mežonīgā dziesma.

— Es stāvu un jūtu, kā no manis aizplūst ziema, — Ronja sacīja. — Drīz es būšu tik viegla, ka varēšu lidot.

Birka iebukņīja viņai.

— Tad lido! Mežonīgās harpijas jau droši vien lidinās apkārt, tu vari lidot tām līdzi.

Ronja smējās.

— Jā, es paraudzīšos, ko darīt.

Bet tad viņa izdzirda skrienam zirgus. Tie auļoja kaut kur lejā pie upes, un nu Ronjai vajadzēja pasteigties.

— Nāc! Es tik ļoti gribu noķert sev kādu savvaļas zirgu.

Un viņi skrēja, līdz tos ieraudzīja — simtiem zirgu, kas plīvojošām krēpēm joņoja cauri mežam tā, ka zem viņu pakaviem dunēja zeme.

— Tos būs iztramdījis kāds lācis vai vilks, — Birka sacīja. — No kā cita viņi lai sabītos?

Ronja purināja galvu.

— Tie nav izbijušies, tie tikai skrien, lai aizdzītu ziemas stingumu. Bet, kad viņi nogurs un sāks ganīties, tad es noķeršu vienu un aizvedīšu uz mājām, uz Matisa pili, — to es jau sen biju nodomājusi.

— Ko tu Matisa pilī iesāksi ar zirgu? Tu taču jāsi mežā! Mēs jau varam kādus pāris noķert un jāt tepat.

Nedaudz padomājusi, Ronja sacīja:

— Pat ļautiņiem no Borkas dzimtas ir prāts paurī, to es manu. Tā arī darīsim! Nāc, pamēģināsim!

Ronja atraisīja savu ādas siksnu. Tādu arī Birka bija sev iegādājies, un, iztaisījuši cilpas, viņi noslēpās aiz akmens pļavmalā, kur mēdza ganīties savvaļas zirgi.

Tas nekas, ka viņiem vajadzēja gaidīt.

— Es jau tikpat labi varu sēdēt še un būt pavasarī, — Birka sacīja.

Ronja zagšus palūkojās viņā un klusi nomurmināja:

— Tāpēc tu man patīc, Birk, Borkas dēls!

Ilgi viņi tā klusēdami sēdēja un bija pavasarī. Viņi dzirdēja svilpojam strazdus un kūkojam dze-guzi tā, ka viss mežs skanēja. Akmens sviediena attālumā no viņiem alas priekšā kunkuļoja jaunpiedzimušie lapsēni. Priežu galotnēs šaudījās vāveres, un viņi redzēja zaķus, kuri cilpoja pa sūnām un tad nozuda krūmājā. Pavisam tuvu piesau- lītē mierīgi gulēja odze, kas gaidīja mazulus. Viņi to netraucēja, un tā netraucēja viņus. Pavasaris piederēja visiem.

— Tev taisnība, Birk, — Ronja sacīja. — Kāpēc man jāved zirgs prom no meža, kur ir viņa mājas? Bet jāt es gribu, un nu ir pienācis laiks to darīt.

Te uzreiz meža klajums bija pilns ar zirgiem. Tie mierīgi pastaigājās un krimta svaigo zāli.

Birka norādīja uz pāris skaistiem brūniem kumeliem, kas ganījās gabaliņu nostāk no pārējā bara.

— Ko tu teiksi par tiem tur?

Ronja klusēdama pamāja. Un, turēdami cilpas pa metienam, viņi tuvojās tiem diviem, kurus vajadzēja sagūstīt. Viņi nāca no aizmugures lēnām un bez skaņas, lēnām, arvien tuvāk. Te Ronjai zem kājām iebriķšķējās sauss zars, un zirgu bars tūdaļ saausījās, gatavs bēgšanai. Bet, nemanījuši nekā bīstama — ne lāča, ne vilka, ne lūša, ne kāda cita ienaidnieka —, tie nomierinājās un no jauna sāka ganīties.

To darīja arī jaunie kumeļi, kurus Birka un Ronja bija sev nolūkojuši. Nu tos varēja sasniegt. Viņi klusu pamāja viens otram, uzreiz gaisā nozibēja divas cilpas, un nākamajā mirklī atskanēja tikai divu notvertu zirgu zviegšana, un zeme rībēja, kad, nozuzdams mežā, aizauļoja zirgu bars.

Divus ērzeļus viņi bija notvēruši — divus mežonīgus, jaunus kumeļus, kuri spārdījās, rāvās prom, plosījās, koda un mežonīgi cīnījās, lai tiktu brīvībā, kad Ronja un Birka gribēja tos piesiet katru pie sava koka.

Beidzot viņiem laimējās sapīt tiem kājas, un, kad tas bija izdarīts, viņi žigli atlēca nost, lai kumeļi viņus nesaspārdītu. Pēc tam viņi elsodami stāvēja un skatījās, kā zirdziņi spārdās un niķojas, līdz no tiem sāka pilēt putas.

— Jāt mēs jāsim, — Ronja sacīja. — Tā uzreiz jau tie nemaz neļausies jāt.

To saprata arī Birka.

— Vispirms mums jāliek noprast, ka negribam tiem neko ļaunu.

— Es jau izmēģinājos, — Ronja sacīja. — Ar maizes gabalu. Un, ja es ļoti veikli nebūtu atrāvusi roku, tad pārietu mājās pie Matisa ar pāris nokostiem pirkstiem aiz jostas. Tas nebūtu viņu darījis sevišķi jautru un priecīgu.

Birka nobāla.

— Tu gribi sacīt, ka tas rakaris koda tev, kad tu devi maizi? Un patiešām gribēja tev iekost?

— Pajautā viņam, — Ronja drūmi noteica. Viņa sarūgtināta skatījās uz nevaldāmo kumeļu, kas tikai turpināja trakot un ārdīties.

— Rakaris — tas ir labs vārds, — viņa sacīja.

— Tā es viņu saukšu. Birka iesmējās.

— Tad tev pretī jādod vārds manējam.

— Jā, tas jau arī tikpat traks, — Ronja sacīja. — Par Trakuli vari to saukt.

— Klausieties jūs, savvaļas zirgi! — Birka sauca. — Nu mēs esam devuši jums vārdus. Rakaris un Trakulis jūs saucaties un piederat mums, vai jūs to gribat vai ne.

Rakaris un Trakulis negribēja vis, to varēja manīt. Viņi plosīja un kodīja ādas siksnas, tiem lija sviedri, un tomēr tie turpināja spārdīties un slieties pakaļkājās, un to mežonīgā zviegšana biedēja putnus un zvērus apkārtējā mežā.

Bet diena gāja uz vakarpusi, un tie pamazām nogura. Beidzot viņi mierīgi, nodurtām galvām stāvēja katrs pie sava koka, tikai laiku pa laikam bēdīgi un klusi iezviegdamies.

— Viņi gan būs izslāpuši, — Birka sacīja.

— Mums viņi jāpadzirdina.

Un viņi atraisīja savus tagad tik mīļos zirdziņus un aizveda tos pie ezeriņa, noņēma ādas siksnas un ļāva tiem dzert.

Zirgi dzēra ilgi. Padzērušies tie mierīgi stāvēja, apmierināti un sapņaini lūkodamies uz Birku un Ronju.

— Pēdīgi mēs tos pieveicām, — Birka apmierināts noteica.

Ronja papliķēja savu zirdziņu, ieskatījās tam dziļi acīs un skaidroja tam:

— Ja es sacīšu, ka jāšu, tad arī jāšu, vai saprati?

Tad Ronja stingri ieķērās Rakara krēpēs un uzlidoja zirga mugurā.

— Nu, Rakari, — viņa ieteicās. Un, apmetuši plašu loku, uz galvas ielidoja ezeriņā. Viņa iznira

īstajā brīdī, lai redzētu, kā Rakaris un Trakulis pilnos auļos nozūd starp kokiem.

Birka pasniedza Ronjai roku un izvilka viņu ārā. Viņš to darīja, neteikdams ne vārda un neskatīdamies uz Ronju. Ronja, tāpat klusu ciešot, izrāpās krastā. Viņa nopurinājās, ka ūdens vien nošļakstījās visapkārt. Un nevaldāmi iesmējās:

— Šodien es vairs nejāšu!

Tad arī Birka nevarēja noturēt smieklus šalti:

— Arī es to nedarīšu!

Tad pienāca vakars. Aiz apvāršņa grima saule, nolaidās krēsla — pavasara krēsla —, tā bija tikai tāds savāds mijkrēslis, kas ietina kokus, kad nemaz neiestājās nakts un tumsa. Mežā palika kluss. Vairs nedzirdēja ne strazdus, ne dzeguzes. Visi lapsēni salīda savās alās, visi vāverēni un zaķēni

savos dobumos un migās, odze palīda zem akmens. Nekas vairs nebija dzirdams, vien ūpja drūmie
vaidi attālu prom, bet drīz apklusa arī tie.

8. Bija tā, it kā viss mežs gulētu.

Bija tā, it kā viss mežs gulētu. Bet pamazām tas tagad modās savai krēslas dzīvei. Sāka kūņoties visas krēslas radības, kas tur mājaja. Sūnās čabēja, lodāja un lavījās. Rumpainīši trīnājās starp kokiem, pinkainie putu troļļi rāpoja pa akmeņiem, un pelēkie mošķuļi bariem vien līda ārā no savām paslēptuvēm un šņāca, lai iebiedētu visus, kurp vien tie gāja. Un lejup no kalna laidās mežonīgās harpijas, visnežēlīgākās, vistrakākās no visiem meža radījumiem; tās spīdēja tik melnas pret gaišajām pavasara debesīm. Ronja ieraudzīja tās, un šis skats viņai nepatika.

— Te visapkārt ir vairāk māžu, nekā vajadzīgs! Bet nu es, būdama slapja un vienos zilumos, gribu mājās!

— Slapja un vienos zilumos tu esi gan, — Birka piekrita. — Bet tu jau arī esi nodzīvojusi veselu dienu pavasarī.

Ronja zināja, ka pārāk ilgi ir palikusi mežā. Un, atvadījusies no Birkas, viņa pūlējās izdomāt, kā apvārdot Matisu un likt tam saprast, kāpēc bijis jāpaliek pavasarī līdz vēlam vakaram.

Bet ne Matiss, ne arī kāds cits nelikās redzam Ronju, kad viņa ienāca zālē. Tur bija citas raizes.

Pavarda priekšā, bāls un aizvērtām acīm, uz aitādas gulēja Sturkass. Un viņam blakus uz ceļiem tupēja Lūvise un pārsēja brūci kaklā. Visi pārējie laupītāji stāvēja apkārt un skatījās. Vienīgi Matiss skraidīja uz priekšu un atpakaļ kā saniknots lācis. Viņš kļiedza un ārdījās.

— Ak, šitie mēslu vaboles no Borkas dzimtas, šitie mēslu vaboles no laupītājiem! Ak, šiten tādi bandīti! Ak, es viņus nožmiegšu citu pēc cita, līdz neviens no viņiem vairs roku un kāju nespēs šai saulē pakustināt! Ak, ak!

Te Matisam aptrūka vārdu un bija dzirdama tikai nebeidzama rēkšana, līdz Lūvise stingri norādīja uz Sturkasu. Tad Matiss aptvēra, ka nabadziņam ir grūti panest tik lielu jezgu, un viņš negribīgi aplusa.

Ronja saprata, ka Matiss šobrīd nav īstais, ar kuru runāt. Par notikušo labāk pajautāt Plikpaurim Pērām.

— Tādus kā Borka vajadzētu pakārt, — Plikpauris Pērs sacīja. Un viņš pastāstīja, kāpēc.

Pie Laupītāju takas Matiss ar saviem ašajiem zēniem bija gulējuši un uzmanījuši laupījumu, stāstīja Plikpauris Pērs. Un tad, par laimi, bija braucis liels bars ļaužu — tirgotāji ar lieliem saiņiem, ēdienu un ādām, un piedevām vēl kaudzi naudas. Tiem nebija pieticis saprašanas aizstāvēties, un tālab arī viss tika atņemts.

— Vai viņi tad nedusmojās? — Ronja nomākta ievaicājās.

— Un kā vēl! Kā viņi lamājās un šūmējās, un plosījās! Bet bija jāsteidzas tikt prom. Droši vien viņi metās pie fogta sūdzēties.

Plikpauris Pērs ķiķināja. Taču Ronja nevarēja saprast, par ko te jāķiķina.

— Un tad, vai vari iedomāties, — Plikpauris Pērs turpināja, — kad nu mēs visu bijām sakrāvuši zirgiem mugurās, lai dotos uz mājām, tad ierodas Borka ar saviem dienderiem un arī grib laupījumu. Un, šitie rakari, viņi šauj! Tā Sturkass dabūja bultu tieši kaklā. Un tad, saprotams, arī mēs šāvām; jā, jā, gan jau kādi divi trīs no viņiem arī dabūja tikpat daudz, cik Sturkass.

Matiss pienāca īstajā brīdī, lai noklausītos pēdējos vārdus, un viņš grieza zobus.

— Pagaidi tik, šitas vēl ir tikai sākums, — viņš sacīja. — Es nožmiegšu visus pēc kārtas. Līdz šim es izturējos mierīgi. Bet nu visiem Borkas laupītājiem reiz būs gals.

Ronja juta, ka viņā mostas niknums.

— Bet, ja nu gals būs arī visiem Matisa laupītājiem, vai par to tu esi padomājis?

— Par to es nedomāju domāt, — Matiss atcirta. — Jo tā nebūs.

— Ko tu par to zini, — Ronja teica.

Pēc tam viņa aizgāja un apsēdās pie Sturkasa. Ronja uzlika roku viņam uz pieres un juta, ka viņam ir drudzis. Sturkass atvēra acis un, paskatījies uz Ronju, vāri pasmaidīja.

— Mani viņi tik viegli vis nenokniebs, — viņš sacīja, bet tas skanēja diezgan neskaidri.

Ronja saņēma viņa roku un turēja to.

— Nē, Sturkas, tevi viņi tik viegli vis nenokniebs.

Ilgi viņa tā sēdēja un turēja Sturkasa roku. Viņa nelēja asaras. Bet dziļi sevī viņa gaužiraudāja. Pēc ievainojuma Sturkass sagulēja drudzī trīs dienas. Viņš bija smagi slim un gulēja pa pusei bezsamaņā. Bet Lūvise prata daudzas ārstniecības mākas un ar savām zālītēm un apliekamiem kā mātē kopa Sturkasu, un visiem par izbrīnu ceturtajā dienā viņš bija augšā: gan vājš uz kājām, bet citādi pietiekami spirts. Bulta bija trāpījusi kakla dzīslu, un, jo vairāk tā dzija, jo stiprāk savilkās. Tāpēc Sturkasa galva liecās uz vienu pusi, kas piešķīra viņam tādu sērīgu izskatu, un tomēr viņš bija tikpat dzīvīgs un jautrs kā allaž. Visi laupītāji priecājās, ka viņš izdzīvojis, un, ja tie dažreiz viņam uzsauca — Skībpauris, kad tiem no viņa kaut ko vajadzēja, tas bija domāts pa jokam. Un Sturkass par to nebēdājās.

Bēdējās vienīgi Ronja. Nesaskaņa starp Matisu un Borku darīja viņas dzīvi grūtu. Viņa bija cerējusi, ka šī naidošānās pamazām norims pati no sevis. Pašlaik tā uzliesmoja no jauna un kļuva bīstama. Katru rītu, kad Matiss ar saviem laupītājiem izjāja caur Vilka žokļiem, Ronjai bija jāraizējas, cik no viņiem pārijās mājās neievainoti. Viņa nomierinājās tikai tad, kad vakarā visi sasēdās ap garo galdu. Bet nākamo rītu nemiers atkal bija klāt, un viņa jautāja savam tēvam:

— Kāpēc jums, Borkam un tev, tā jādzenas vienam pēc otra dzīvības?

— Prasi Borkam! — Matiss atteica. — Viņš izšāva pirmo bultu. Sturkass tev to pastāstīs.

Tomēr arī Lūvise beidzot nenocietās.

— Bērns ir gudrāks par tevi, Matis! Tas var beigties tikai ar asinspirti un nelaimi, un kam no tā būs kāds labums?

Kad viņam pretī nostājās gan Ronja, gan Lūvise, Matiss saniknojās.

— Kam no tā būs kāds labums? — viņš auroja. — Kam no tā būs kāds labums? Lai Borka beidzot aizvācas no Matisa pils, vai jūs, stulbeņi, to neapjēdzat?

— Un vai tam akurāt jānotiek, izlejot asinis tā, lai visi aiziet uz viņpasauli, iekams jūs paspēsiet to izdarīt? — Ronja jautāja. — Vai tad citas izejas nav?

Matiss skābi paskatījās uz viņu. Par to vēl varēja ķīvēties ar Lūvisi. Bet, ka Ronja nav ar viņu uz vienu roku, tas bija vairāk, nekā viņš spēja izturēt.

— Atrodi citu ceļu tu, kas esi tik dūšīga! Izdzen tu Borku no Matisa pils! Pēc tam lai viņš gul kā netīra lapsa mežā ar visiem saviem sumpurņiem. Es tiem nekā nedarīšu.

Matiss apklusā un, nedaudz padomājis, nomurmināja:

— Bet, ja es nevaru nogalēt vismaz Borku, lai tad mani sauc par nelieti starp laupītājiem!

Katru dienu Ronja ar Birku satikās mežā. Tas bija viņas mierinājums. Bet nu viņa vairs nevarēja dzīvot pavasarī tik bezbēdīgi un to nevarēja arī Birka.

— Pat pavasaris mums ir sabojāts, — Birka sacīja. — Divu vecu, tiepīgu laupītāju vadoņu dēļ, kas izkūkojuši prātu.

«Cik bēdīgi,» domāja Ronja, «ka Matiss ir kļuvis par vecu, tiepīgu laupītāju vadoni, kas izkūkojis prātu. Viņas Matiss, viņas priede mežā, viņas stiprums, — kāpēc ir tāda sajūta, ka Birka ir tas, pie kā meklēt patvērumu, kad ir grūti?»

— Ja tu nebūtu mans brālis, — viņa sacīja, — tad es nezinu...

Viņi sēdēja pie ezeriņa, un ap viņiem bija ziedoņa burvīgums, bet viņi to tikpat kā nemanīja. Ronja prātoja.

— Ja tu nebūtu mans brālis, tad es varbūt neraizētos par to, ka Matiss grib nogalēt Borku.

Ronja paskatījās uz Birku un iesmējās.

— Un tā ir tava vaina, ka man ir tik daudz bēdu!

— Es negribu, lai tev būtu bēdas, — Birka sacīja. — Bet arī man nav viegli.

Viņi ilgi sēdēja, un viņiem bija smagi, bet kopīgais smagums abiem bija mierinājums. Un tomēr viegli nebija.

— Ir tik nedroši, kad nezini, kas vakarā būs dzīvs, kas miris, — Ronja sacīja.

— Kaut arī neviens jau vēl nav miris, — Birka teica. — Taču tas atkarājas tikai no tā, vai fogta kareivji atkal būs sākušī mudžēt mūsu mežos. Matiss un Borka gluži vienkārši nespēs viens otru nonāvēt. Tiem pietiks ko uzmanīties, lai turētu atstatumā kareivjus.

— Jā, kā tad, un tā ir laime, — Ronja piekrita.

Birka smējās.

— Kas to būtu domājis, ka no fogta kareivjiem var būt kāds labums?

— Nedroša tāda dzīve ir tik un tā, — Ronja sacīja. — Un nedrošas būs visas mūsu mūža dienas tev un man.

Viņi aizgāja paskatīties, kā ganās savvaļas zirgi. Barā turējās arī Rakaris un Trakulis. Birka uzsvilpa tiem. Abi pacēla galvas un izskatījās tādi kā domīgi. Pēc tam atkal mierīgi turpināja ganīties. Varēja manīt, ka Ronja ar Birku šiem neko lielu nenožīmēja.

— Nezvēri jūs esat, — Birka sacīja. — Kaut arī ganāties te un izskatāties tik mīlīgi.

Ronja gribēja mājās. Pāris vecu, tiepīgu laupītāju vadoņu dēļ viņa vairs nevarēja mierīgi dzīvot mežā.

Todien, tāpat kā citas dienas, viņi, Ronja un Birka, šķīrās krietnu gabalu pirms Vilka žokļiem un tālu no visām laupītāju takām. Viņi zināja, kur jāja Matiss un kur gāja Borkas ceļi. Tomēr viņi allaž baiļojās, ka tos kāds neierauga kopā.

Ronja ļāva Birkām aiziet pa priekšu.

— Redzēsimies rīt! — viņš sacīja. Un aizskrēja.

Kādu brītiņu Ronja pakavējās, lai paskatītos uz

jaunajiem lapsēniem. Tie lēkāja un rotaļājās — prieks bija skatīties uz tiem. Bet Ronja nejuta nekāda prieka un drūmi prātoja, vai jebkad maz būs tā kā agrāk. Varbūt viņa nekad vairs savā mežā nespēs būt priecīga.

Tā viņa gāja uz mājām un nonāca līdz Vilka žokļiem. Tur sardzē stāvēja Jūens un Mazais Klipens, un viņi izskatījās mundrāki nekā citkārt.

— Steidzies uz mājām, tad redzēsi, kas noticis, — Jūens mudināja.

Ronja kļuva ziņkārīga.

— Tam jābūt kaut kam uzjautrinošam, tas pēc jums redzams.

— Jā, vari man ticēt! — Mazais Klipens ķīķināja. — Gan jau pati redzēsi.

Ronja sāka skriet. Kaut ko uzjautrinošu viņai nūdien vajadzēja.

Drīz jau viņa bija pieskrējusi pie lielās zāles durvīm un iekšā dzirdēja Matisa smieklus. Tie bija skaļi, dārdoši smieklī, kas sasildīja Ronju un aizdzina nemieru. Un nu viņa gribēja zināt, kas Matisam liek tā smieties.

Steigšus viņa iemetās velvju zālē. Un, kolīdz Matiss viņu ieraudzīja, tā metās klāt un apkampa Ronju. Viņš pacēla Ronju augstu gaisā un pasvieda riņķī — tik nesavaldīgs viņš bija.

— Ronja, meitiņ, — viņš kļiedza, — tev bija taisnība! Nevajag nekādas asinsizliešanas. Nu

Borka aizies kā divi deviņi ātrāk nekā palaidīs pirmo rīta pirdienu, tici man!

— Kā tā?

Matiss rādīja.

— Paskaties! Paskaties, ko es tikko nogrābu pats savām rokām!

Akmens zāle bija pilna satrauktiem laupītājiem, kas lēkāja riņķī un taisīja traci, tāpēc Ronja uzreiz nevarēja saskatīt, ko Matiss rāda.

— Vai saproti, Ronja, meitiņ, es tikai pateikšu Borkam: «Vai tu paliksi vai iesi prom? Vai tu gribi atpakaļ savu čūskulēnu vai negribi?»

Tad viņa ieraudzīja Birku. Sasietām rokām un kājām, ar asiņainu pieri un izmisušu skatienu viņš gulēja dziļi stūrī, un viņam apkārt klaigādami un bļaudami lēkāja Matisa laupītāji:

— Hei, mazais Borkas dēls, kad tu iesi mājās pie sava tēva?

Ronja iekliedzās, un viņai no acīm izsprāga niknuma asaras.

— Tu nedrīksti tā darīt! — viņa kļiedza un sita ar dūrēm Matisam, kur vien tika tam klāt. — Tu, nezvērs, tu nedrīksti tā darīt!

Matiss ar būkšķi nolaida Ronju zemē, nu viņš bija gana smējies. Un tik stipri viņu pārņēma dusmas, ka viņš nobāla.

— Ko mana meita saka, ko es nedrīkstu darīt? — viņš draudīgi jautāja.

— Es tev to pateikšu, — Ronja sacīja. — Laupīt tu vari naudu, mantas un kādas dražas vien

gribi, bet cilvēkus tu nedrīksti laupīt, jo tad es vairs negribu būt tava meita.

— Kas te runā par cilvēkiem? — Matiss ieteicās, bet viņa balsi i pazīt nevarēja. — Es esmu noķēris čūskulēnu, uti, mazu sumpurni un beidzot gribu dabūt tīru savu sentēvu pili. Pēc tam tu vari būt vai nebūt mana meita — kā gribi.

— Ptū, tevi! — Ronja kļiedza.

Plikpauris Pērs pienāca un nostājās starp viņiem, jo bija nobijies ne pa jokam. Nekad viņš nebija Matisu redzējis ar tik pārvērstu un pārakmeņojušos seju, un tas biedēja Plikpauri Pēru.

— Vai nu tā jārunā ar tēvu, — Plikpauris Pērs sacīja, saņemdam Ronju aiz rokas. Bet viņa to izrāva.

— Ptū, tevi! — viņa iekliedzās no jauna.

Matiss šķita viņu nedzirdam. Bija tā, it kā viņam vairs nebūtu Ronjas.

— Fjūsok, — viņš sacīja drausmu pilnā balsī, — ej augšā pie Elles rīkles un aiznes Borkam vēsti, ka es gribu viņu redzēt, kolīdz rīt uzlēks saule. Labāk lai viņš atnāk, — pasaki to viņam!

Lūvise klusēdama stāvēja un klausījās. Viņa sarauca uzacis, bet nekā nesacīja. Visbeidzot viņa piegāja pie Birkas. Ieraudzījusi brūci zēna pierē, viņa paņēma māla krūku ar dziedinošajām zālū tējām un gribēja to nomazgāt, bet Matiss iebļāvās:

— Nepieskaries tam čūskulēnam!

— Čūskulēns vai ne, — Lūvise atteica, — bet šo brūci vajag nomazgāt.

Un tā tika nomazgāta.

Te pienāca Matiss. Viņš sagrāba Lūvisi aiz rokas un svieda to šķērsām pāri istabai. Ja Knūtass nebūtu viņu uztvēris, Lūvise ietriektos tieši gultas stabā.

Bet Lūvises sodam neviens nespēja izbēgt. Un, tā kā Matiss nebija sasniedzams, viņa ieknieba Knūtasam tik stipri, ka tas iestenējās. Tāda bija pateicība par to, ka viņš nebija ļāvis Lūvisei ietriekties gultas stabā.

— Ārā, visi vīrišķi! — Lūvise kiedza. — Pazūdiet kā divi deviņi; nekā cita jūs nedarāt kā tikai nelietības! Vai dzirdēji, Matis, arī tu pazūdi!

Matiss uzmeta Lūvisei tumšu skatienu. Tas būtu iebiedējis jebkuru, tikai ne Lūvisi. Sakrustotām rokām viņa stāvēja un noskatījās, kā viņš ar saviem laupītājiem atstāj zāli. Un viņam pār plecu tika pārmests Birka, kam vara krāsas mati nokarājās pār acīm.

— Ptū, tevi, Matis! — Ronja iekliedzās, pirms smagās durvis aizcirtās aiz tēva.

Tonakt Matiss negulēja gultā blakus Lūvisei kā parasti, un, kur viņš gulēja, Lūvise nezināja.

— Kas man daļas par viņu, — Lūvise sacīja. — Tagad es varu izstiepties gan platumā, gan garumā.

Bet aizmigt viņa nevarēja. Jo dzirdēja savu bērnu izmisīgi raudam, un bērns neļāvās mierināties. Tā bija nakts, kuru Ronjai vajadzēja aizvadīt vienai pašai. Ronja gulēja nomodā un ienīda savu tēvu tik stipri, ka juta — sirds krūtīs saraujas. Tomēr ir grūti nīst kādu, ko tu visas savas dzīves dienas esi ļoti mīlējis. Tādēļ Ronjai šī bija vissmagākā nakts.

Pēdīgi viņa aizmiga, bet uzrāvās augšā, tiklīdz sāka svīst gaismā. Drīz lēks saule, un tad viņai vajadzēja būt pie Elles rīkles un redzēt, kas tur notiks. Lūvise mēģināja Ronju aizkavēt, bet viņa neļāvās. Ronja gāja, un Lūvise klusēdama gāja viņai nopakaļus.

Un nu viņi tur stāvēja tāpat kā toreiz katrs savā pusē Elles rīklei — Matiss un Borka ar saviem laupītājiem. Arī Undise tur bija, un pa lielu gabalu Ronja dzirdēja viņas kliedzienu un lāstus. Tas bija Matiss, kuru viņa lādēja tā, ka ausis svila. Bet ilgi Matiss neļāva sevi apsaukt.

— Vai tu nevari apklusināt savu sievu, Borka? — viņš jautāja. — Tev nenāktu par ļaunu paklausīties, kas man sakāms.

Ronja bija nostājusies Matisam aiz muguras, lai viņš to neredzētu. Pati viņa redzēja un dzirdēja vairāk nekā spēja izturēt. Blakus Matisam stāvēja Birka. Viņš vairs nebija saistītām rokām un kājām, bet ap kaklu viņam bija siksna, un šo siksnu Matiss turēja rokā, it kā vestu suni.

— Tu esi ciets vīrs, Matis, — Borka sacīja. — Un nekrietns vīrs. Ka tu gribi dabūt prom mani, to es saprotu. Bet panākt savu gribu, uzbrūkot manam bērnam, tas ir nekrietni!

— Es neesmu prasījis, lai tu izteiktu savas domas par mani, — Matiss sacīja. — Toties es gribu zināt — kad tu domā izvākties?

Borka klusēja, viņš bija tik ļoti sarūgtināts, ka vārdi iestrēga kaklā. Ilgi viņš, klusu ciešot, stāvēja, tad beidzot ieteicās:

— Vispirms man jāsameklē vieta, kur mēs bez bailu varētu apmesties. Bet tas var izrādīties pagrūti izdarāms. Bet, ja tu atdosi manu dēlu, tad es dodu tev savu godavārdu, ka mēs aiziesim, iekams vasara būs galā.

— Labi, — Matiss piekrita. — Un es dodu tev savu godavārdu, ka tu dabūsi savu dēlu, iekams vasara būs galā.

— Es gribēju teikt, lai tu atdod viņu tūlīt, — Borka sacīja.

— Un es gribēju teikt, ka tu viņu nedabūsi, — Matiss atteica. — Bet mums Matisa pilī ir cietumnieku kambari. Viņam netrūks jumta virs galvas, ja iegādāsies lietaina vasara, — lai tas ir tev neliels mierinājums.

Stāvēdama Ronja klusi iestenējās. Tik cietsirdīgi viņas tēvs bija izdomājis, Borkam bija jāizvācas tūlīt, «ātrāk, nekā viņš palaidīs savu pirmo rīta pirdienu», tā taču Matiss bija sacījis. Citādi Birkām vajadzēs sēdēt ieslodzītā līdž pat vasaras beigām. Bet tik ilgi Birka tur neizturēs — to Ronja zināja. Birka nomirs, un viņai vairs nebūs brāļa.

Tēva, kuru viņa spētu mīlēt, Ronjai arī vairs nebūs. Tas darīja sāpes. Ronja gribēja sodīt Matisu par to un arī par to, ka viņa vairs nespēja būt Matisa meita; ai, kā viņai gribējās, kaut Matiss ciestu, tāpat kā viņa cieta, un cik spēcīgi viņa vēlējās, kaut varētu Matisam visu izjaukt un iznīcināt viņa nodomus!

Un piepeši viņa zināja. Zināja, kas darāms. Reiz sen atpakaļ viņa bija tā izdarījusi un arī toreiz niknumā, bet ne tik apmāti kā pašlaik. Gandrīz kā pa murgiem Ronja ieskrējās un pārlidoja pāri Elles rīklei; Matiss ieraudzīja viņu lecam, un viņam no krūtīm izlauzās kliedziens. Tā kliedz meža zvērs, kas nokļuvis nāves bailēs, un viņa laupītājiem sastinga asinis dzīslās, jo neko briesmīgāku viņi vēl

nekad nebija dzirdējuši. Un tad viņi ieraudzīja Ronju — savu Ronju — otrā pusē plaisai pie ienaidnieka. Nekas ļaunāks un nekas tik neaptverams vairs nevarēja notikt.

Neaptverams tas bija arī Borkas laupītājiem.

Viņi blenza uz Ronju — it kā viņu vidū būtu nolaidusies kāda mežonīga harpija.

Borka bija tikpat samulsis, bet ātri vien apķērās. Bija noticis kaut kas tāds, kas visu izmainīja, tik daudz viņš saprata. Te nu atlēca harpijai līdzīgā Matisa meita un palīdzēja viņam izklūt no ķezas. Kāpēc viņa darīja kaut ko tik neprātīgu, viņš neaptvēra, bet pasteidzās aplikāt Ronjai siksnu ap kaklu, un, to darīdams, viņš klusi smējās.

Pēc tam uzsauca Matisam:

— Arī mums šai pusē ir cietumnieku kambari. Tavai meitai tāpat netrūks jumta virs galvas, ja iegādīsies lietaina vasara. Apmierinies ar to, Matis!

Bet Matisam nevajadzēja nekāda mierinājuma. Kā aizšauts lācis viņš tur stāvēja un šūpoja savu smago ķermeni, it kā apspiestu kādas neciešamas mokas. Viņu uzlūkojot, Ronja ieraudājās. Matiss bija palaidis vaļā siksnu, kas turēja Birku piesietu, bet Birka palika stāvam bāls un izmisis, un viņš skatījās pāri Elles rīklei uz Ronju — kā viņa raudāja.

Tad pie Ronjas pienāca Undise un iebukņīja viņu.

— Raudi vien! Es arī raudātu, ja mans tēvs būtu tāds nezvērs!

Bet Borka pavēlēja Undisei pazust kā divi deviņi. Viņš sacīja, lai Undise te nejaucoties.

Ronja pati bija nosaukusi Matisu par nezvēru, un tomēr viņa vēlējās, kaut būtu varējusi to mierināt par to, ko bija Matisam nodarījusi un kas lika viņam ciest tādas mokas.

Arī Lūvise gribēja palīdzēt Matisam kā allaž, kad viņš bija nelaimē. Patlaban Lūvise stāvēja Matisam blakus, bet viņš to pat nepamanīja. Nekā

Matiss nemanīja. Pašlaik viņš bija viens pats visā pasaulē.

Tad Borka viņam uzsauca:

— Vai dzirdi, Matis, vai tu dosi atpakaļ manu dēlu vai nedosi?

Bet Matiss tikai stāvēja, šūpojās un nekā neatbildēja.

Tad Borka iebļāvās:

— Vai tu dosi atpakaļ manu dēlu vai ne?

Beidzot Matiss it kā atmodās.

— Zināms, ka atdošu, — viņš vienaldzīgi sacīja. — Kad vien gribi.

— Un es gribu tūlīt! — Borka teica. — Nevis kad vasarai pienāks gals, bet tūlīt!

Matiss pamāja ar galvu.

— Es jau teicu — kad vien gribi.

Bija tā, it kā tas vairs neattiektos uz viņu. Bet Borka ļauni smējās:

— Un to pašu brīdi tu dabūsi savu bērnu. Maiņas tirdzniecība paliek maiņas tirdzniecība, to jau tu pieproti, nelietis tāds!

— Man nav bērna, — Matiss teica.

Borkas priecīgais smīns apdzisa.

— Ko tu ar to domā? Vai tā atkal ir jauna nekrietnība, ko tu esi izdomājis?

— Nāc un ņem savu dēlu, — Matiss sacīja. — Bet man tu bērnu vari nedot atpakaļ. Jo man tāda nav.

— Bet man ir! — Lūvise tik draudīgi iekliedzās, ka no mūra dzeguļiem gaisā pacēlās vārnas.

— Un šo bērnu es gribu atpakaļ, vai saprati, Borka! Tūlīt!

Tad viņa ieplēta acis uz Matisu.

— Arī tad, ja bērna tēvs ir galīgi pazaudējis saprašanu!

Matiss pagriezās un smagiem soļiem aizgāja.

9. Turpmākās dienas Matisu lielajā zālē neredzēja

Turpmākās dienas Matisu lielajā zālē neredzēja, nedz arī viņš atnāca pie Vilka žokļiem, kur vajadzēja notikt bērnu maiņai. Lai saņemtu savu meitu, tur ieradās Lūvise. Viņai līdzī nāca Fjū- soks un Jūens, un tie veda sev līdzī Birku. Borka un Undise ar saviem laupītājiem jau gaidīja pie Vilka žokļiem, un Undise, niknuma un triumfa pilna, aizsvilās, ieraudzījusi Lūvisi:

— Šitāds bērnu laupītājs, tas Matiss, nav brīnums, ka viņam kauns rādīties citiem acīs!

Lūvise neturēja par vajadzīgu atbildēt. Viņa saņēma Ronju un gribēja aiziet no turienes prom, ne vārda nepārmijusi. Daudz Lūvise bija prātojusi, kāpēc viņas meita no brīvas gribas devās Borkam rokās, bet te pie satikšanās viņa sāka kaut ko nojaust. Viņi, Ronja un Birka, skatījās viens uz otru tā, it kā būtu vieni paši pie Vilka žokļiem un visā pasaulē; jā, jebkurš pamanītu, ka tie divi ir sadziedājušies.

Undise to tūdaļ pamanīja, un redzētais viņai nepatika. Spēcīgi viņa parāva Birku.

— Kas tev ir kopīgs ar viņu?

— Viņa ir mana māsa, — Birka atteica. — Un viņa ir izglābusi man dzīvību.

Raudādama Ronja pieglaudās Lūvisei.

— Tāpat kā Birka ir izglābis manējo, — viņa murmināja.

Bet Borka bija kļuvis sarkans no dusmām.

— Vai mans dēls man aiz muguras turas kopā ar mana nāvīgākā ienaidnieka pēcteci?

— Viņa ir mana māsa, — Birka no jauna sacīja un paskatījās uz Ronju.

— Māsa! — Undise iekliedzās. — Jā, jā redzēsim, kā būs pēc pāris gadiem!

Viņa satvēra Birku un gribēja to aizvilkt prom.

— Neaiztiek mani! — Birka iesaucās. — Es pats aiziešu, un es negribu, ka tavas rokas man pieskaras.

Viņš pagriezās un gāja. Un Ronjai no krūtīm izlauzās kliegziens:

— Birk!

Bet viņš bija prom.

Palikusi vienatnē ar Ronju, Lūvise gribēja viņai šo to pavaicāt, bet veltīgi.

— Nevaicā man, — Ronja teica.

Tad Lūvise atstāja Ronju mierā, un viņas klusēdamas gāja uz mājām.

Plikpauris Pērs sagaidīja Ronju tā, it kā viņa būtu paglābusies no nāves briesmām.

— Cik labi, ka tu esi dzīva! — viņš priecājās. — Nabaga bērns, kā es par tevi baiļojos!

Bet Ronja aizgāja un klusi apgūlās savā gultā, un aizvilka aizkaru.

— Matisa pilī ir tikai vienas nelādzības, — Plikpauris Pērs sacīja, drūmi kratīdams galvu. Tad pačukstēja Lūvisei:

— Matiss ir manā guļamkambarī. Bet viņš tikai gul, blenž sienā un nerunā ne vārda. Arī augšā celties viņš negrib un arī ēst ne — ko mēs ar viņu iesāksim?

— Gan viņš nāks, kad būs pietiekami izbadējies, — Lūvise sacīja. Bet viņa bija noraizējusies un ceturtajā dienā, iegājusi Plikpaura Pēra kambarī, sacīja:

— Nāc ēst, Matis! Nedumpojies! Visi sēž ap galdu un gaida uz tevi!

Pēdīgi Matiss atnāca — drūms un novājējies, tā ka tikko varēja viņu pazīt. Ne vārda neteicis, viņš apsēdās pie galda un sāka ēst. Arī visi viņa laupītāji klusēja. Tāds klusums velvju zālē vēl nekad nebija pieredzēts. Ronja sēdēja savā parastajā vietā, bet Matiss viņu neredzēja. Arī Ronja vairījās uz viņu paskatīties. Tikai vienu reizi Ronja paslepus pašķielēja uz Matisa pusi un ieraudzīja,

ka viņš tik ļoti nelīdzinās tam tēvam, kādu viņa > » ' »

pazina. Jā, viss bija tik ļoti pārmainījies un kļuvis šausmīgs! Viņa gribēja rauties kājās un pazust, lai nevajadzētu būt Matisa tuvumā, lai tiktu prom un būtu viena. Bet viņa neapņēmīgi palika sēžam un nezināja, ko iesākt ar savām lielajām bēdām.

— Nu, jautrībnieki, vai būsiet paēduši? — Lūvise īgni jautāja, kad maltīte bija galā. Tik lielu klusumu viņa nespēja paciest.

Burkšķēdami laupītāji cēlās kājās un, cik vien ātri varēja, nozuda ārā pie saviem zirgiem, kas nu jau ceturto dienu stāvēja dīkā steliņšos. Kad vadonis gul Plikpaura Pēra kambarī un blenž sienā, tad taču viņi nevar doties laupīt. Pēc laupītāju domām, tas bija bēdīgi, jo tieši ap šo laiku cauri mežiem brauca vairāk ceļinieku nekā parasti.

Ne vārda nesacījis, Matiss nozuda no zāles un todien vairs nebija redzams.

Un Ronja atkal aizdrāzās uz mežu. Trīs dienas viņa tur bija skraidījusi, meklējama Birku, bet viņš nenāca; Ronja nesaprata, kādēļ. Ko tie bija izdarījuši ar viņu? Vai Birka bija ieslodzīts, lai viņš nevarētu atskriet uz mežu un satikties ar Ronju? Grūti bija tā gaidīt un nekā nezināt.

Ilgi Ronja sēdēja pie ezeriņa, un arī tagad ap viņu bija pavasara burvīgums. Bet bez Birkas nebija nekāda prieka par to. Ronja atcerējās agrākās dienas, kad viņa bija viena un viņai bija pieticis ar mežu vien. Cik tas likās sen! Tagad Ronjai vajadzēja Birku, ar ko visā dalīties. Bet laikam viņš neatnāks arī šodien, un, nogaidījušies līdz pagurumam, Ronja piecēlās, lai dotos prom.

Tad nāca Birka. Viņa dzirdēja to svilpojam egļu vērī un mežonīgā priekā metās uz turieni. Tur viņš bija! Un ar pūlēm viņš stiepa lielu paunu.

— Es nu pārceļos uz mežu, — Birka sacīja.

— Borkas cietoksnī es vairs ilgāk nevaru dzīvot.

Ronja izbrīnījusies blenza uz viņu.

— Kāpēc tā?

— Esmu tā radīts, ka ķīviņus un stiprus vārdus nevaru paciest mūžīgi, — viņš teica. — Ar trim dienām man ir diezgan!

«Matisa klusēšana ir ļaunāka par stipriem vārdiem,» domāja Ronja. Un pēkšņi viņa zināja, kas darāms, — varēja taču grozīt to, kas bija tik neizturams. Birka to bija izdarījis, kāpēc lai arī viņa tā nedarītu?

— Es arī gribu projām no Matisa pils! — Ronja noteikti iesaucās. — Es gribu! Jā, gribu!

— Es esmu alā piedzimis, — Birka sacīja.

— Un alā varu dzīvot. Bet vai tu to varēsi?

— Ar tevi kopā es varu dzīvot vienalga kur! — Ronja iesaucās. — Jo sevišķi Lāčalā!

Kalnam visapkārt bija daudz alu, bet neviena nelīdzinājās Lāčalai. To Ronja uzzināja, kopš sāka klaiņot te pa mežu. To viņai bija parādījis Matiss. Puika būdams, viņš pats tur bija dzīvojis. Pa vasarām. Pa ziemu tur mēdza gulēt lāči — tā Matisam

tika stāstījis Plikpauris Pērs. Tāpēc viņš bija iesaucis to par Lāčalu, un kopš tā laika tai bija tāds vārds.

Lāčala izgāja uz upi — augstu virs tās taisni starp divām kalnu sienām. Lai tiktu līdz alai, vajadzēja iet pa klints nokāri gar kalna pusi, kas iesākumā bija šaura un likās bīstama. Bet vidū, pie alas, nokare izveidojās par platu laukumu. Tur augstu virs krāčainās kalnu upes varēja sēdēt un vērot, kā pār kalniem un mežiem visā savā krāšņumā uzaust rīts. Ronja bija sēdējusi tur daudz reižu; jā, šai alā varēja dzīvot, to viņa zināja.

— Es atnākšu uz Lāčalu vēlu vakarā, — viņa sacīja. — Ja tu būsi tur.

— Jā, kur gan citur, — Birka teica. — Es būšu tur un tevi gaidīšu.

Tovakar Lūvise dziedāja Ronjai Vilka dziesmu kā parasti, kā to bija dziedājusi, dienai aizejot, — tiklab prieka, kā bēdu dienās.

«Bet šovakar es klausos to pēdējo reizi,» Ronja domāja, un tā bija drūma doma. Grūti bija atstāt savu māti, bet vēl grūtāk — vairs nebūt Matisa meitai. Tāpēc viņai jādodas mežā, kaut arī viņa nekad vairs nedzirdētu Vilka dziesmu.

Un nu tam jānotiek. Tiklīdz Lūvise būs aizmigusi. Gaidīdama Ronja gulēja gultā un skatījās ugunī. Savā gultā nemierīgi grozījās Lūvise. Bet beidzot palika mierīga, un pēc elpas vilcieniem Ronja noprata, ka nu viņa ir aizmigusi.

Tad Ronja klusiņām piecēlās un ilgi stāvēja uguns gaismā un skatījās uz savu aizmigušo māti.

«Manu mīlo Lūvis,» viņa domāja, «varbūt mēs vēl redzēsimies un varbūt ne.»

Lūvise izlaistie mati bija noklājuši visu spilvenu. Ronja pārbrauca ar pirkstu pār sarkani brūnajām matu šķipsnām. Vai tiešām tā bija viņas māte, kas te gulēja un izskatījās tik bērnišķīga? Arī nogurusi un vientuļa bez Matisa sev blakus gultā. Un tagad arī viņas bērns to atstās.

«Piedod,» Ronja murmināja. «Bet man jāiet!»

Klusām viņa izlavījās ārā no akmens zāles un paņēma savu paunu, kas bija labi noslēpta drēbju kambarī. Nesamais bija smags, tā ka Ronja tikko varēja to pastiept. Un, nonākusi līdz Vilka žokļiem, viņa nosvieda paunu pie Ceges un Corma kājām. Tonakt viņi stāvēja sardzē. Ne jau tāpēc, ka Matisam rūpēja nolikt sardzi, bet Plikpauris Pērs jo dedzīgi to darīja viņa vietā.

Cege iepleta acis uz Ronju.

— Dies pasarg tevi no harpijām, kur tu iesi nakts vidū?

— Es pārceļos dzīvot uz mežu, — Ronja sacīja. — Tā tu Lūvisei pasaki.

— Kāpēc tu pati to nepateici? — Cege brīnījās.

— Nevarēju, jo tad viņa mani nelaistu! Un es negribu, ka mani aizkavē.

— Un ko teiks tavs tēvs? — Corms jautāja.

— Mans tēvs, — Ronja domīgi novilka. — Vai tad man ir tēvs?

Uz atvadām viņa sniedza tiem roku.

— Sveicini visus! Neaizmirsti Plikpauri Pēru! Kad dancosiet un dziedāsi savas dziesmas, atcerieties arī mani!

Tas bija vairāk, nekā Cege ar Cormu spēja noklausīties. Viņiem acīs sariesās asaras, un arī Ronja apraudājās.

— Man liekas, ka Matisa pilī nu ir gals dancošanai, — Cege drūmi noteica.

Ronja paņēma savu paunu un uzsvieda to plecā.

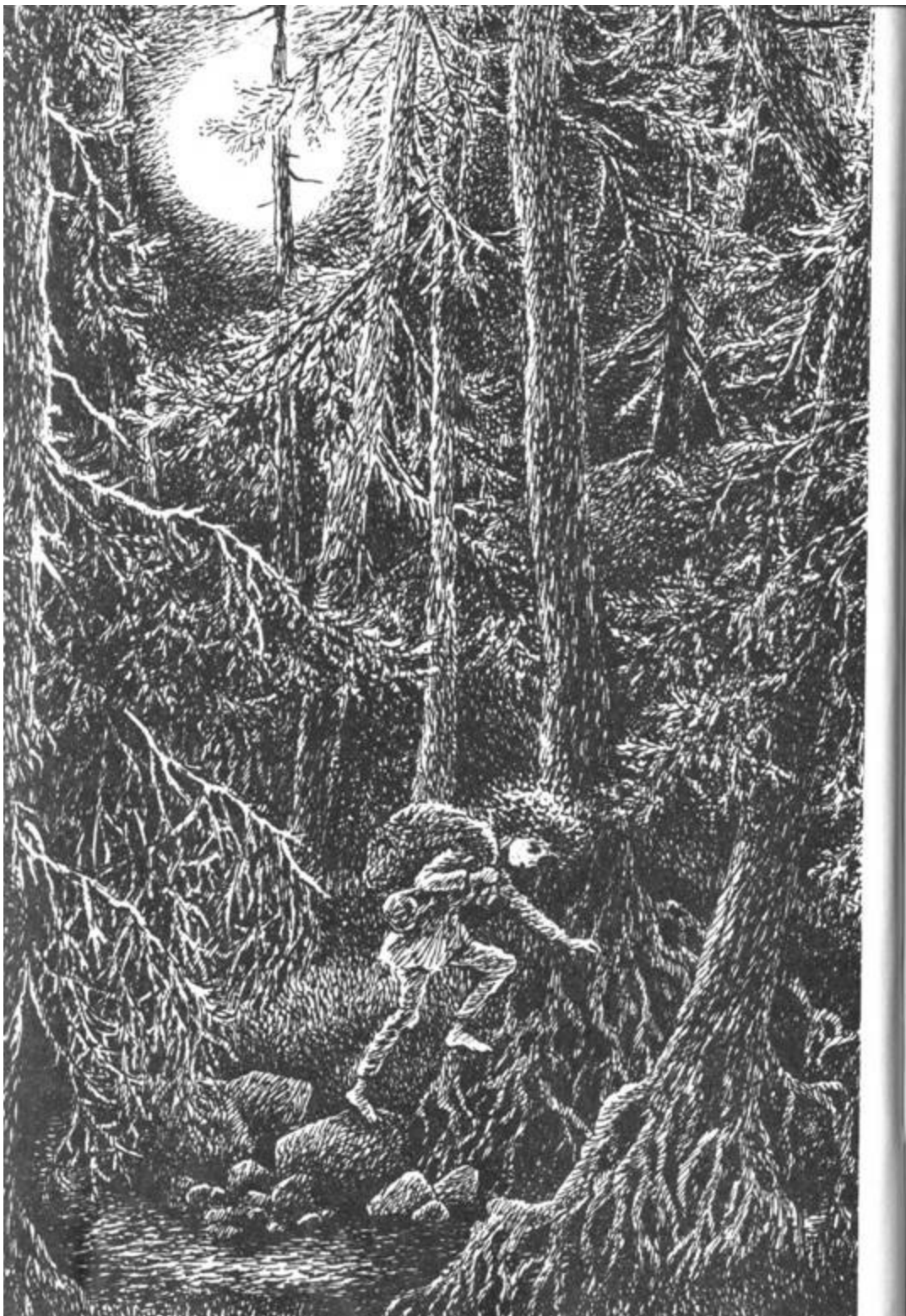
— Pasaki Lūvisei, lai viņa pārāk nesēro un nebaiļojas. Es jau būšu mežā, ja viņa gribēs mani sameklēt.

— Un ko mēs lai sakām Matisam? — Corms jautāja.

— Neko, — Ronja nopūtās.

Tad viņa gāja. Cege un Corms klusi stāvēja un skatījās, līdz viņa nozuda takas līkumā.

Jau bija iestājusies nakts, un augstu pie debesīm spīdēja mēness. Pie ezera Ronja apstājās, lai atpūstos, apsēdās uz akmens un juta, cik viņas mežs ir pavisam kluss. Viņa ieklausījās, bet nedzirdēja nekā cita kā vien klusumu. Mežs pavasara

nakts likās pilns noslēpumu, pilns burvestību, savādību un senatnības. Tur mājāja arī tas, kas bija bīstams, bet Ronja nejuta bailu.

«Kaut tikai mežonīgās harpijas turētos tālāk, tad es būšu tikpat droša kā Matisa pilī,» viņa domāja. «Mežs ir manas mājas, kā tas allaž ir bijis, un vēl vairāk tagad, kad man citu māju nav.»

Ezeriņš gulēja melns, bet pāri tumšajam ūdenim stiepās šaura mēness taka. Tā bija skaista, un, to ieraudzījusi, Ronja nopriecājās: «Jā, savādi gan, ka varu būt priecīga un reizē bēdīga.» Bēdīga viņa bija Matisa un Lūvises dēļ, bet laimīga par visu to burvestīgo, skaisto un kluso, kas bija ap viņu pavasara naktī.

Un te mežā viņai turpmāk būs jādzīvo. Kopā ar Birku. Nu viņa atcerējās, ka Lāčalā viņu gaidīja Birka; ko viņa te sēž un prāto?

Ronja piecēlās un paņēma savu nesamo. Līdz turienei bija tālu, neviena taka neveda uz Lāčalu.

Tomēr viņa zināja, kurp iet. Tāpat kā to zina zvēri. Un kā zina visi meža rumpainīši, putu troļļi un pelēkie mošķuļi.

Tā Ronja mierīgi soļoja caur mēnesnīcas apspīdēto mežu starp priedēm un eglēm, pa sūnām un melleņu ceriem, garām purvam, kur smaržoja vaivariņi, un garām melniem atvāriem ar bezdibenīgu dziļumu; viņa rāpās pār nokritušajiem sūnainiem kokiem un brida pa urdzošiem strautiņiem — taisni

cauri mežam viņa neklūdīgi gāja uz Lāčalu.

Ronja redzēja mēnesnīcā uz paugura dejojam putu troļļus. Tā viņi darot vienīgi mēnesnīcas naktīs, tika sacījis Plikpauris Pērs. Ronja apstājās uz brīdi un vēroja tos, bet tie viņu nemanīja. Savādu deju tie dejoja. Ļoti mierīgi un neveikli tie šūpojās, iedami riņķī un savādi dūkdami. Plikpauris Pērs sacīja, ka tāda esot viņu pavasara dziesma. Viņš bija mēģinājis nodūkt to Ronjai pa troļļu vīzei. Bet tā nemaz nebija tāda, kādu viņa to dzirdēja pašreiz, — kas skanēja tik senatnīgi un sērīgi.

Kad Ronja iedomājās par Plikpauri Pēru, viņai bija jādomā arī par Matisu un Lūvisi, un tas darīja viņai sāpes. Bet Ronja tās piemirsa, kolīdz beidzot bija atnākusi un ieraudzījusi uguni; jā, uz akmens alas priekšā Birka bija aizkūris uguni, lai viņiem nesaltu aukstajā pavasara naktī. Uguns spīdēja un liesmoja, Ronja redzēja to pa lielu gabalu un atcerējās, ko Matiss mēdza sacīt:

— Kur ir mājas, tur ir uguns!

«Un, kur ir uguns, tur var būt arī mājas,» nodomāja Ronja. «Lāčala tagad būs mājas!»

Un tur pašlaik vienā mierā pie uguns sēdēja Birka un ēda cepto gaļu. Viņš uzmauca gaļas gabalu uz iesma un pasniedza to Ronjai.

— Es esmu ilgi gaidījis, — viņš sacīja. — Ēd nu! Iekams tu dziedī Vilka dziesmu!

10. Tiklīdz viņi bija apgūlusies savās eglzaru gultās,

Tiklīdz viņi bija apgūlusies savās eglzaru gultās, Ronja lūkoja nodziedāt Birkām Vilka dziesmu. Atceroties, kā Lūvise to bija dziedājusi viņai un Matisam, kamēr Matisa pilī vēl viss bija pa vecam, viņai no krūtīm izlauzās tik žēla nopūta, ka Ronja nespēja turpināt.

Un Birka jau taisījās iemigt. Visu dienu, gaidīdams Ronju, viņš bija pūlējies, lai iztīrītu lāča migu, kur dzīvnieks bija gulējis ziemas miegu. Sausu malku un egļu zarus gulēšanai Birka bija atvilcis mājās no meža. Birkām šī bija bijusi mokoša diena, un drīz jau viņš gulēja.

Ronja gulēja nomodā. Alā bija tumšs un auksts, bet viņai nesala. Birka bija aizdevis Ronjai kazādu, ko paklāt uz zariem, un mājās no gultas viņa bija paņēmusi vāverādu segu. Bija tik silti un mīksti tajā ietīties. Ne jau aukstuma dēļ Ronja bija nomodā. Tomēr miegs kā nenāca, tā nenāca.

Ilgi Ronja tā gulēja un nebija tik priecīga, kā gribētos. Pa alas ieeju viņa saskatīja gaišās pavasara debesis un dziļi gravā dzirdēja upi krācam; tas viņai palīdzēja pārvarēt skumjas.

«Pār Matisa pili plešas tās pašas debesis,» viņa domāja. «Un tā pati upe šņāko, ko es dzirdēju mājās.»

Un tad Ronja aizmiga.

Viņi abi atmodās, kad otrpus upes pār koku galotnēm pacēlās saule. Liesmojoši sarkana tā izriboja no rīta dūmakas un kā ugunsgrēks apspīdēja mežus tuvu un tālumā.

— Esmu nosalis zils, — Birka sacīja. — Bet ausmā jau parasti ir visaukstāk, vēlāk mazpamazām kļūs siltāks. Vai to zināt nav mierinājums?

— Uguns būtu daudz labāks mierinājums, — Ronja ieteicās. Arī viņa trīcēja. Birka sabikstīja ogles, kas kūpēja zem pelniem. Un viņi sēdēja pie sava ugunskura, ēda maizi un dzēra, kas bija palicis pāri no kazas piena Ronjas koka pudelē. Kad pēdējais malks bija izdzerts, Ronja ieteicās:

— Turpmāk mēs dzersim avota ūdeni un neko citu.

— No tā mēs resni neklūsim, — Ronja piebilda. — Bet arī nenomirsim.

Paskatījušies viens uz otru, viņi iesmējās. Viņu dzīve Lāčalā būs grūta, to saprata abi, bet tas neatņēma viņiem drosmi. Ronja pat neatminējās, ka naktī bija sadrūmusi. Tagad viņi bija paēduši un sasildījušies, bija visgaišākais rīts, un abi jutās brīvi kā putni. Likās, it kā tikai tagad viņi to bija aptvēruši. Viss pēdējā laika smagums un grūtums tagad jau bija aiz muguras — to viņi nodomāja aizmirst, to viņi nekad vairs negribēja atcerēties.

— Ronja, — Birka ieteicās, — vai tu saproti, ka mēs esam tik brīvi, ka varam pilnā kaklā smieties par to?

— Jā, un šī ir mūsu valstība, — Ronja sacīja.

— To mums neviens nevar atņemt, nedz arī aizdzīt mūs no šejienes prom.

Kamēr saule pakāpās augstāk, viņi palika sēžam pie ugunskura; apakšā mutuļoja upe, un visapkārt bija pamodies mežs. Koku galotnes viegli šūpojās rīta vējā, dzeguzes kūkoja, un dzenis kala kādā tuvējā priedes stumbrā, un viņpus upes mežmalā iznāca alņa ģimene. Un tur viņi abi sēdēja un jutās tā, it kā valdītu pār visu to — upi, mežu un visu dzīvo radību, kas tajā mājāja.

— Aizbāz ausis, jo tagad tu dzirdēsi manu pavasara kliedzienu, — Ronja sacīja.

Un viņa kļiedza tik skaļi, ka atbalsojās kalnos.

— Vienu es vēlos vairāk par visu, — Birka ieminējās. — Kaut es pagūtu pakert savu loku, iekams tu ar saviem kliedzieniem pievilini mežonīgās harpijas.

— Pakert... no kurienes? — Ronja jautāja.

— No Borkas cietokšņa?

— Nē, no meža, — Birka atbildēja. — Bet visu es uzreiz nevarēju atstiept. Tādēļ ierīkoju slēptuvi kādā dobumotā kokā, un tur man ir šis tas, kas atnesams uz šejieni.

— Matiss vēl negribēja dot man loku, — Ronja teica. — Bet es varu sev tādu izdrāzt, ja drīkstu paņemt tavu nazi.

— Drīksti, ja vien to labi sargāsi. Tas mums ir vislielākais dārgums, to iegaumē. Bez naža mēs mežā nevarēsim iztikt.

— Ir vēl daudz kas, bez kā mēs mežā nevarēsim iztikt, — Ronja piebilda. — Par spaiņiem, ar ko nest ūdeni, — vai esi par tiem padomājis?

Birka iesmējās.

— Kā tad, ka esmu domājis. Bet es netaisos nest ūdeni.

— Un tāpēc ir labi, ka es zinu, kur varu paņemt spaini, — Ronja ieteicās.

— Kur tad?

— Pie Lūvises veselības avota. Mežā, nolejus pie Vilka žokļiem. Viņa sūtīja Sturkasu uz turieni pēc veselības ūdens Plikpaurim Pērām vēdera kaitei. Bet Sturkasam uzbruka pāris mežonīgu harpiju, un viņš pārnāca mājās bez spaiņiem. Šodien viņš tos paņems, Lūvise gādās par to, tici man! Bet, ja es pasteigšos, varbūt paspēšu pirms viņa.

Un viņi steidzās abi. Žigli viņi noskrēja garo ceļu cauri mežam un paņēma vajadzīgo. Pagāja labs laiks, iekams viņi tika atpakaļ pie alas. Ronja ar spaiņiem, Birka ar loku un daudz ko citu no slēptuves. To visu viņš sarindoja alas priekšā, lai parādītu Ronjai, kas viņam ir. Cirvis, galoda, katliņš, zvejas rīki, cilpas, ar ko ķert meža putnus, bultas lokam, mazs šķēps — tīri noderīgas mantas tādām, kam jādzīvo mežā.

— Jā, es redzu, ka tu zini, kas mums, meža ļaudīm, jāmāk, — Ronja sacīja. — Sagādāt ēdienu un aizsargāties pret mežonīgām harpijām un plēsīgiem zvēriem.

— To es zinu, — Birka piekrita. — Mums gan...

Tālāk viņš netika, jo Ronja spēcīgi parāva viņu aiz rokas un izbiedēti pačukstēja:

— Klusu! Alā kāds ir.

Viņi aizturēja elpu un ieklausījās: jā, kāds atradās viņu alā; kāds bija pamanījies tur ielavīties, viņiem promises. Birka paņēma savu šķēpu, un viņi klusu stāvēja un gaidīja. Varēja dzirdēt, ka iekšā kāds kustas, un nepatīkama bija neziņa, kas tas ir. Bez tam izklausījās, ka tur ir vairāki. Varbūt ala ir pilna harpijām, kas guļ un gaida, ka kuru katru mirkli varēs brāzties ārā un ietriekt viņos savus nagus?

Beidzot viņi vairs nespēja izturēt klausīšanos un gaidīšanu.

— Nāciet ārā, mežonīgās harpijas! — Birka sauca. — Ja gribat redzēt visasāko šķēpu šai mežā!

Bet ārā neviens nenāca. Toties no iekšas atskanēja nikna šņākšana.

— Cilvēks šeit, Pelēkmoškulu mežā! Pelēkie moškuli visi, kodiet un sitiet to!

Tad Ronja saniknojās.

— Ārā, jūs pelēkie mošķuļi! — viņa kļiedza.

— Taisieties un pazūdiet kā divi deviņi! Citādi es jums matus noplēsīšu!

Un pelēkie mošķuļi nūdzinājās ārā no alas. Tie sēca un šņāca uz Ronju, bet viņa šņāca pretim, un Birka parādīja tiem savu šķēpu. Tad tie steigā likās prom pa kalnu. Tie rāpās un līda lejā pa stāvo nogāzi uz upes pusi. Laba tiesa zaudēja līdzsvaru un, dusmīgi pīkstēdami, stāvus ievēlās krācēs, tā ka pelēko mošķuļu murškuļi aizlīgoja lejup pa upi. Tomēr pēdīgi tiem laimējās izrāpties krastā.

— Tie ir nadzīgi uz peldēšanu, tie nezvēri, — Ronja sacīja.

— Un uz maizes ēšanu, — Birka piebilda, kad, iegājuši alā, abi ieraudzīja, ka pelēkie mošķuļi

bija nolocījuši veselu sausās maizes rituli no viņu krājuma.

Vairāk ļaundarību tie nebija paguvuši pastrādāt. Bet pietika ar to, ka tie bija te ienākuši.

— Tas nemaz nav labi, — Ronja raizējās.

— No vinu tenkošanas šņāks un sēks viss mežs, un drīz ikviena mežonīgā harpija zinās, kur mēs atrodamies.

Bet Matisa mežā baidīties nedrīkstēja, to Ronja tika dzirdējusi jau no mazām dienām. Un būtu muļķīgi šausmināties priekšlaikus, to viņi ieskatīja abi, Ronja un Birka. Tāpēc mierīgi sakārtoja alā savus pārtikas krājumus, ieročus un darbarīkus. Pēc tam atnesa ūdeni no meža avotiņa un izlika upē tīklu, lai noķertu zivis; no upmalas viņi atvēla gludus akmeņus un iztaisīja īstu pavadu, un nostaigāja tālus ceļus, lai sadabūtu kadiķa koku Ronjas lokam. Tad klajumā, kur parasti, viņi ieraudzīja ganāmajus savvaļas zirgus. Mīļiem vārdiem viņi mēģināja tuvoties Rakarim un Trakulim, bet tie nelikās zinīs. Ne Rakaris, ne Trakulis ko saprata no laipnības. Viegliem lēcieniem tie nozuda, lai paganītos citā vietā, kur tiem liks mieru.

Atlikušo dienas daļu Ronja sēdēja alas priekšā un drāza sev loku un bultas. Loka auklai viņa ziedoja gabalu ādas siksnas. Pēc tam ilgi un dedzīgi mēģinājās šaušanā, un beidzot viņai izdevās aizšaut prom abas bultas. Ronja tās meklēja, līdz sāka tumst. Tad meklēšanai nācās atmest ar roku. Lai gan lielas raizes tas viņai nedarīja.

— Rīt es izdrāzīšu jaunas.

— Ja vien piesargāsi nazi, — Birka piekodināja.

— Jā, es zinu, ka tas mums ir visdārgākais. Nazis un cirvis!

Pēkšņi viņi pamanīja, ka ir jau vakars. Un ka abi ir izsalkuši. Diena bija aizskrējusi, viņiem

nemitīgi darbojoties. Viņi bija staigājuši un skrējuši, un veduši, un vilkuši, un kārtojuši, un viņiem nebija atlicis laika just izsalkumu. Bet nu abi ķērās pie sātīgām vakariņām — maizes, kazas siera un aitas ciskas, uzdzerdami virsū dzidro avota ūdeni tieši tā, kā Ronja bija paredzējusi.

Šai gadalaikā nakts nebija īsti tumša, bet nogurums lika manīt, ka diena ir galā un ka viņiem gribas gulēt.

Alas krēslā Ronja dziedāja Birkām Vilka dziesmu, un šoreiz tā skanēja daudz labāk. Tomēr viņai no jauna uzmācās skumjas, un viņa jautāja Birkām:

— Diez vai viņi Matisa pilī domā par mums? Mūsu vecāki?

— Būtu savādi, ja nedomātu, — Birka atteica.

Ronja norija kamolu, iekams runāja- tālāk:

— Varbūt viņi bēdājas?

Birka mazliet padomāja.

— Kā nu kurš. Undise bēdājas, bet vairāk ir dusmīga, tā man liekas, Borka arī ir dusmīgs, bet visādā ziņā skumīgāks.

— Lūvise bēdājas, to es zinu, — Ronja sacīja.

— Un Matiss? — Birka jautāja.

Ronja ilgi klusēja. Tad teica:

— Gan jau viņš ir apmierināts, tā man šķiet. Ka esmu projām, lai varētu mani aizmirst.

Un viņa centās tā domāt. Bet savā sirdī viņa zināja, ka tā nav.

Naktī Ronja sapņoja, ka Matiss viens sēž tumša, melna meža vidū un raud tik gauži, ka pie viņa kājām ir izveidojies avots. Un dziļi avotā sēž Ronja un atkal ir maza, un rotaļājas ar čiekuriem un akmeņiem, kurus dabūjusi no Matisa.

11.Nākamo ritu agri viņi devas leja uz upi, lai paraudzitos

Nākamo ritu agri viņi devas leja uz upi, lai paraudzitos, vai tikla nav ieskrejusi kāda zivs
— Zivis jāvelk, iekams nokūko dzeguze, — Ronja sacīja.

Viņa mundri lēkāja Birkām priekšā pa taciņu. Tā bija šaura taciņa, kas aizvijās stāvus gar kalna augšpusi cauri bērzu jaunaudzei. Ronja ieelpoja tikko izplaukušo bērzu smaržu; tik labi viss smaržoja, smaržoja pēc pavasara, tas viņu iepriecināja — tāpēc viņa tā lēkāja.

Aiz Ronjas, vēl īsti nepamodies, nāca Birka.

— Ja vien tur būs kāda zivs, ko vilkt! Tu varbūt domā, ka mums būs pilns tīkls?

— Sai kalnu upē dzīvo laši, — Ronja sacīja. — Būtu savādi, ja kaut viens no tiem nebūtu ielēcis mūsu tīklā.

— Un savādi būtu, ja tu, māšēl, drīz uz deguna neielēktu straujajā upē.

— Tas būtu mans pavasara lēciens, — Ronja skaidroja.

Birka smējās.

— Pavasara lēciens; jā, šī taciņa tam ir kā radīta. Kā tu domā, kas to ir ieminis?

— Varbūt Matiss, — Ronja minēja. — Vēl dzīvodams Lāčalā. Laši viņam garšoja. Tie viņam pastāvīgi ir garšojuši.

Te Ronja apklusā. Kas Matisam garšoja vai negaršoja, par to viņa negribēja domāt. Ronja atminējās nakts sapni — arī to viņa gribēja aizmirst. Bet doma par to kā uzmācīga mēslu muša lidoja atpakaļ un neatstāja Ronju. Līdz brīdim, kad Ronja ieraudzīja lasi, kas spirinājās un spīdinājās viņu izliktajā tīklā. Liels bija šis lasis, kas dos viņiem pārtiku daudzām dienām, un, izvilcis to no tīkla, Birka apmierināts sacīja:

— Māšēl, no bada tev mirt nevajadzēs, to es apsolu.

— Līdz pienāks ziema, — Ronja piebilda.

Bet līdz ziemei bija tālu, kāpēc viņai tagad par

to raizēties? Viņa negribēja vairs nekādu uzmācīgu domu, kas lidinās pakāļ kā mēslu mušas.

Alā viņi atgriezās ar zarā uzdurtu lasi un vilkdami nopakaļ vētras nogāztu bērzu. Tas bija pieciets pie viņu ādas siksnām, un viņi smagi vilka to pa taku, kā vilcējzirgi velk malkas vezumu. Viņiem bija nepieciešams kokmateriāls. No tā būs koka trauki un citas derīgas lietas — tā viņi bija iecerējuši.

Birka bija apdarinājis bērza zarus. To veicot, viņš bija savainojis kāju, un tagad no brūces pilēja asinis. Ejot uz taciņas palika asiņainas pēdas, bet Birkām tas nerūpēja.

— Par to nav ko uztraukties. Brūcei jāasiņo, līdz tai apnīk.

— Neesi nu tik pārdrošs, — Ronja sacīja. — Varbūt te uzklīst kāds lācis un, saodis tavas pēdas, sāk prātot, kur vēl var dabūt tik jaukas asinis?

Birka smējās.

— Tad es viņam parādīšu tās ar šķēpu rokās.

— Lūvise, — Ronja ieteicās, — viņa uz asiņojošās vietas mēdza likt izzāvētas baltās sūnas. Es domāju, ka mums tās jāzagādā, jo nevar zināt, kad tu nākamreiz iecirtīsi stilbā.

Un tā viņa izdarīja; veselu klēpi balto sūnu viņa atnesa no meža un izlika saulē kaltēties. Kad Ronja pārradās mājās, Birka pacienāja viņu ar oglēs ceptu lasi. Un tā nebija pēdējā reize. Labu laiku viņi nedarīja nekā cita kā vien ēda lasi un taisīja koka traukus. Izcirst kaut ko noteiktu nebija grūti, viņi darīja to pārmaiņus, un tā neviens sevi nesavainoja. Drīz vien viņiem iznāca pieci lieliski koka kluči, kas prasīt prasījās, lai no tiem izgrebj traukus. Daudz tādu vajadzēja — tā viņi bija nolēmuši. Bet jau trešajā dienā Ronja iejautājās:

— Kā tu domā, Birk, kas ir nejaukāks? Cepts lasis vai tulznas plaukstās?

Birka atteica, ka uz to viņš nevarot atbildēt, jo viens esot tikpat nelāgs kā otrs.

— Lai gan es zinu. Mums vajadzētu cērtamo dzelzi. Griezti ar nazi vien ir īsts verga darbs.

Bet cita darba rīka viņiem nebija, un viņi pārmaiņus gan greba, gan grieza, līdz iznāca kaut kas līdzīgs traukam.

— Vairāk tādu es savā mūžā netaisīšu, — Birka atteica. — Nu es pēdējo reizi uztrīšu nazi. Padod man to!

— Nazi? — Ronja brīnījās. — Tas ir pie tevis.

Birka kratīja galvu.

— Nē, pēdējo reizi tas bija pie tevis. Dod to šurp!

— Man nav naža, — Ronja sacīja. — Vai tu nedzirdi, ko es saku?

— Kur tu esi to likusi?

Ronja sadusmojās.

— Nē, kur tu esi to licis? Pēdējoreiz tas bija pie tevis.

— Nu gan tu melo, — Birka teica.

Klusēdami un sarūgtināti viņi meklēja nazi.

Visur — alā iekšā un tās priekšā, ārpusē. Un vēlreiz alā, tad atkal ārpusē. Bet naža nekur nebija.

Birka pameta vēsu skatu uz Ronju.

— Man liekas, ka es tev sacīju, ka bez naža mežā nav iespējams dzīvot.

— Tad tev vajadzēja to labāk pieskatīt, — Ronja nepadevās. — Starp citu, tu esi tāds mēslu vabole, kas apvaino otru, kad pats dara nejaucības.

Birka kļuva bāls no niknuma.

— Lūk, kā, ak, tāda tu esi, laupītājmeit! Tas izskatās pēc tevis, to es redzu. Un ar tevi man jādzīvo kopā!

— Tu vari to nedarīt, Borkas laupītāj, — Ronja deva padomu. — Dzīvo kopā ar savu nazi! Ja vari to atrast. Un pazūdi kā divi deviņi!

Viņa pameta Birku, bet niknuma asaras par visu vari spiedās viņai acīs. Lai Birku neredzētu, Ronja dosies mežā. Nekad vairs viņa negribēja Birku redzēt, nekad vairs negribēja ar viņu runāt!

Birka redzēja Ronju nozūdām. Tas Birku vēl vairāk sakaitināja, un viņš sauca nopakaļ:

— Lai harpijas tevi aiznes! Pie tām tu jutīsies kā mājās!

Tad viņš ieraudzīja sūnas, kas mētājās pa zemi. Tās bija Ronjas muļķīgais izdomājums, un aiz niknuma viņš spēra tās prom.

Zem sūnām gulēja nazis. Birka ilgi blenza uz to, iekams paņēma. Tik pamatīgi taču viņi bija izmeklējušies pa sūnām. Kā tagad nazis varēja tur gulēt, un kura vaina tā bija, ka tas tur gulēja?

Sūnas visādā ziņā bija Ronjas vaina, tik daudz viņš zināja. Turklāt viņa bija dumja un netaisna, un neciešama. Citādi Birka būtu meties Ronjai pakaļ un pateicis, ka nazis ir atradies. Lai viņa dzīvo mežā, līdz apnīk un atkal kļūst par cilvēku!

Birka trina nazi, līdz tas kļuva ass. Tad viņš sēdēja, turēja to un juta, cik tas labi iegul plaukstā. Šis bija brīnišķīgs nazis, kas vairs nebija pazudis.

Pazudušas bija vienīgi Birkas dusmas. Trinot nazi, tās bija pārgājušas. Nu taču viņam vajadzēja justies apmierinātam. Birkām taču tagad bija savs nazis. Bet nebija Ronjas. Vai tāpēc Birka sajuta krūtīs tik savādu dūrienu?

«Dzīvo kopā ar savu nazi!» Tā Ronja bija teikusi. Un nu Birka atkal sadusmojās. Kur tad viņa pati dzīvos? Ne jau tādēļ, ka Birkām par to būtu kāda daļa, — lai Ronja vācas, kur grib. Bet, ja viņa neatgriezīsies — un pavisam drīz —, tad lai vaino pati sevi. Tad viņai Lāčala būs slēgta bez žēlastības. To viņš gan labprāt būtu gribējis Ronjai pateikt. Bet Birka nedomāja skraidīt pa mežu un meklēt Ronju, lai to pasacītu. Pienāks laiks, un Ronja nāks lūgties un diedelēt un gribēs atpakaļ, un tad viņš to pateiks.

— Tev vajadzēja nākt agrāk! Tagad ir par vēlu.

Birka izrunāja šos vārdus skaļi, lai dzirdētu, kā tie skan, un noskurinājās — tādi vārdi cilvēkam, kas ir viņa māsa! Bet Ronja pati bija izvēlējusies. Birka nebija dzinis viņu prom.

Gaidīdams viņš mazliet ieēda lasi. Kad to ēda pirmās trīs četras reizes, tas bija briesmīgi garšīgs. Bet patlaban, pēc desmitās reizes, kumosī it kā izauga mutē un tos tikko varēja norīt.

Lai gan šis tomēr bija ēdiens. Ko ēda tāds, kas klīda mežā, ko ēda Ronja? Laikam jau saknes un zaļās lapas, ja viņa tādas atrada. Bet arī tā nebija Birkas bēda. Ronja varēja tur klīst, līdz izdils. Jo viņa jau laikam to gribēja. Ja jau vēl nenāca.

Stundas gāja, un bez Ronjas apkārt valdīja savāds tukšums. Kad nebija Ronjas, Birka nevarēja atrast nodarbošanos. Un savāda dūriens krūtīs lika vairāk sevi manīt.

Birka redzēja pār upi ceļamies miglu. Tad viņš atcerējās to reizi sen atpakaļ, kad viņš ar pazemes balsīm cīnījās par Ronju. Nekad viņš Ronjai to nebija atgādinājis, un viņa laikam nemaz nezināja, ka ir tāda, ko balsis spēj pievilināt. Cik toreiz Ronja bija netaisni izturējusies pret Birku! Arī vaigā viņa toreiz iekoda tā, ka vēl tagad bija neliela rēta. Bet tomēr Birkām bija patikusi Ronja; jā, jau kopš pirmās reizes, kad viņš ieraudzīja Ronju, viņam tā bija patikusi. Arī par to viņš nekā nebija bildis. Un tagad bija par vēlu. Turpmāk viņš dzīvos alā viens pats. Ar savu nazi... kā Ronja spēja pateikt kaut ko tik nežēlīgu? Mīļuprāt viņš būtu iesviedis nazi upē, lai tikai dabūtu atpakaļ Ronju, — tagad viņš to zināja.

Vakaros pār upi bieži cēlās migla, par to nebija ko bailoties. «Bet kas varēja būt drošs,» Birka domāja, «ka tieši šovakar tā neietin mežu?» Pazemes balsis tad varbūt atkal pacelsies no saviem dziļumiem. Kas tad pasargās Ronju no viņu vilinātajbalsīm? Bet arī tā vairs nebija viņa daļa. Bet,

lai būtu kā būdams, ilgāk tas vairs nebija izturams. Birkām jādodas mežā — viņam jāatrod Ronja.

Birka skrēja aizseldamies. Pa visām takām un zināmām vietām viņš to meklēja, kur domāja — Ronjai jābūt. Viņš sauca Ronju vārdā, līdz izbijās pats no savas balss, un baidījās pievilināt ziņkārīgās, mežonīgās harpijas.

«Lai harpijas tevi aiznes!» tā viņš bija saucis Ronjai nopakaļ, nu ar kaunu viņš to atminējās. Varbūt tā arī būs noticis, ja jau Ronjas nekur nebija. Vai arī viņa būs devusies uz Matisa pili? Varbūt Ronja pašlaik tupēja uz ceļiem Matisa priekšā un diedelēja, un lūdzās, lai varētu nākt atpakaļ un atkal būt Matisa bērns. Uz Lāčalu diedelēt un lūgties gan Ronja nenāks; nē, Matiss bija tas, pēc kura Ronja ilgojās, to varēja manīt. Kaut arī viņa negribēja to izrādīt Birkām. Tagad gan Ronja būs priecīga, tagad viņai būs kāds, kam uzvelt vainu, lai varētu atstāt Lāčalu un to, kas bija viņas brālis!

Ilgāk vairs nebija vērts meklēt. Birka atmeta ar roku, nu viņam jāiet mājās uz savu alu un vientulību, lai cik drūmi tas būtu.

Pavasara vakars bija tik skaists kā Dieva brīnums, bet Birka to nemanīja. Viņš nejuta vakara smaržas un nedzirdēja putnu dziesmas, viņš neredzēja zaļo zāli un puķes, viņš vienīgi juta, ka no bēdām smeldz sirds krūtīs.

Te Birka izdzirda, ka attālāk nāves bailēs zviedz zirgs. Birka skrēja uz turieni, un, jo tuvāk pie-skrēja, jo mežonīgāki kļuva zviedzieni. Un tad klajumā starp eglēm viņš ieraudzīja zirgu. Tā bija ķēve, kurai no brūces krūtīs stipri plūda asinis. Ķēve izbijās no Birkas — tā vismaz likās —, bet prom nebēga, tikai vēl uztrauktāk iezviedzās, it kā savā nelaimē lūgtu palīdzību un glābiņu.

— Tavu nabadziņu, — Birka ieteicās, — kas tevi tik briesmīgi apstrādājis?

To pašu mirkli viņš ieraudzīja Ronju. Viņa izbrāzās no eglēm, un seja viņai bija vienās asarās.

— Vai tu redzēji lāci? — Ronja sauca. — Ai, Birk, viņš atņēma ķēvei kumeliņu — lācis to nogalēja!

Ronja izmisusi raudāja, bet Birka juta tikai vismežonīgāko prieku — Ronja bija dzīva, viņu lācis nebija nositis; ne Matiss, ne harpijas nebija Birkām atņēmušas Ronju — kāds prieks!

Bet Ronja stāvēja pie ķēves un skatījās, kā tā asiņo, un tad viņa ierunājās Lūvises balss, un viņa zināja, kas jādara.

Ronja uzsauca Birkām:

— Pasteidzies! Atnes baltās sūnas, citādi ķēve noasiņos pavisam!

— Bet tu? Tu taču nevari te palikt, lai tev uzklūp lācis?

— Skrien! — Ronja sauca. — Man jāpaliek pie ķēves, tai vajag mierinātāja. Un baltās sūnas!

Bet ātri!

Un Birka skrēja. Kamēr viņš bija projām, Ronja stāvēja un turēja ķēves galvu savās plaukstās. Cik labi vien prazdama, viņa murmināja mierinošus vārdus, un ķēve stāvēja mierīgi — kā ieklausīdamās. Viņa vairs nezviedza, varbūt vairs nejaudāja. Pār zirga augumu ik pa brīdim pārskrēja trīsas. Dziļu rētu lācis bija ieplēsis. Nabaga ķēve, viņa bija mēģinājusi aizstāvēt savu kumeliņu, bet nu tas bija miris. Un varbūt ķēve juta, ka lēnām un nepielūdzami dzīvība aizplūdīs arī no viņas pašas. Bija jau krēsla, drīz iestāsies nakts, un ķēve vairs nesagaidīs rītu, ja Birka nepagūs atgriezties, iekams nav par vēlu.

Bet Birka atgriezās. Ar pilnu klēpi sūnu. Un vēl nekad Ronja nebija redzējusi mīļāku skatu, to Birka kādreiz dabūs zināt, bet pašlaik gan ne. Pašlaik bija jāpasteidzas.

Viņi lika baltās sūnas pie brūces un redzēja, cik ātri tās kļūst sarkanas. Tad viņi lika vēl sūnas un pēc tam ar ādas siksnu piesēja tās pie ķēves krūtīm. Viņa stāvēja mierīgi un ļāva tam notikt, it kā saprazdama, ko bērni dara. Bet no tuvākās egles savu galvu pabāza rumpainītis, un viņš to nesaprata.

— Kam viņ' šitā dar'? — tas sadrūmis jautāja.

Bet Ronja ar Birku, ieraudzījuši rumpainīti, nopriecājās, jo zināja, ka tad lācis ir prom. Vilki un lāči vairās no visiem tumsas radījumiem. Nekādiem rumpainīšiem, putu troļļiem un pelēkajiem mošķuļiem, un nekādām harpijām nevajadzēja baidīties no plēsīgiem zvēriem. Pietika ar tumsas radību smaku vien, lai lācis klusām nozustu meža biezoknī.

— Kumeliņš, rau, — rumpainītis sacīja. — Nav vairs! Pagalam! Neskrien vairs!

— To mēs zinām, — Ronja bēdīgi teica.

Tonakt viņi palika pie ķēves. Tā bija sargāšanas nakts un salšanas nakts, bet viņi par to nebēdāja. Viņi sēdēja zem kuplas egles un runājās par daudz ko, tikai ne par savu strīdu. It kā viņi būtu to aizmirsuši. Ronja mēģināja pastāstīt, kā ieraudzījusi lāci nogalējam kumeļu, bet apklusā. Tas bija pārāk grūti.

— Tā jau atgadās gan Matisa mežā, gan visos citos mežos, — Birka sacīja. Nakts vidū viņi apmainīja sūnas uz brūces, pēc tam brītiņu nosnaudās un pamodās, kad sāka svīst gaiss.

— Redzi, vairs neasiņo! — Ronja iesaucās. — Sūnas ir sausas.

Viņi devās uz mājām, uz alu. Ķēvi viņi veda līdzī, to nevarēja atstāt vienu. Grūti un sāpīgi tai bija iet, bet tā labprāt sekoja bērniem.

— Rāpties kalnā viņa nejaudā arī tad, kad ir vesela, — Birka ierunājās. — Kur mēs viņu liksim?

Netālu no alas starp eglēm un priedēm atradās avotiņš, kas deva viņiem ūdeni. Uz turieni viņi aizveda ķēvi.

— Dzer, lai tu dabū jaunas asinis, — Ronja teica.

Ķēve dzēra daudz un ilgi. Pēc tam Birka piesēja to pie bērza.

— Lai viņa paliek šeit, kamēr sadzīs brūce. Uz šejieni neatklīdīs neviens lācis, par to es galvoju.

Ronja noglalda ķēvi.

— Nebēdā neko, — viņa mierināja. — Nākamgad tev būs jauns kumeliņš.

Tad Ronja pamanīja, ka no ķēves pupiem tek piens.

— Šo pienu vajadzēja dzert tavam kumeļam, — Ronja sacīja. — Bet tu vari atdot to mums.

No alas viņi atnesa koka trauku — tagad tas lieti noderēja. Un Ronja slauca ķēvi un dabūja pilnu trauku. Ķēve izslaukta jutās atvieglota. Un Birka priecājās par pienu.

— Mēs esam dabūjuši mājlopu, — viņa teica. — Un mums jādod tam vārds. Kā tu domā, kā mēs viņu sauksim?

Ronja gari neprātoja.

— Es domāju, sauksim viņu par Liju. Kad Matiss bija mazs, viņam bija ķēve, vārdā Lija.

Un viņi vienojās, ka Lija ir labs vārds ķēvei. Ķēvei, kas nemirs. Lija dzīvos, tas tagad bija skaidrs. Viņi saplūca zāli un atnesa ķēvei, un tā sāka kāri ēst. Tad arī viņi sajuta izsalkumu; nu vajadzēja doties uz mājām, uz alu, un ar kaut ko remdināt izsalkumu. Bet, kad viņi gāja prom, Lija pagrieza galvu un nemierīgi noskatījās bērniem pakaļ.

— Nebaidies, — Ronja drošināja. — Mēs drīz atkal atnāksim. Un paldies tev par pienu, ko tu mums iedevi!

Tā bija debešķīga laime dzert atkal pienu — svaigu un vēsu — atvēsinātu avotā. Un viņi sēdēja laukumīnā alas priekšā un ēda maizi, un dzēra pienu, un redzēja, kā uzlec saule, vēstīdama jaunu dienu.

— Žēl, ka nazis pazuda, — Ronja ieminējās.

Tad Birka beidzot izvilka nazi un ielika to Ronjai saujā.

— Un labi, ka tas atkal atradās. Tas tikai gulēja zem sūnām un gaidīja, līdz mēs izbārsimies un izstrīdēsimies.

Labu brīdi Ronja sēdēja klusa, tad ierunājās:

— Zini, ko es te sēžot domāju? Es domāju par to, cik viegli visu var sabojāt pilnīgi nevajadzīgi.

— Turpmāk mēs piesargāsimies no nevajadzīgā, — Birka teica. — Bet vai tu zini, par ko es te sēžot domāju? Es domāju par to, ka tu esi vairāk vērta nekā tūkstošiem nažu!

Ronja skatījās uz Birku un smaidīja.
— Nu gan tu runā kā galīgi jucis!
Tā Lūvise dažkārt mēdza teikt Matisam.

12. Gāja dienas, pēc pavasara atsteidzās vasara

Gāja dienas, pēc pavasara atsteidzās vasara, iestājās silts laiks. Un uznāca lietus. Dienām un naktīm tas gāzās lejā pār mežu, un, atdzēries valgumu, mežs kļuva tik svaigs un zaļš, kāds nekad nebija redzēts. Kad lietus rimās un atkal parādījās saule, mežs vasaras siltumā kūpēja, un Ronjai bija jāpavaicā Birkām, kā viņš domā — vai tik labas smaržas maz esot citos mežos uz pasaules. Birka atteica, ka, pēc viņa domām, neesot vis.

Lijas brūce jau labi sen kā bija sadzijuši. Viņi bija palaiduši ķēvi vaļā, un nu tā atkal dzīvoja pie savvaļas zirgiem. Bet pienu viņi no tās tomēr dabūja. Lijas bars pa vakariem mēdza uzturēties labi tuvu alai, un katru vakaru Ronja ar Birku gāja mežā un to sauca. Viņa iezviegdamās atbildēja — tā paziņodama, kur atrodas, jo labprāt gribēja, ka viņu slauc.

Arī pārējie bara zirgi drīz pārstāja baidīties no cilvēkbērniem. Kad Liju slauc, tie dažreiz ziņkārīgi pienāca klāt — neko tik savādu tie vēl nebija redzējuši. Rakaris un Trakulis nāca bieži un bija tik tuvu, ka Lija atglauda ausis un mēģināja tiem iekost. Bet zirgi par to nelikās zinīs. Delverīgi tie turpināja grūstīt viens otru un taisīt mežonīgus lēcienus, jo bija taču jauni un gribēja rotaļāties. Un tad piepeši tie metās auļos un pazuda mežā.

Bet nākamajā vakarā tie atkal bija klāt. Nu jau ar tiem varēja parunāties. Beidzot tie ļāva pat sevi noglaudīt. Ronja un Birka glaudīja tos ilgi, un likās, ka zirdziņiem tas tīri vai patīk. Tomēr viņu acīs visu laiku varēja lasīt nebēdnību, it kā viņi gribētu teikt: «Mūs jūs neapmānīsiet!»

Bet kādu vakaru Ronja sacīja:

— Ja esmu teikusi, ka jāšu, tad arī jāšu!

Bija Birkas kārta slaukt, un Rakaris un Trakulis stāvēja cieši līdzās un skatījās.

— Vai tu dzirdēji, ko es sacīju?

To viņa prasīja Rakarim. Un piepeši, ieķērusies tam krēpēs, uzlēca zirga mugurā. Tas nosvieda Ronju zemē, bet ne tik ātri kā iepriekšējo reizi. Nu jau Ronja bija sagatavojusies un zināja viņa stiķi. Rakarim ilgi nācās cīkstēties, līdz tika no Ronjas vaļā, taču beidzot tas izdevās, un ar niknu blāvienu viņa novēlās uz muguras. Ronja piecēlās nedaudz savainota un braucīja savus jēlos elkoņus.

— Rakaris tu esi un paliksi, — viņa teica. — Bet vēl reizi es tikšu tev klāt!

Un to viņa izdarīja. Katru vakaru pēc slaukšanas abi, Ronja un Birka, mēģināja iemācīt Rakarim un Trakulim smalkāku uzvešanos. Bet šitādus nezvērus nespēja izdīdīt nekāda mācība, un, kad Ronja bija nosviesta zemē pietiekami daudz reižu, viņa sacīja:

— Nu man vairs nav nevienas vietīņas, kas nebūtu sadauzīta un nesāpētu.

Ronja iebukņīja Rakari.

— Un tā ir tava vaina, tu, mēslu vabole!

Bet Rakaris stāvēja itin mierīgi un izskatījās gaužām apmierināts ar sevi.

Ronja redzēja Birku cīnāmies ar Trakuli. Tas bija tikpat nejauks kā Rakaris, bet Birka bija stiprs un turējās zirga mugurā; jā, nudien, mugurā viņš turējās, līdz Trakulim apnika un tas padevās.

— Skaties, Ronja! — Birka sauca. — Viņš stāv mierīgi.

Trakulis satraukti zviedza, bet stāvēja mierīgi. Un Birka to glaudīja un slavēja bez mēra tā, ka Ronjai beidzot vajadzēja pateikt, kā nākas.

— Sirds dziļumos viņš ir mēslu vabole, arī viņš, — liec to vērā!

Ronju kaitināja tas, ka Birka spēj savaldīt Trakuli, kad viņa pati netika galā ar Rakari. Un vēl vairāk viņu kaitināja tas, ka turpmākos vakarus Birka ļāva Ronjai slaukt vienai, un viņa tupēja uz

ceļiem un slauca, kamēr viņš Trakuļa mugurā sīkiem riksīšiem jādelēja viņai apkārt. Lai tikai palielītos, kāds Birka ir zirgu puisis.

— Vai nu ar, vai bez zilumiem, — Ronja beidzot teica, — pagaidi tik, līdz būšu beigusi slaukt, tad tikai te būs jāšana!

Un tā notika. Tur, nekā nenojauzdams, staigāja Rakaris, un piepeši viņam mugurā atkal bija Ronja. To viņš negribēja un metās pilnos auļos, lai nosviestu Ronju zemē, bet nobijās un saniknojās, kad manīja, ka tas nav izdarāms. Nē, šoreiz tas nenotiks, tā Ronja bija nolēmusi. Stingri viņa ieķērās tā krēpēs, ar ceļiem piespiedās zirgam un palika sēžam zirga mugurā. Tas iejoņoja taisni mežā tā, ka egļu un priežu zari sitās Ronjai gar ausīm, tas sāka auļot, un Ronja izbailēs kiedza:

— Palīgā! Tas aizies kā divi deviņi, palīgā!

Bet Rakaris bija pavisam zaudējis jēgu. Viņš

drāzās, it kā gribētu pārrauties pušu, un Ronja gaidīja, ka kuru katru brīdi viņa novelsies un laužīs kaklu.

Tad Birka uz Trakuļa drāzās Ronjai pakaļ. Šim zirgam nebija līdzīga ātrikšotāja — drīz vien viņš bija blakus un jau garām Rakarim. Tad Birka to spēcīgi satvēra. Rakarim, kas bija drāzies pilnos auļos, vajadzēja apstāties, un — pa pusei uz galvas — Ronja pārlidoja tam gandrīz pāri. Bet viņa ieķērās cieši krēpēs un atkal iztaisnojās, un Rakaris apvainots stāvēja — nu viņš bija iztrakoies. No viņa pilēja putas, un viņš trīcēja pie visām miesām. Bet Ronja glaudīja un bez mēra slavēja zirgu, ka viņš tik labi skrējis, un tas viņu nomierināja.

— Lai gan, taisnību sakot, tev vajadzētu sadot pa kaklu, — Ronja teica. — Tas ir brīnums, ka es vēl esmu dzīva!

— Vēl lielāks brīnums ir, ka mēs jājam, — Birka sacīja. — Skaties, nu tie abi nezvēri beidzot zina, kā tas ir un kurš te ir noteicējs. — Lēnā riksī viņi aizjāja atpakaļ pie Lijas, paņēma pienu un atstāja Rakari un Trakuli draiskojamies savā nodabā. Un vilkās uz mājām, uz savu alu.

— Birka, — Ronja iejautājās, — vai tu esi pamanījis, ka tagad Lija dod mazāk piena?

— Jā, viņa laikam gaida jaunu kumeļu, — Birka domāja. — Un tad viņa pārstās dot pienu pavisam.

— Un mums atkal būs jādzer avota ūdens, — Ronja teica. — Un bez maizes mums arī drīz būs jādzīvo.

Milti, kas Ronjai bija līdzī no mājām, bija beigušies. Viņi bija izcepuši pēdējos cietos sausās maizes rituļus uz sakarsētajiem akmeņiem alas priekšā. Vēl alā bija maize, bet drīz viņi būs pavisam bez tās. Tomēr badā viņiem dzīvot nevajadzēs — mežā bija daudz ezeriņu, kas pilni ar zivīm, arī meža putnu te bija, cik uziet. Ja draudēs bads, tad kādu rubeni vai medni jau viņi ar cilpu allaž varēs notvert. Ronja vāca ēdamas zālītes un zaļās lapas — to viņai bija iemācījusi Lūvise. Un bija ienākušās meža zemenes. Sarkanās tās papildnam spīdēja visapkārt briksņos; drīz arī mellenes būs gatavas.

— Nē, badoties mums nevajadzēs, — Ronja sacīja. — Bet pirmā diena bez maizes un piena — tā man nepatiks!

Un šī diena pienāca ātrāk, nekā viņi bija gaidījuši. Zināms, Lija vakaros uzticīgi atbildēja viņu saucieniem, bet tai vairs nepatika, ka to slauc, — to varēja manīt. Beidzot Ronja izslauca vairs tikai pāris lāšu, un ar to Lija gribēja sacīt, ka nu ir diezgan.

Tad Ronja saņēma ķēves galvu rokās un ieskatījās viņai acīs.

— Paldies tev, Lija, par šo te laiku! Nākamvasar tev būs jauns kumeliņš, vai tu to zini? Un tev atkal būs piens. Bet to dabūs tavs kumeliņš, nevis mēs.

Ronja glaudīja ķēvi. Viņai gribējās ticēt, ka Lija ir sapratusi viņas vārdus, un viņa teica Birkām:

— Pasaki arī tu paldies!

Un Birka pateicās. Ilgi viņi palika pie ķēves, un, kad viņi to atstāja, Lija panācās kādu gabalu līdz gaišajā vasaras vakarā. Bija gandrīz vai tā, it kā viņa saprastu, ka nu ir beidzies tas brīnumainais, ko viņa bija piedzīvojusi un kas nepavisam nelīdzinājās viņas īstajai savvaļas zirga dzīvei. Mazie cilvēciņi, kas bija radījuši visu šo brīnumaino, tagad posās no viņas projām, un ķēve brīdi stāvēja un noskatījās tiem pakal, līdz tie nozuda starp eglēm.

Tad Lija atgriezās savā barā.

Jādami viņi dažreiz vakaros redzēja ķēvi, un, ja viņi to pasauca vārdā, Lija par atbildi iezviedās, bet nekad neatstāja baru, lai nāktu pie viņiem. Savvaļas zirgs bija Lija un par mājas zirgu nekad neklūs.

Bet Rakaris un Trakulis, ieraudzījuši Ronju un Birku, tūdaļ aulekšoja pretim. Nu viņi nezināja nekā jaukāka kā vien auļojot sacensties — katrs ar savu jātnieku mugurā. Un Ronjai ar Birku bija liels apmierinājums par saviem garajiem jājieniem krustu šķērsu pa mežu.

Bet kādu vakaru viņiem dzinās pakal mežonīga harpija. Zirgi no bailēm bija kā bez atmaņas, tie neļāvās vairs vadīties, ne arī apstāties. Un Ronjai ar Birku nekas cits neatlika kā lēkt nost un ļaut zirgiem skriet. Bez jātnieka zirgiem nav ko baidīties. Tie bija cilvēki, kurus mežonīgās harpijas neieredzēja un gribēja notvert, nevis meža dzīvnieki.

Bet Ronjai ar Birku patlaban draudēja briesmas. Pārbijušies viņi metās katrs uz savu pusi. Abus divus harpija nevarēja notvert, bet viņi zināja, ka tā savā muļķībā to mēģinās. Un tas bija viņu glābiņš. Kamēr harpija dzenāja Birku, Ronja paguva aizskriet. Grūtāk bija Birkām. Bet, kad harpija saniknota lūkojās, kur palikusi Ronja, un uz īsu mirkli Birku aizmirsas, viņš aši noslēpās aiz pāris lieliem klints bluķiem. Tur viņš ilgi sēdēja un gaidīja, ka kuru katru brīdi harpija viņu atkal atradīs.

Tāču ar mežonīgajām harpijām bija tā: ko viņas nevarēja saskatīt, tā nemaz nebija. Nu vairs nebija neviena no cilvēku dzimtas, kam viņa varētu izskrāpēt acis, un viņa niknumā aizlaidās uz kalniem, lai pavēstītu to visām savām cietsirdīgajām māsām.

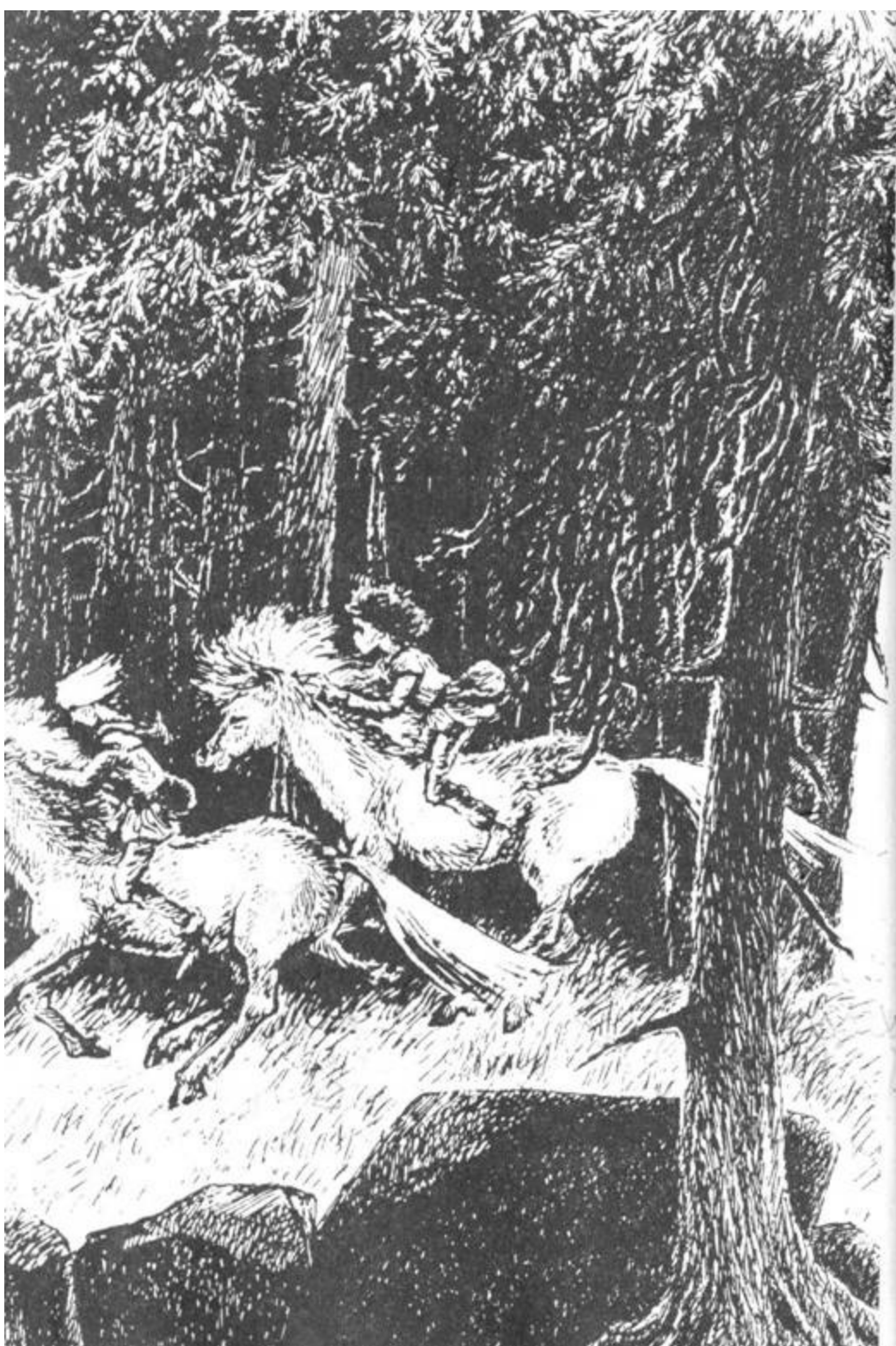
Birka redzēja harpiju nozūdam, un, kad bija drošs, ka tā neatgriezīsies, viņš pasauca Ronju. Un Ronja izlīda no savas paslēptuves zem egles, un aiz prieka par savu izglābšanos abi sāka dancot. Kāda laime, ka nevienu no viņiem mežonīgās harpijas nav saplosījušas, nedz arī aiznesušas uz kalnu alām mūža ieslodzījumā!

— Matisa mežā nedrīkst baidīties, — Ronja sacīja. — Bet, ja tev gar ausīm švīkstinās mežonīgās harpijas, tad nebaidīties ir grūti.

Rakari un Trakuli nekur neredzēja, un tāpēc viņiem vajadzēja kājām iet garo ceļu uz mājām, uz Lāčalu.

— Bet es varu soļot kaut visu nakti, ja vien man ir miers no mežonīgajām harpijām, — Birka teica.

Un viņi gāja cauri mežam, viņi turēja viens

Otra roku un daudz runāja — pēc visām izbailēm būdami priecīgi un satraukti. Bija jau sācis krēslot, pietājās skaists vasaras vakars, un viņi sprieda, cik gan viss ir brīnišķīgs pat tad, ja uz pasaules dzīvo mežonīgas harpijas. Cik jauki ir dzīvot meža brīvībā tiklab dienu, kā nakti — zem saules, mēness un zvaigznēm un gadalaiku mierīgajā ritumā; pavasarī, kas tikko bija aizgājis, vasarā, kas bija pašā plaukumā, un rudenī, kas drīz nāks.

— Bet ziemu... — Ronja ieteicās un apklusa.

Viņa ieraudzīja rumpainīšus un putu troļļus,
un pelēkos mošķuļus, kas trinās apkārt un ziņkārīgi lūrēja te aiz akmeņiem, te aiz eglēm.

— Krēslas radības, — Ronja sacīja, — tās mierīgi pārlaiž arī ziemu.

Tad viņa atkal apklusa.

— Māšiel, pašlaik ir vasara, — Birka atgādināja.

Un Ronja, protams, juta, ka tā tas ir.

— So vasaru gan es paturēšu atmiņā, cik ilgi vien dzīvošu, — viņa teica.

Birka pavērās visapkārt krēslainajā mežā, un viņam metās savādi ap dūšu, viņš nesaprata, kāpēc. Nesaprata, ka vieglo smeldzi krūtīs rada vasaras skaistums un miers, nekas cits.

— So vasaru, — viņš ierunājās un paskatījās uz Ronju, — jā, šo vasaru es nēsāšu sevī līdz mūža galam, to es zinu.

Tad viņi pārnāca mājās — Lāčalā. Un uz laukumiņa alas priekšā sēdēja Mazais Klipens un gaidīja.

13. Tur sēdēja Mazais Klipens

Tur sēdēja Mazais Klipens — plakanu degunu, pinkainiem matiem un pinkainu bārdu — tāds, kādu Ronja viņu aizvien bija pazinusi. Un pašlaik Ronjai likās, ka mīļāku skatu par šo viņa nekad nav redzējusi, un iekliegdamās metās tam klāt.

— Mazo Klipen... ak, tas esi tu... tu... esi atnācis!

Ronja aiz prieka sāka stostīties.

— No šejienes smuks skats, — Mazais Klipens sacīja. — Te jau var redzēt upi un mežu!

Ronja iesmējās.

— Jā, var redzēt upi un mežu! Vai tāpēc tu esi atnācis?

— Nē, Lūvise atsūtīja mani ar maizi, — Mazais Klipens teica. Un, attaisījis savu ādas tarbu, viņš izņēma piecus lielus maizes rituļus.

Tad Ronja no jauna iekliedzās:

— Birk, vai tu redzi! Maize! Mums ir maize!

Ronja paņēma maizi un pielika to pie mutes, un, ieelpojot maizes smaržu, viņai sariesās asaras acīs.

— Lūvises maize! Es biju piemirsusi, ka uz pasaules var būt kaut kas tik brīnišķīgs.

Un Ronja lauza lielus kumosus un stūķēja tos mutē. Viņa gribēja iedot arī Birkām, bet tas stāvēja satumsušu skatienu, nerunīgs un, maizi nepaņēmis, nozuda alā.

— Jā, pēc Lūvises domām, tev ap šo laiku jau vajadzētu pietrūkt maizes, — Mazais Klipens stāstīja.

Ronja košļāja maizi — tai bija tik debešķīga garša, ka viņa sailgojās pēc Lūvises. Bet nu viņai vajadzēja pajautāt Mazajam Klipenam:

— Kā Lūvise zina, ka es esmu Lāčalā?

Mazais Klipens iespurdzās.

— Tu taču nedomā, ka tava māte ir muļķe? Kur gan citur lai tu būtu?

Klipens domīgs skatījās uz Ronju. Tur nu sēdēja viņu Ronja, viņu skaistā, mazā Ronja, un tikai bakāja iekšā maizi, it kā tas būtu viss, ko tai vajadzētu no dzīves. Nu viņam jāizteic savs sakāmais, tam jānotiek izmanīgi — tā Lūvise tika pie- sacījusi, un viņu pārņēma šausmas. Jo diez cik izmanīgs Mazais Klipens nebija.

— Paklau, Ronja, — viņš piesardzīgi sāka. — Vai tu drīz nenāksi mājās?

Alā kaut kas ierūcās. Tur bija kāds, kas klausījās un gribēja, lai Ronja to zina.

Bet Ronjai pašlaik rūpēja tikai Mazais Klipens.

Tik daudz ko viņa gribēja tam pajautāt, tik daudz ko viņa ilgojās uzzināt. Viņš sēdēja blakus Ronjai, bet, kad vajadzēja jautāt, tad bija sajūta, ka viņa nespēja uz to paskatīties. Ronja skatījās pāri upei un mežiem un jautāja klusi, tik klusi, ka Mazais Klipens tik tikko sadzirdēja:

— Kā pašlaik klājas Matisa pilī?

Un Mazais Klipens pateica, kā tas bija īstenībā:

— Bēdīgi pašlaik ir Matisa pilī. Nāc mājās, Ronja!

Ronja skatījās pāri upei un mežiem.

— Vai Lūvise tevi sūtīja, lai to pasacītu?

Mazais Klipens pamāja ar galvu.

— Jā! Bez tevis ir tik smagi, Ronja. Visi gaida, ka tu atgriezīsies mājās.

Ronja skatījās pāri upei un mežiem un klusu jautāja:

— Matiss? Vai arī viņš gaida, ka es nākšu mājās?

Mazais Klipens nolamājās.

— Tas sātana bestija! Kas zina, ko viņš domā un ko gaida!

Brīdi valdīja klusums, tad Ronja ieprasījās:

— Vai viņš kādreiz runā par mani?

Mazais Klipens sagrozījās, nu vajadzēja būt izmanīgam, tālab viņš klusēja.

— Saki vien, kā ir, — Ronja mudināja. — Vai Matiss nekad nemin manu vārdu?

— Nēē, — Mazais Klipens negribīgi novilka.

— Un, viņam dzirdot, to nedrīkst darīt arī neviens cits.

Ka tevi jupis, nu viņš bija izteicis to, par ko Lūvise bija piekodinājusi klusēt; jā, tas gan bija izmanīgi!

Viņš lūdzoši skatījās Ronjā.

— Mīļo draudziņ, viss būs labi, tu tikai nāc mājās!

Ronja purināja galvu.

— Es neiešu mājās! Tik ilgi neiešu, kamēr nebūšu Matisa bērns. To tu viņam aiznes sveiciena vietā tā, lai sadreb Matisa pils.

— Lielais paldies, — Mazais Klipens atteica. — Tādu sveicienu pat Plikpauris Pērs neuzdrošināsies nodot.

Plikpauris Pērs, starp citu, pašlaik esot tāds sakrities, stāstīja Mazais Klipens. Un kāpēc lai viņš tāds nebūtu, kad viss jau tā ir nelādzīgi? Matiss mūždien tikai lamājas un ārdās, nekas viņam vairs nav pa prātam, un arī laupīšana vedas čā- biski. Viss mežs mudž no kareivjiem, tie jau ir saņēmuši ciet Pelji un nosēdinājuši pie maizes un ūdens kādā no fogta cietuma kambariem. Tur sēž arī divi Borkas vīri, un fogts esot zvērējis — tā runāja — ka gada laikā visi Matisa meža laupītāji tikšot notverti un saņemšot savu pelnīto sodu. Ko tas varētu nozīmēt, brīnījās Mazais Klipens, varbūt nāvi?

— Vai viņš tagad nemaz nesmejas? — Ronja vaicāja.

Mazais Klipens izskatījās izbrīnījies.

— Kurš? Vai fogts?

— Es runāju par Matisu, — Ronja sacīja.

Un Mazais Klipens apgalvoja, ka neviens neesot dzirdējis Matisu smejamies kopš tā rīta, kad viņa acu priekšā Ronja pārlēca pāri Elles rīklei.

Mazajam Klipenam vajadzēja doties ceļā, iekams nav pārāk satumsis. Nu viņam jāiet uz mājām, un viņš noskurinājās par to, kas viņam būs jāsaka Lūvisei. Tādēļ viņš mēģināja no jauna.

— Ronja, nāc mājās! Nāc gan! Tev jānāk mājās!

Ronja purināja galvu, sacīdama:

— Aiznes Lūvisei labas dienas un pasaki simtu paldies par maizi!

Mazais Klipens aši iebāza roku ādas tarbā.

— Pasarg dievs, man taču bija tev jānodod arī sāls maisiņš! Ja pārnestu to mājās, tad gan kristu nežēlastībā.

Ronja paņēma maisiņu.

— Man ir māte, kas par visu domā! Viņa zina, kas vajadzīgs, lai varētu izdzīvot. Bet kā viņa zināja, ka mums palikuši vairs tikai pāris sāls- graudi?

— Laikam jau mātes to jūt, — domāja Mazais Klipens. — Ja viņu bērnam sāk pietrūkt kaut kā vajadzīga.

— To jūt tikai tāda māte kā Lūvise, — Ronja sacīja.

Ilgi viņa stāvēja un skatījās, kā Mazais Klipens aiziet; redzēja, cik veikli tas liek kājas pa šauro

taku gar kalna sienu, un tikai tad, kad tas bija nozudis skatienam, Ronja iegāja alā.

— Ak tā, tu negāji vis viņam līdzī uz mājām pie tēva, — Birka teica. Viņš jau bija apgūlies savā eglī zaru gultā. Tumsā Ronja nevarēja Birku saskatīt, bet sacīto viņa dzirdēja, un ar to pietika, lai viņu saniknotu.

— Man nav tēva, — viņa teica. — Un, ja tu nepiesargāsies, tad varu palikt arī bez brāļa!

— Piedod, māšēl, ja esmu netaisns, — Birka sacīja. — Bet es taču zinu, par ko tu dažkārt domā, te staigādama.

— Jā, — no tumsas atbildēja Ronja, — te staigādama, es domāju, ka vienpadsmit ziemas esmu dzīvojusi pasaulē, bet divpadsmitajā man būs jāmirst. Bet es tik ļoti gribu palikt dzīvot uz zemes. Ja vien tu spēji to saprast!

— Aizmirsti savas ziemas, — Birka mācīja. — Pašlaik ir vasara!

Un bija vasara. Jo dienas jo vairāk juta vasaru — dzidrāku, siltāku viņi pat atminēties nespēja. Ik dienas pusdienas tveicē viņi peldējās aukstajā upes ūdenī. Kā upes ūdri viņi peldēja un nira, un ļāva straumei sevi nest, līdz Glūpagāzas spēcīgā dunoņa vēstīja, ka nu viņi ir bīstami tuvu. Glūpagāzā — tur pār varenu klints radzi savas ūdens masas gāza straujā kalnu upe, un, kam bija dārga dzīvība, tas neļāvās šādām straumēm.

Ronja un Birka zināja, kad briesmas bija pavisam tuvu.

— Kolīdz ieraugu pirmo Glūpas bluķi parādāties no ūdens, — Ronja stāstīja, — tad zinu, ka nu ir briesmas klāt.

Glūpas bluķis — tas bija liels akmens gabals pašā upes vidū nedaudz augšpus gāzās. Ronjai ar Birku tā bija brīdinājuma zīme. Nu vajadzēja doties uz krastu, un tas bija grūti un mokoši. Pēc tam viņi, aizelsušies un nosaluši zili, gulēja krastā un ļāva saules stariem sevi sasildīt, kamēr paši ziņkā-rīgi vēroja ūdrus, kuri upmalā nenogurdami peldēja un nira.

Kad pret vakaru palika vēsāks, viņi devās uz mežu jāt. Kādu laiku Rakaris ar Trakuli bija turējušies atstatu. Harpija, vajādama zirgus, bija tos iebaidījusi, tāpēc tie baidījās arī no tādiem, kas sēdēja zirgu mugurās. Labi ilgi zirgi bija slēpušies. Bet nu laikam bija visu aizmirsuši, un tie auļoja šurp un labprāt gribēja atkal skrieties. Ronja ar Birku ļāva tiem izskrieties, cik vien tīk, un pēc tam lēnām un ilgi jāja pa savu mežu.

— Šādi rēni vasaras vakari ir kā radīti jāšanai, — Ronja teica. Un domāja: «Kāpēc mežā aizvien nevar būt vasara? Un kāpēc es nevaru būt priecīga?»

Viņa taču mīlēja savu mežu ar visu, kas tur mājāja. Visus kokus, visus ezeriņus un mežezerus, un strautus, kam viņi jāja garām, visus sūnainos kalnājus, visas zemeņu laucītes un melleņu vietas, visas puķes, visus dzīvniekus un putnus viņa mīlēja — kāpēc gan dažreiz bija tik skumīgi, un kāpēc reiz jānāk ziemeļiem?

— Par ko tu domā, māšēl? — Birka jautāja.

— Es domāju par to, ka... zem tā milzīgā akmens dzīvo putu troļļi, — Ronja teica. — Es tos redzēju tur pavasarī dejojām. Un putu troļļi un rumpainīši man patīk, bet nevis palēkie mošķuļi un mežonīgās harpijas, to tu tāpat labi zini!

— Kuram gan tie patīk, — Birka atteica.

Tagad sakrēsloja ātrāk. Gaišo nakšu laiks bija pagājis. Vakarā viņi sēdēja pie savas uguns un redzēja pie debesīm uzdzirkstam bālas zvaigznes. Un, jo dziļāka kļuva krēsla, jo vairāk un vairāk zvaigžņu iedegās — dzidras un spožas tās apspīdēja mežu. Vēl tās bija vasaras debesis, bet Ronja zināja, ko zvaigznes gribēja vēstīt: «Drīz būs rudens!»

— Jā, mežonīgās harpijas es ienīstu, — viņa ieteicās. — Un savādi, ka mums tik ilgi bijis no tām miers. Tās laikam nezina, ka mēs dzīvojam Lāčalā.

— Tas ir vienīgi tādēļ, ka harpijām ir pašām savas alas kalnā viņpus meža un nevis upmalā, — Birka skaidroja. — Var jau arī būt, ka pelēkie mošķuļi reizi par visām reizēm būs turējuši mutes, citādi mums jau sen harpijas būtu uzklupušas.

Ronja notrīsēja.

— Par to nav vērts runāt, — viņa sacīja. — Ka vēl neatmānām tās šurp.

Satumsa nakts. Un uzausa rīts, iestājās jauna, silta diena, un viņi peldējās kā parasti.

Tad atlidoja mežonīgās harpijas. Nevis viena vai divas, bet daudzas — liels, nežēlīgs bars. Piepeši visa padebess bija pilna harpijām. Tās laidelējās virs upes un bļautījās, un klaigāja.

— Ho, ho! Mazi skaisti cilvēciņi ūdenī! Nu tik asinis plūdīs, ho, ho!

— Nirsti, Ronja! — Birka uzsauca. Un viņi nira un peldēja zem ūdens, līdz vajadzēja ievilkāt gaisu, lai nenoslāptu. Un, ieraudzījuši, ka debesis aptumšo arvien jauni un jauni harpiju bari, viņi saprata, ka nu vairs nav glābiņa. Šoreiz viņiem neizbēgt.

«Harpijas parūpēsies, lai man vairs nevajadzētu raizēties par ziemu,» Ronja ar rūgtumu nodomāja, izdzirdusi kliegšanas, kas netaisījās rimties.

— Mazi skaisti cilvēciņi ūdenī, nu tik mēs plēsīsim, nu tik asinis plūdīs, ho, ho!

Bet, pirms harpijas devās uzbrukumā, tām patika baidīt un mocīt. Drīz vien tās plēsīs un nogalinās, bet tikpat uzjautrinoši tām likās lidināties riņķī un klaigā, un iebaidīt. Gaidot uz lielharpijas pavēli, kas nozīmētu: «Nu ir laiks!» Un lielharpija, vismežonīgākā un nežēlīgākā no visām, platiem vēzieniem laidās pār upi — ho, ho, viņai nekur nevajadzēja steigties! Bet pagaidiet tikai, drīz viņa pati pirmā iecirtīs nagus vienā no tiem, kas tur spirinās pa ūdeni. Vai lai ņem to ar melnajiem matiem, vai? To ar sarkanajiem matiem viņa nekur nemanīja, bet gan jau viņš atkal iznirs, ho, ho, tad viņu sagaidīs daudzi asi nagi, ho, ho!

Ronja ienira un, ievilkot gaisu, atkal parādījās virs ūdens. Viņas acis meklēja — kur ir Birka? Viņa to neredzēja, nekur neredzēja, un Ronja izmisumā ievaidējās. Kur viņš ir: vai noslēcis? Vai Birka būtu atstājis Ronju vienu ar harpijām?

— Birk! — viņa izbailēs iekliedzās. — Birk, kur tu esi?

Te lielharpija brēkdama laidās lejā uz Ronju, un viņa steidzīgi aizvēra acis... «Birk, manu brāli, kā tu varēji atstāt mani vienu visbriemīgākajā un grūtākajā brīdī?»

— Ho, ho, — harpija klaigāja, — nu asinis plūdīs! — Bet vēl mazliet tā gribēja pagaidīt, tikai mazliet un tad... — Ho, ho!

Viņa apmeta jaunu līkumu virs upes. Un piepeši Ronja izdzirda Birkas balsi.

— Ronja, nāc ātri!

Pa straumi peldēja vētras nogāzts bērzs ar zaļām lapām galotnē, un pie tā cieši turējās Birka. Ronja redzēja viņa galvu tik tikko paceļamies virs ūdens; bet tur viņš bija — Birka nebija Ronju atstājis, ai, kāds mierinājums!

Bet, ja Ronja tagad nepasteigsies, tad straume aizraus Birku, un viņš vairs nebūs sasniedzams. Ronja līdz pagurumam nira un peldēja... un tad bija pie Birkas. Viņš pastiepa roku un pievilka Ronju sev klāt, un tur nu viņi karājās pie viena zara, cik labi vien iespējams, paslēpti zem bērza lapotnes.

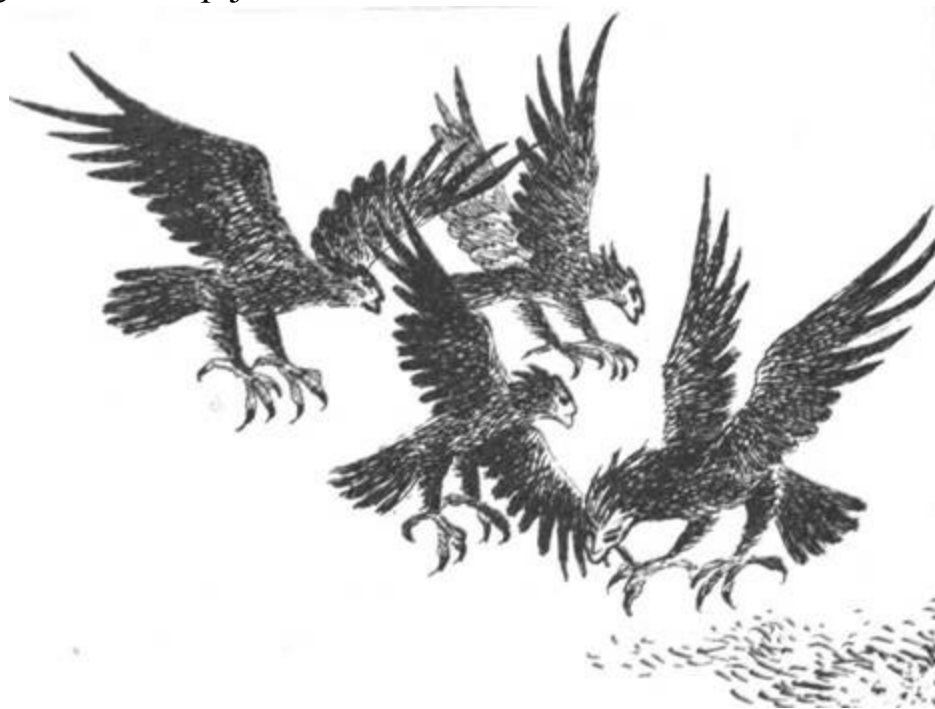
— Paklau, Birk, — Ronja elsoja, — es domāju, ka tu esi noslēcis.

— Vēl neesmu, — Birka sacīja. — Bet daudz netrūka! Vai dzirdi Glūpagāzu?

Un Ronja izdzirda varenā ūdens šņākoņu — tā bija Glūpagāzas balss. Straume pašlaik nesa viņus uz tās dziļumiem, viņi jau bija pārlietu tuvu — to Ronja zināja, to viņa redzēja. Un pieauga ātrums, arī dunoņa. Nu varēja just, cik nepielūdzami gāza velk viņus pie sevis. Drīz, drīz viņus iesviedīs šai braucienā, pēdējā — tajā, ko

brauc tikai vienu reizi.

Un tad Ronja gribēja būt tuvu Birkām. Viņa pieklāvās cieši pie Birka un zināja, ka viņš jūt to pašu: «Labāk Glūpagāza nekā harpijas!»

Birka aplika roku ap Ronjas pleciem. Lai notikt^ kas notikdams, viņi būs kopā — māsa un brālis —, nu viņus nekas vairs nešķirs.

Bet harpijas saniknotas meklēja. Kur palikuši mazie cilvēciņi? Nu jau bija laiks plēst, kāpēc vairs nav mazo cilvēciņu?

Tur bija tikai koks ar lapotu galotni, ko straume žigli nesa pa upi. To, kas slēpās zem zaļajiem zariem, to harpijas neredzēja, un pārskaitušās tās laidelējās riņķī un tikai meklēja un meklēja.

Bet Ronja ar Birku jau bija tālu prom un vairs nedzirdēja kliegšanas. Viņi dzirdēja vienīgi du-noņu, kas pieņēmas spēkā, un zināja, ka nu beigas ir tuvu.

— Māšēl, — Birka sacīja.

To Ronja nedzirdēja, bet nolasīja no Birkas lūpām. Un, lai gan neviens no viņiem nevarēja sadzirdēt ne vārda, viņi runājās viens ar otru. Par to, kas jāpasaka, iekams nav par vēlu. Un cik labi ir mīlēt kādu tik stipri, ka nevajag baidīties pat no visgrūtākā, — par to viņi runājās, — lai gan neviens no viņiem nedzirdēja ne vārda.

Bet pēc tam viņi vairs nerunāja. Tikai, aizvēruši acis, cieši turēja viens otru.

Te piepeši nāca spēcīgs grūdiens, kas lika viņiem atmosties. Bērzs bija uzskrējis virsū Glūpas bluķim. Atsities pret to, bērzs pagriezās riņķī. Tas mainīja virzienu, un, iekams straume vēl nebija to paspējusi uztvert, tas jau bija aizslīdējis labu gabalu uz upmalas pusi.

— Ronja, pamēģināsim! — Birka uzsauca.

Viņš atrāva Ronju nost no zara, pie kura tā cieši

turējās. Un tūdaļ viņus satvēra putojošais mutulis. Nu vajadzēja cīnīties katram par sevi, vajadzēja sisties uz dzīvību un nāvi pret nežēlīgo straumi, kas no visa spēka gribēja ieraut viņus Glūpagāzā. Tik tuvu viņi varēja saskatīt krasta mierīgo ūdeni. Tik tuvu un tomēr pārāk tālu.

«Glūpagāza beigās uzvarēs,» Ronja domāja. Viņa vairs nejaudāja. Nu viņa gribēja padoties, tikai nogrimt, ļaut, lai straume ar viņu pazūd Glūpagāzā.

Bet viņai priekšā bija Birka. Viņš pagrieza galvu un atskatījās. Reizi pa reizei Birka pagriezās pret viņu, un Ronja no jauna mēģināja. Mēģināja un mēģināja. Līdz vairs nespēja.

Bet tad jau viņa bija mierīgākos ūdeņos un Birka vilka Ronju sev līdzī uz krastu. Pēc tam arī viņš vairs nejaudāja.

— Bet mums jāvar... tev jāvar, — Birka elsoja.

Un pēdējiem spēkiem, izmisuši viņi iztrausās krastā. Tur saules siltumā viņi uz vietas aizmiga un pat nezināja, ka bija izglābušies.

Ne ātrāk kā ap saules rietu viņi nonāca mājās, Lāčalā. Un tur uz laukumiņa alas priekšā sēdēja un gaidīja Lūvise.

— ans bērns, — sacīja Lūvise. — Kādi tev slapji mati! Vai tu bijī peldēties?

Ronja rāmi stāvēja un lūkojās uz savu māti. Tur viņa sēdēja, atbalstījusies pret kalna sienu, stipra un droša kā pati klints. Ar mīlestību Ronja skatījās uz māti un vēlējās, kaut viņa būtu atnākusi kādu citu reizi. Vienalga kad, tikai ne pašlaik! Pašlaik Ronja gribēja būt vienatnē ar Birku. Likās, it kā viņas dvēsele vēl liesmotu pēc visa nežēlīgā un baismā; ai, kaut Ronja varētu mierīgi parunāties ar Birku un kopā ar viņu priecāties par to, ka vīni ir dzīvi!

14. Bet pašlaik tur sēdēja Lūvise

Bet pašlaik tur sēdēja Lūvise, viņas mīļā Lūvise, kuru Ronja tik ilgi nebija redzējusi, nevarēja taču viņas māte justies kā nelūgts ciemiņš!

Ronja uzsmaidīja viņai.

— Jā, mēs bijām peldēties. Birka un es!

Birka! Un Ronja ieraudzīja, ka Birka jau taisās iet iekšā alā, un to viņa negribēja pieļaut. Tas nedrīkstēja notikt. Ronja pieskrēja pie Birkas un klusu jautāja:

— Vai tu nenāksi apsveicināties ar manu māti?

Birka aukstu pavērās Ronjā.

— Ar neaicinātiem ciemiņiem nesasveicinās, to man māte iemācīja, mani vēl pie krūts nesdama!

Ronja aizsvilās. Darīja sāpes tas, ka vajadzēja būt tik mežonīgi niknai un tik mežonīgi izmisušai. Tur stāvēja viņš, Birka, un ledusaukstām acīm skatījās uz Ronju; tas pats Birka, kam Ronja tikko bija bijusi tik tuvu un gribējusi sekot pat Glūpa- gāzā. Nu Birka viņu pievīla un kļuva par svešinieku, ai, kā viņa neieredzēja Birku par to; nekad Ronja nebija jutusi tādu niknumu! Ja tā padomā, tad viņa neieredzēja ne tikai Birku. Ronja neieredzēja visu — itin visu un visus, kas viņu plosīja un mocīja tā, ka viņa vai pušu plīsa, — Birku un Lūvisi, un Matisu, un harpijas, un Lāčalu, un mežu, un vasaru, un ziemu, un to Undisi, kas bija mācījusi Birkām muļķības, kad viņš vēl bija krūts bērns, un tās nelietīgās harpijas... nē, lai paliek, ar harpijām jau viņa vienreiz bija izrēķinājusies! Tomēr vēl daudz ko viņa neieredzēja tik stipri, ka vai kliegt varēja, pat ja viņa bija piemirsusi, kas tas bija, bet kliegt viņai gribējās un tā, lai pāršķēlās kalni! »

Nē, Ronja nekliedza. Tikai nošņācās uz Birku, iekams viņš ielīda alā:

— Žēl, ka māte neiemācīja tev arī drusku uzvešanos. Kamēr viņai bija tāda izdevība.

Ronja aizgāja atpakaļ pie Lūvises un sāka skaidrot. Birka esot noguris, viņa sacīja, tad apklusā. Viņa noslīga uz akmens blakus savai mātei un, paslēpusi seju Lūvises klēpī, raudāja — ne jau tā, lai pāršķēlās kalni, bet klusi un nedzirdami.

— Tu zini, kādēļ esmu atnākusi, — Lūvise teica, un Ronja raudādama murmināja:

— Ne jau nu tāpēc, lai iedotu man maizi?

— Nē, — Lūvise atteica, noglaudusi Ronjai galvu, — maizi tu dabūsi, kad pārnāksi mājās.

Ronja iešnukstējās.

— Es vairs neiešu mājās.

— Jā, tad tas beigsies ar to, ka Matiss ielēks upē, — Lūvise mierīgi sacīja.

Ronja pacēla galvu.

— Vai viņš ielēks upē manis dēļ? Viņš taču nemin pat manu vārdu!

— Nomodā ne, — Lūvise turpināja, — Bet ik nakti viņš pa miegam raud un sauc tevi.

— Kā tu to zini? — Ronja jautāja. — Vai viņš atkal gul tavā gultā? Vai viņš vairs negul pie Plikpaura Pēra?

— Nē, — Lūvise atteica. — Plikpauris Pērs vairs nespēja ar viņu izturēt. Un arī es tik tikko spēju. Bet kāda jau viņam vajag, kad klājas tik ļauni.

Viņa ilgi klusēja. Tad sacīja:

— Redzi, Ronja, ir smagi noskatīties tik necilvēcīgās mokās.

Ronja juta, ka nupat tas izlauzīsies — tas kliedziens, kam vajadzēja pāršķelt kalnus. Bet viņa sakoda zobus un mierīgi jautāja:

— Paklau, Lūvis, ja tu būtu bērns un tev būtu tēvs, kas tevi aizliegtu tik cieti, ka negribētu izrunāt pat tavu vārdu, vai tu atgrieztos pie viņa? Ja viņš nemaz nenāktu un tev to nelūgtu?

Lūvise brīdi pārdomāja.

— Nē, to es nedarītu. Viņam būtu jālūdz, lai es atgriežos, — to gan!

— Un to Matiss nemūžam nedarīs, — Ronja sacīja.

Viņa no jauna ieslēpa seju Lūvises klēpī un slacīja raupjos vilnas svārkus klusām asarām.

Bija pienācis vakars un satumsis; arī vissmagākās dienas reiz beidzas.

— Ej gulēt, Ronja, — Lūvise mudināja. — Es palikšu un maķenīt pasnaudīšu, un, gaismai austot, iešu uz mājām.

— Es gribu aizmigt tev uz ceļiem, — Ronja sacīja. — Un tu dziedāsi Vilka dziesmu!

Viņai ienāca prātā, kā pati bija mēģinājusi dziedāt Vilka dziesmu Birkām. Bet drīz vien Ronja bija nogurusi, un dziedāt Birkām vēl kādreiz. nedomāja — tas nu ir droši.

Bet Lūvise dziedāja, un uzreiz pasaule kļuva tāda, kādai tai jābūt. Ronja iegrima dziļā bērņības miegā un, uzlikusi galvu Lūvisei uz ceļiem, aizmiga zem zvaigznēm un nepamodās ātrāk, iekams nebija uzausis visgaišākais rīts.

Tad Lūvise jau bija projām. Bet savu pelēko lakatu viņa nebija paņēmusi līdzī, to viņa bija uzsegusi Ronjai. Tikko pamodusies, Ronja sajuta tā siltumu un ieelpoja smaržu. «Jā, tā ir Lūvises smarža,» viņa nedomāja, «lakats mazliet smaržo pēc zaķēna, kāds man reiz bija.»

Tālāk pie uguns, atspiedis galvu rokās, sarāvies sēdēja Birka, sarkanie vara krāsas mati apslēpa viņa seju. Tur viņš sēdēja un izskatījās tik bezcerīgi pamests, ka Ronjai iesāpējās sirds. Nu viņa aizmirsā visu citu un, lakatu pa zemi vilkdama, gāja pie Birkas. Bet viņa nedaudz šaubījās — varbūt Birka gribēja, lai liek to mierā.

Beidzot Ronjai tomēr vajadzēja pajautāt:

— Kas ir, Birka?

Viņš pacēla galvu un pasmaidīja.

— Es te sēžu un sēroju, māšiel!

— Par ko tad? — Ronja brīnījās.

— Es sēroju par to, ka tu esi mana māsa tikai tad, kad tevi sauc Glūpagāza, bet citādi ne. Nevis tad, kad ar dažādiem vēstnešiem tevi sauc tēvs. Un tālab es iztuos kā nelietis — arī par to es sēroju, ja gribi zināt.

«Kurš nesēro?» Ronja domāja. «Vai man nav jāšēro, ka nevaru nevienam izdabāt?»

— Bet to es tev no tiesas nevaru pārnest, — Birka turpināja. — Es zinu, tā tam ir jānotiek.

Ronja bikli paskatījās uz Birku.

— Vai tu joprojām gribi būt mans brālis?

— Jā, patiešām, — Birka atteica. — Es esmu pilnībā tavs brālis, uz visiem laikiem, un tu to zini! Bet nu tu arī uzzināsi, kāpēc es šo vasaru gribu nodzīvot bez jebkādiem vēstnešiem no Matisa pils un kāpēc es nespēju runāt par ziemu!

Patiešām, to viņa gribēja uzzināt vairāk par visu. Daudz viņa bija prātojusi, kāpēc Birka it nemaz nebaidās ziemas. «Pašlaik ir vasara, māšēl,» viņš aizvien bija teicis tik mierīgi, itin kā ziema nemaz nevarētu atnākt.

— Mums, tev un man, ir tikai šī vasara, — Birka sacīja. — Un es nu reiz esmu tā radīts, ka neko daudz neiztaisu, vai esmu dzīvs vai ne, ja tu neesi pie manis. Un, ziemei atnākot, tevis te nebūs. Tad tev būs jādodas atpakaļ uz Matisa pili.

— Un kur tu? — Ronja jautāja. — Kur tu būsi?

— Šeit, — Birka atbildēja. — Protams, es jau varētu iet un lūgties, lai ņem mani atpakaļ Borkas cietoksnī, prom raidīts jau netikšu, to es zinu. Bet ko tas līdzēs? Tevis man, vienalga, pietrūks. Es nevarēšu pat redzēt tevi. Tāpēc es palikšu Lāč- alā.

— Un nosalsi, — Ronja piebilda.

Birka iesmējās.

— Varbūt nosalšu un varbūt ne! Esmu izdomājis, ka tu ar slēpēm šad tad varētu atvest man drusku maizes un sāls, un manu vilkādas kažoku, ja vien varēsi dabūt to ārā no Borkas cietokšņa.

Ronja kratīja galvu.

— Ja būs tāda ziema kā pērn, tad es necik ne- slēpošu. Jo netikšu cauri pat Vilka žokļiem. Un, ja būs tāda ziema kā pērn un tu dzīvosi Lāčalā, tad ar tevi būs beigas, Birk, Borkas dēls!

— Lai tad tā arī būtu! — Birka noteica. — Bet pašlaik ir vasara, māšēl!

Ronja nopietni paskatījās uz viņu.

— Vasara vai ziema... kas saka, ka iešu atpakaļ uz Matisa pili?

— To saku es, — Birka teica. — Kaut man pašam nāktos tevi uz turieni aiznest. Nosalt es taisos viens pats, ja nu reiz tam jānotiek. Bet es saku, ka pašlaik ir vasara!

Vasara nav mūžīga, to Birka zināja, un to zināja arī Ronja. Bet nu viņi sāka dzīvot tā, it kā tā būtu mūžīga, un, cik labi vien spēja, viņi atvairīja visas mokošās domas par ziemu. Ik brīdi — no ausmas līdz rietam un naktī — viņi gribēja izjust un izbaudīt vasaras saldmi. Lai dienas nāk un iet, viņi dzīvos vasaras skurbumā, neļaujoties raizēm. Viņiem bija palicis vēl pavisam īss laiciņš.

— Un to mums neviens nesabojās, — Birka sacīja.

Šai ziņā Ronja viņam piekrita.

— Es uzsūcu sevī vasaru, tāpat kā meža bites sūc medu, — viņa stāstīja. — Es vācu lielu vasaras pikuci, no kā dzīvot, kad... kad vairs nebūs vasaras. Vai tu zini, kas tajā ir?

Un viņa pastāstīja Birkām.

— Tas ir viens vienīgs sacepums no saules lēktiem un melleņu čemuriem, kas pilni ar mellenēm, un vasaras raibumiem, kas tev uz rokām, un mēness gaismas vakaros pār upi; un zvaigžņu debesīm, un meža dienvidus tveicē, kad saule apspīd priedes, un sīka vakara lietutiņa, un daudz kā cita, un vāverēm, un lapsām, un zaķiem, un aļņiem, un visiem savvaļas zirgiem, kurus mēs pazīstam, un laika, kad mēs peldam un jājam mežā, — jā, nu tu dzirdēji, ka tas ir sacepums no visa tā, kas ir vasara!

— Tu esi laba vasaras cepēja, — Birka priecājās. — Turpini vien!

No rīta līdz vakaram viņi dzīvojās pa mežu. Viņi zvejoja un medīja, ko vajadzēja uzturam, bet citādi dzīvoja mierā ar visu apkārtējo radību. Viņi izstaigāja tālus ceļus, lai paraudzītos uz zvēriem

un putniem, viņi rāpās kalnos un kokos, viņi jāja un peldējās mazos ezeriņos, kur tos netraucēja neviena harpija, — un vasaras dienas gāja savu gaitu.

Gaiss kļuva dzidrāks un vēsāks. Uznāca pāris aukstu nakšu, un upmalas bērzam galotnē piepeši parādījās dzeltenas lapas. Kādu agru rītu, sēžot pie uguns, viņi to pamanīja, bet par to nerunāja.

Un nāca jaunas dienas, nesdamas aizvien vairāk un vairāk skarbuma un dzidruma gaisā. Jūdzēm tālu varēja saredzēt, raugoties pāri zaļajiem mežiem, bet arī to, cik daudz dzeltenu un sarkanu krāsu bija visā šai zaļumā, — drīz visa upes krauja dega spilgti dzeltenās un sarkanās liesmās. Viņi sēdēja pie uguns un redzēja, cik tas ir skaisti, bet par to nerunāja.

Pār upi cēlās migla — biežāk nekā agrāk. Un kādu vakaru, kad vajadzēja iet uz avotu pēc ūdens, tā bija uzkāpusi virs meža. Pēkšņi viņus bija ietinusi visbiezākā migla. Birka nolika pie malas ūdens spaiņus un spēcīgi saņēma Ronju aiz rokas.

— Kas ir? — Ronja jautāja. — Vai tev bail no miglas? Tu domā, ka mēs neatradīsim mājas?

Birka nesacīja, par ko baiļojās. Bet viņš gaidīja. Te uzreiz mežā no tālienes atskanēja žēlabainā dziesma, kuru Birka tik labi pazina.

Arī Ronja rāmi stāvēja un klausījās.

— Vai dzirdi? Tur dzied pazemes balsis! Beidzot es dabūju tās dzirdēt!

— Vai tad tu agrāk neesi tās dzirdējusi? — Birka jautāja.

— Nē, nekad, — Ronja atteica. — Tās grib ievilināt mūs pazemē, vai tu to zini?

— Zinu, — Birka atbildēja. — Vai tu gribētu iet tām līdzi?

Ronja smējās.

— Es taču neesmu galīgi traka! Bet Plikpauris Pērs saka...

Te Ronja apklusa.

— Ko saka Plikpauris Pērs? — Birka gribēja zināt.

— Ek, vai nav vienalga, — Ronja attrauca.

Bet, kamēr viņi tur stāvēja un gaidīja, kad migla

mazliet izklīdīs, lai var tikt mājās, Ronja domāja, ko tika sacījis Plikpauris Pērs:

— Kad pazemes balsis ar savām dziesmām pie- skandē mežu, tad var zināt, ka ir rudens. Un drīz būs ziema, tā ja, tā ja!

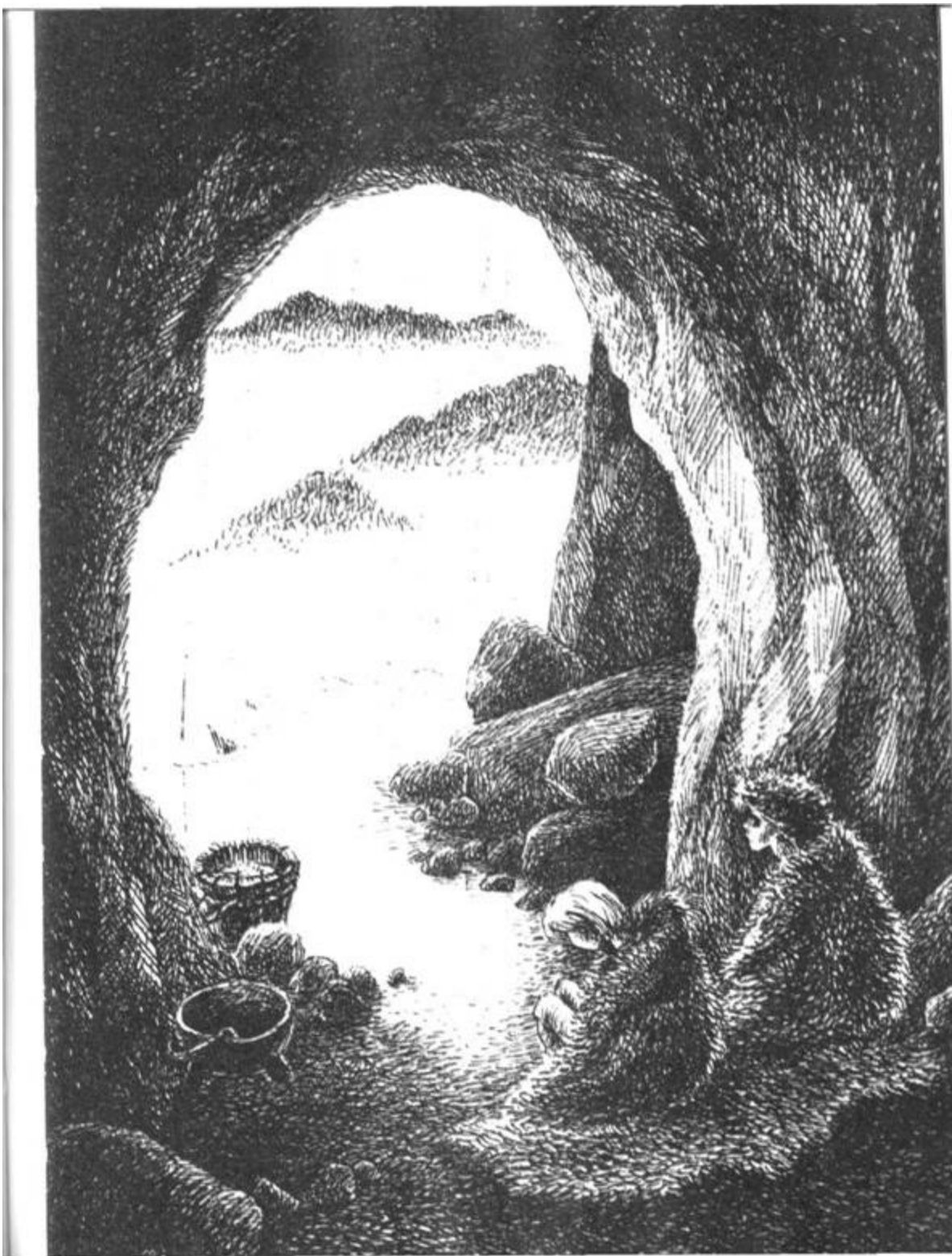
15. Plikpaurim Pērām bija taisnība

Plikpaurim Pērām bija taisnība. Kad pazemes balsis ar savām žēlajām dziesmām piepilda mežu, ir pienācis rudens. Pat ja Birka ar Ronju to negribēja pieņemt. Vasara bija lēnām nomirusi, nu rudens plīkšķināja tik neciešami spītīgi, ka pat Ronjai no tā metās nelabi, lai gan citkārt viņai lietus patika.

Vairākas dienas no vietas viņi tupēja alā un klausījās mūžīgo plakšķēšanu ārpusē uz akmens. Šādā laikā nevarēja uzturēt pat uguni, un viņiem sala tik stipri, ka beidzot nācās skriet mežā, lai sasildītos. No skriešanas viņiem kļuva mazliet siltāk un arī daudz slapjāk. Mājās, alā, viņi atkal izgrieza slapjās drēbes un, ietinušies zvērādās, sēdēja un raudzījās debesīs, vai neparādīsies kāds neliels gaišumiņš. Bet viss, kas pa alas ieeju bija redzams, bija viena lietus siena.

— Mums ir lietaina vasara, — Birka ierunājās. — Bet gan jau būs labāk!

Un beidzot pārstāja līt. Toties sacēlās viesulvētra, kas satricināja visu mežu. Tā priedes un

egles izrāva ar visām saknēm un bērziem norāva lapas. Zudis bija zeltainais mirdzums, upes kraujā tagad vīdēja kaili koki, kuri žēli locījās niknajā vējā, kas centās tos izraut no zemes.

— Mums ir vējaina vasara, — Birka ieteicās. — Bet gan jau būs labāk!

Tomēr labāk nekļuva. Kļuva sliktāk. Uznāca aukstums, ar katru dienu kļuva aukstāks. Nu vairs nebija iespējams atvairīt domas par ziemu, vismaz Ronja to nevarēja. Pa naktīm viņa redzēja murgus. Kādu nakti Ronja redzēja Birku apsnigušu guļam sniegā, baltu seju un sarmu matos. Ronja iekliedzās un pamodās. Bija rīts, un Birka rosījās pie uguns. Viņa aizskrēja uz turieni un jutās atvieglota, ieraudzījusi, ka Birkām ir tie paši sarkanie mati — bez sarmas. Bet meži viņpus upes pirmo reizi bija nosarmojuši.

— Mums ir salnaina vasara, — Birka zoboījās.

Ronja ar nepatiku vērās Birkā. Kā viņš spēja

būt tik mierīgs? Kā viņš varēja runāt tik vieglprātīgi? Vai viņš nekā nesaprata? Vai nemaz nerai-
zējās par savu nabaga dzīvību? Matisa mežā nedrīkst baidīties, to viņa zināja, bet nu viņa sāka
baidīties — tās bija nejaukas bailes par to, kas ar viņiem notiks, ziemei atnākot.

— Māšele nav priecīga, — Birka sacīja. — Būs laikam pienācis laiks viņai taisīties prom no
šejienu un iet sildīties pie kādas citas uguns.

Tad Ronja iegāja atpakaļ alā un atkal apgūlās. «Pie kādas citas uguns,» — viņai taču nebija citur
kur iet! Viņš domāja pavardu mājās, velvju zālē, un pietiekami jau Ronja ilgojās pēc šīs uguns šai
nešķīstajā ledus aukstumā; ai, kā viņa ilgojās kaut reizi mūžā atkal sasildīties! Bet uz Matisa pili viņa
nevarēja iet, ja jau reiz nebija Matisa bērns. Uguns mājās viņu nekad vairs nesildīs, to viņa zināja. Tā
tas nu reiz bija. Lai notiek kas notikdams. Ko līdzēja gremzties, kad tik un tā vairs nebija izejas!

Ronja ieraudzīja, ka spainis ir tukšs. Tad viņai būs jāiet uz avotu pēc ūdens.

— Es nāksu, kolīdz būšu iekūris uguni, — Birka sauca viņai nopakaļ. Stiept ūdeni uz mājām bija
smagi — to vajadzēja darīt diviem.

Ronja kāpa pa šauro taciņu gar kalna sienu — tur vajadzēja būt uzmanīgam un piesargāties, lai
uz galvas nenoripotu lejā. Pēc tam viņa ātri noskrēja mazo gabaliņu pa mežu, pa bērzu un egļu mežu,
līdz laucītei, kur atradās avots. Bet vēl lāgā netikusi līdz tam, Ronja piepeši apstājās. Pie avota uz
akmens kāds sēdēja! Tur sēdēja Matiss — viņš un neviens cits! Viņa uzreiz pazina melno pinkaino
galvu, un sirds krūtīs ietrīsējās. Un tagad Ronja sāka raudāt — stāvēja starp bērziem un klusi raudāja.
Tad viņa ieraudzīja, ka arī Matiss raud; jā, uz mata kā toreiz viņas sapnī tas vientuļš sēdēja mežā —
skuma un raudāja. Vēl Matiss nebija pamanījis Ronju, bet tad pacēla acis un viņu ieraudzīja. Tad
Matiss pacēla roku virs acīm, slēpdams asaras, — tik izmisis un bezpalīdzīgs viņš bija, ka Ronja
nespēja to izturēt. Iekliegdamās viņa metās Matisa apkampienos.

— Mans bērns, — Matiss čukstēja. — Mans bērns!

Pēc tam viņš skaļā balsī sauca:

— Mans bērns ir atkal pie manis!

Ronja raudāja viņa bārdā un šņukstēdama jautāja:

— Vai es nu esmu tavs bērns, Matis? Vai es patiešām atkal esmu tavs bērns?

Un Matiss raudādams atbildēja:

— Jā, kā jau allaž tu esi bijusi, Ronja, meitiņ! Mans bērns, pēc kura esmu raudājis dienām un
naktīm. Mans dievs, kādas mokas esmu cietis!

Matiss turēja Ronju gabaliņu nostāk, lai varētu saskatīt viņas seju, un padevīgi jautāja:

— Vai tā ir tiesa, ko Lūvise saka: ka tu nāksi mājās, ja vien es tevi lūgšu?

Ronja klusēja. Un šai mirklī viņa ieraudzīja Birku. Starp bērziem viņš stāvēja — bālu seju un
skumīgām acīm. Tik nelaimīgs viņš nedrīkstēja būt — Birk, manu brāli, par ko tu domā, ja tu izskaties
tik bēdīgs?

— Vai tā ir tiesa, Ronja, tu tagad nāksi man līdzī uz mājām? — Matiss vēlreiz jautāja.

Ronja klusēdama lūkojās uz Birku — Birk, manu brāli, vai tu atceries Glūpagāzu?

— Nāc, Ronja, iesim nu, — Matiss mudināja.

Un, tur stāvēdams, Birka zināja, ka nu ir pienācis laiks. Laiks teikt ardievas un dot Ronju atpakaļ Matisam ar pateicību par aizdošanu. Tā tam jānotiek, viņš taču pats to bija vēlējies. Un sen to bija zinājis. Kāpēc tas darīja tik lielas sāpes? Ronja, tu nesaproti, cik tas ir smagi, bet dari to ātri! Ej nu!

— Lai gan es vēl neesmu lūdzis tevi to darīt, — Matiss atcerējās. — Tagad es to daru. Es tevi no sirds lūdzu, Ronja, nāc atkal pie manis uz mājām!

«Nekad mūžā man vēl nav bijis tik grūti,» Ronja

domāja. Nu viņai tas jāpasaka, tas satrieks Matisu, to viņa saprata, bet tas ir jāpasaka. Ka Ronja grib palikt pie Birkas. Ka nevar atstāt viņu vienu nosalstam mežā ziemā — Birk, manu brāli, neviens mūs nemūžam nešķirs, vai tad tu to nezini?

Tikai tagad Matiss ieraudzīja Birku un smagi nopūtās. Bet tad uzsauca:

— Panāc šurp, Birk, Borkas dēls! Es gribu tev kaut ko sacīt!

Birka negribīgi tuvojās un ne vairāk, kā nepieciešams. Izaicinoši paskatījies uz Matisu, viņš jautāja:

— Ko tu gribi?

— Taisnību sakot, tevi iekaustīt, — Matiss atbildēja. — Bet to es nedarīšu. Toties es tevi ļoti lūdzu: nāc tagad man līdzī uz mājām, uz Matisa pili! Ne jau tāpēc, ka tu man patiktu, dieva dēļ, to neiedomājies! Bet manai meitai tu patīc, tā esmu sapratis, un, kas zina, varbūt arī es ar laiku pieradīšu. Beidzamā laikā esmu šo to pārdomājis!

Kad Ronja aptvēra, ko Matiss tika pasacījis, viņai krūtīs kaut kas iedziedājās. Ronja juta, ka kaut kas atraisās. Tas nejaukais ledus gabals, ko viņa pēdējā laikā bija nēsājusi sevī, tas izkusa kā pavasara strautiņā — kā tēvs varēja to panākt ar dažiem vārdiem? Kā piepeši varēja notikt tas brīnumainais, ka Ronjai vairs nevajadzēja izvēlēties starp Birku un Matisu? Tos abus, kurus viņa mīlēja, — nu viņai nevajadzēja nevienu no viņiem zaudēt! Bija noticis brīnums — tieši šeit un tieši šai mirklī! Pilna prieka, mīlestības un pateicības Ronja paskatījās uz Matisu. Un uz Birku. Tad viņa pamanīja, ka viņš it nemaz nav priecīgs. Birka izskatījās samulsis un aizdomīgs, un Ronjai sametās bail. Tik ietiepīgu un stūrgalvīgu dabu kā viņam; padomā, ja nu Birka negrib saprast savu labumu, ja nu viņš negrib nākt līdzī!

— Matis, — Ronja ieteicās, — man jāparunā ar Birku divatā!

— Kāpēc tā? — Matiss jautāja. — Nūja, es tikmēr iešu un apskatīšos savu veco Lāčalu. Bet

runā ātri, jo mums laiks iet mājās!

— Mums laiks iet mājās! — Birka nicīgi noteica, kad Matiss bija aizgājis. — Uz kādām mājām? Vai viņš domā, ka es būšu viņa iekaustāmais puika pie Matisa laupītājiem? Nemūžam!

— Iekaustāmais puika! Cik tu esi dumjš! — Ronja sacīja un bija dusmīga. — Vai tu labāk gribi nosalt Lāčalā?

Brīdi klusējis, Birka sacīja:

— Jā, domāju gan!

Tad Ronju pārņēma izmisums.

— Dzīvība ir tāda manta, kuru vajag glabāt, vai tu to nesaproti? Un, ja tu paliksi pa ziemu Lāčalā, tad izpostīsi savu mūžu! Un manu!

— Kāpēc tu tā saki? — Birka brīnījās. — Kā es varu izpostīt tavu mūžu?

Tad Ronja izmisusi un noskaitusies iekliedzās:

— Tāpēc, ka tad es palikšu pie tevis, tu, aitas- galva! Vai tu to gribi vai ne!

Birka stāvēja klusi un ilgi skatījās Ronjā, tad teica:

— Vai tu zini, ko tu runā, Ronja?

— Zinu gan, — Ronja atkliedza. — To, ka nekas nevar mūs šķirt! Un arī tu to zini, aitasgalva tāds!

Tad Birka pasmaidīja savu visjaukāko smaidu, un viņš izskatījās skaists, kad smaidīja.

— Tavu dzīvi es negribu izpostīt, māšel! To es vismazāk vēlos darīt. Es sekošu tev, kur vien tu iesi. Pat tad, ja man būs jādzīvo pie Matisa laupītājiem, līdz dabūju galu!

Viņi bija nodzēsuši uguni un visu sakravājuši. Nu viņi atstāja Lāčalu, un tas bija grūti. Bet Ronja pačukstēja Birkām klusi, tā, lai Matiss nedzird un nesāk nevajadzīgi bailoties:

— Nākamo pavasari mēs atkal pārvāksimies uz šejieni!

— Jā, jo tad mēs joprojām būsim dzīvi! — Birka sacīja, un tā vien likās, ka viņam ir prieks par to.

Arī Matiss bija priecīgs. Viņš gāja pa priekšu

cauri mežam un dziedāja tik skaļi, ka visi savvaļas zirgi viņu ceļā izbiedēti aizskrēja starp kokiem. Visi, izņemot Rakari un Trakuli. Tie rāmi stāvēja un gaidīja, domādami, ka nu atkal būs skriešanās.

— Šodien ne, — Ronja mierināja, noglaudīdama savu zirgu. — Bet varbūt jau rīt. Varbūt vēl daudz dienu, ja nebūs pārāk liels sniegs!

Un Birka papliķēja Trakuli.

— Jā, mēs vēl atgriezīsimies! Turieties tik pie dzīvības!

Viņi ieraudzīja, ka zirgiem jau ir izaugusi biezāka spalva, drīz tie būs pavisam pinkaini, lai aizsargātos pret aukstumu. Arī Rakaris un Trakulis izdzīvos līdz pavasarim.

Bet Matiss bija aizgājis tālu uz priekšu mežā un dziedāja, nu viņiem vajadzēja pasteigties to noķert. Un, kad viņi bija ilgi gājuši, viņi tuvojās Vilka žokļiem. Tur Birka apstājās.

— Matis, — viņš sacīja, — es vispirms gribu aiziet uz mājām, uz Borkas cietoksni, un apskatīties, kā dzīvo Undise ar Borku. Bet es esmu tev dikti pateicīgs, ka varu nākt pie tevis un satikt Ronju vienmēr tieši tad, kad gribu.

— Jā, jā, — Matiss novilka, — viegli jau man nebūs, bet nāc vien!

Tad viņš iesmējās.

— Vai zināt, ko saka Plikpauris Pērs? Tas teļapakausis domā, ka fogts un kareivji beidzot uzvarēs, ja mēs nepiesargāšoties. Un tāpēc būtu gudrāk, viņš saka, ja Matisa laupītāji un Borkas laupītāji mestos uz vienu roku; jā, plānprātīgu domu viņam netrūkst, tam vecajam nelgām!

Viņš līdzietīgi paskatījās uz Birku.

— Žēl, ka tavs tēvs ir tāds mēslu vabole, citādi par to varbūt varētu padomāt.

— Tu pats esi laba mēslu vabole! — Birka draudzīgi sacīja, un Matiss atzinīgi pasmaidīja.

Birka sniedza Ronjai roku. Seit, lejpus Vilka žokļiem, viņi mēdza atvadīties.

— Mēs vēl redzēsimies, laupītājmeit! Visas dienas, to tu zini, māšēl!

Ronja pamāja ar galvu.

— Visas dienas, Birk, Borkas dēls!

Kad Matiss ar Ronju ienāca velvju zālē, laupītāji uzreiz apklusā. Neviena neiedrošinājās gaviļēt

— tas bija tik sen, kad viņu vadonis bija atļāvis Matisa pilī jebkādu gaviļēšanu. Vienīgi Plikpauris Pērs aiz prieka iztaisīja savam vecumam nedabīgi augstu lēcienu, palaizdams vieglu purkšķi. Bet to viņš uzņēma mierīgi.

— Kaut kādam salūtam tak jābūt, kad ļaudis pārrodas mājās, — sacīja Plikpauris Pērs. Un par to Matiss tik stipri un ilgi smējās, ka laupītājiem aiz laimes asaras saskrēja acīs. Tie bija pirmie smieklī, kurus viņi dzirdēja kopš tā nelaimīgā rīta pie Elles rīkles, un laupītāji steidzās piebalsot. Viņi smējās locīdamies — visi smējās, arī Ronja. Bet tad no aitu kūts ienāca Lūvise un iestājās klusums. Nevar taču smieties, kad redzi, kā māte saņem savu pazudušo, tikko mājās pārnākušo bērnu, — arī par to laupītājiem savā vientiesībā saskrēja asaras acīs.

— Lūvis, vai tu nevarētu man sataisīt lielo ūdens baļļu? — Ronja jautāja.

Lūvise pamāja ar galvu.

— Jā, es jau sildu ūdeni!

— Tā jau es domāju, — Ronja sacīja. — Tu esi māte, kas domā par visu. Un netīrāku bērnu tu vēl nekad nebūsi redzējusi!

— Nē, nebūšu vis!

Ronja gulēja savā gultā paēdusi, tīra un sasildījusies. Viņa bija ēdusi Lūvises maizi un izdzērusi stopu piena, un pēc tam Lūvise bija berzusi viņu lielajā vēlas baļļā, līdz āda spīdēja. Nu viņa gulēja savā vecajā gultā un caur aizkariem skatījās, kā pavardā lēnām kuras uguns. Viss bija tā, kā tam jābūt. Lūvise bija nodziedājuši viņai un Matisam Vilka dziesmu. Bija laiks gulēt. Ronja bija samiegojusies, bet domas vēl arvien klaiņoja apkārt.

«Lāčalā, tur tagad gan ir auksts,» Ronja domāja. «Un es te guļu, un man ir silti līdz pat kāju pirkstiem. Vai nav savādi, ka tu vari būt laimīgs par tādiem sīkumiem!» Pēc tam viņa iedomājās par Birku un prātoja, kā viņam klājas savā Borkas cietoksnī. «Kaut nu arī viņš būtu sasildījies līdz pat kāju pirkstiem,» Ronja domāja un aizvēra acis. «To es viņam rīt pajautāšu.»

Pils zāle slīga klusumā. Bet no Matisa puses atskanēja nobažījies sauciens.

— Ronja!

— Kas ir? — viņa pusmiegā murmināja.

— Es tikai gtibēju dzirdēt, vai tu patiešām tur esi, — Matiss atteica.

— Zināms, ka es te esmu, — Ronja novilka.

Un tūlīt aizmiga.

16.Mežs, kuru Ronja mīlēja

Mežs, kuru Ronja mīlēja, — arī rudens mežs, ziemas mežs, — tagad atkal bija viņas draugs tāpat kā agrāk. Pēdējo laiku sēdēdama Lāčalā, viņa bija sajutusi to tik draudīgu un naidīgu. Nu Ronja un Birka jādelēja apkārt pa sarmaino mežu, kas viņai dāvāja vienīgi līksmi, un Ronja stāstīja Birkam:

— Ja zini, ka, mājās pārnākot, varēsi sasildīties līdz pat kāju pirkstiem, tad mežā var uzturēties jebkurā laikā. Nevis tad, ja pēc tam jāguļ un jādrebinās aukstā alā.

Un Birka, kas bija nodomājis pārļaut ziemu Lāčalā, no tiesas bija apmierināts, ka var sildīties pie pavarda mājās, Borkas cietoksnī.

Tur viņam jādzīvo — to Birka saprata, un to saprata arī Ronja. Citādi Matisa kalna pilī izceltos vēl lielāks ienaid.

— Un vai zini, kad es pārrados, viņi kļuva pār mēru priecīgi — Undise un Borka, — Birka teica. — Es nekad nebūtu domājis, ka viņi par mani tik ļoti raizējas!

— Jā, tu vari tur dzīvot, — Ronja sacīja.

— Līdz pat pavasarim!

Matisam arī likās apsveicami, ka Birka uzturējās pie savējiem.

— Protams, protams, — viņš sacīja Lūvisei.

— Tas sumpurnēns var nākt un iet, kad vien grib. Es gan lūdzu viņu nākt mums līdzī uz mājām. Bet man ir liels atvieglojums, ka ik brīdi nevajag skatīties uz viņu sarkano pauri!

Dzīve Matisa pilī ritēja savu gaitu, un patlaban tur atkal valdīja jautrība. Laupītāji dziedāja un dancoja, un Matiss smējās savus dārdošos smieklus uz mata kā agrāk.

Bet laupītāju dzīve vis negāja uz priekšu kā agrāk. Cīņa ar fogta kareivjiem bija kļuvusi niknāka. Matiss zināja, ka nu tie patiešām ir viņam uz pēdām. Un, kāpēc, to viņš Ronjai pastāstīja.

— Tikai tāpēc vien, ka mēs kādā tumšā naktī izpestījām Pelji no nejaukā cietuma kambara, kur viņš sēdēja. Un pie tās pašas reizes arī divus no Borkas sumpurniem.

— Mazais Klipens gan domāja, ka Pelji pakārs, — Ronja ieteicās.

— Manus laupītājus neviens nekar, — Matiss sacīja. — Un nu es tam nelietim fogtam esmu parādījis, ka laupītāji nav ar pliku roku ņemami!

Bet Plikpauris Pērs prātnieciski purināja savu kailo galvu.

— Tāpēc arī mums mežs ir pilns ar kareivjiem kā sūdu mušām. Un fogts beidzot uzvarēs, Matis, cik reižu man tas tev jāsaka?

Nu jau viņš, Plikpauris Pērs, atkal sāka savu gaušanos par to, ka Matisam un Borkam vajagot izlīgt, iekams nav par vēlu. Ar fogtu un visiem viņa daudzajiem kareivjiem varbūt varētu tikt galā viena vienīga stipra laupītāju banda, nevis divas, kas lielāko daļu sava laika izšķiež, viena otru apmānot un kaujoties par laupījumu kā vilki ap gaļas gabalu. Tā runāja Plikpauris Pērs.

Tādas valodas Matisam netikās dzirdēt. Pietika jau, ka šad un tad viņš pats par to zūdījās.

— Tu runā tā, it kā tev būtu kāda saprašana, vecais vīrs, — Matiss īgņojās. — Savā ziņā jau tev ir arī taisnība. Bet kas tādai laupītāju bandai būs par vadoni, kā tu domā?

Viņš ļauni iesmējās.

— Borka, ko? Es, Matiss, esmu varenākais un spēcīgākais laupītāju vadonis pār visiem kalniem un mežiem un domāju tāds palikt! Bet nevar jau būt drošs, ka mīļotais Borka to sapratīs.

— Tad pierādi viņam to, — Plikpauris Pērs ieteica. — Divcīņu ar viņu tu taču vinnēsi, tu, lielais vērsi!

To Plikpauris Pērs viltīgi bija izprātojis vientuļos brīžos. Divcīņa, kas parādīs Borkam viņa vietu un darīs viņu saprātīgu; pēc tam Matisa pilī būs viena vienīga laupītāju banda, kur visi kopīgiem spēkiem līdzēs uzvest kareivjus uz nepareizām pēdām un sagandēs tiem dzīvi, līdz tie nogurs vajāt laupītājus. Vai tas nebūtu viltīgi?

— Man liekas, ka visviltīgāk būtu izbeigt laupīšanu, — Ronja ierunājās. — Tā man vienmēr ir licies.

Plikpauris Pērs uzsmaidīja viņai savu laipno bezzobu smaidu.

— Tur tev, Ronja, gan ir taisnība! Tik gudra tu esi! Bet es esmu par vecu un nespēcīgu, lai to spētu iedzīt Matisam paurī!

Matiss sirdīgi uz viņu paskatījās.

— Un to saki tu, kas pats esi bijis drošsirdīgs laupītājs gan pie mana tēva, gan pie manis! Beigt laupīšanu! No kā tad mēs vēlāk dzīvosim, vai par to tu esi domājis? •

— Vai tu nemaz neesi pamanījis, — Plikpauris Pērs iejautājās, — ka ir cilvēki, kas nav laupītāji un tomēr dzīvo?

— Jā, bet kā? — Matiss sadrūvējies prasīja.

Ak vai, varot dažādi, Plikpauris Pērs skaidroja.

— Es zinu, ko varētu tev iemācīt, ja nezinātu, ka tu esi un paliksi laupītājs, līdz tevi pakārs. Bet Ronjai, kad pienāks laiks, es pastāstīšu kādu mazu, labu noslēpumu.

— Kādu noslēpumu? — Matiss saausījās.

— Kā jau tikko minēju, — Plikpauris Pērs turpināja, — to es pastāstīšu Ronjai, lai tajā dienā, kad tevi pakārs, viņa nepaliktu bez atspaida!

— Pakārs, pakārs un pakārs! — Matiss sirdījās. — Tagad tu apklusti, vecais nelaimes putns!

Un dienas gāja, Matisam neklausot Plikpaura Pēra padomu. Bet kādā agrā rītā, iekams Matisa laupītāji vēl nebija paspējuši apseglot savus zirkus, uz Vilka žokļiem atauloja Borka un pagērēja, ka gribot runāt ar Matisu. Borka nesa nelaimes vēsti. Un, tā kā viņa nāvīgākais ienaidnieks ne pārāk sen tik cēli bija izglābis no fogta cietuma divus Borkas vīrus, viņš gribēja Matisam atdarīt un to brīdināt. Borka sacīja, lai todien neviens laupītājs, kam dārga dzīvība, nerādot mežā savu degunu. Jo nu tie atkal esot gatavībā. Borka nāca tieši no Laupītāju takas, kur kareivji bija ierīkojuši slēpni. Divus no viņa vīriem tie jau bija paguvuši notvert un trešo, kad tas mēģināja bēgt, smagi ievainoja ar bultu.

— Sitie nelieši i maizes kumosu nenovīd nabaga laupītājam, — Borka rūgti noteica.

Matiss sarauca uzacis.

— Nē, drīz mums vajadzēs tiem iemācīt prasties kaunu! Sitā vairs ilgāk nevar iet!

Tikai pēc tam viņš attapa, ka bija pasacījis «mēs», un smagi nopūtās. Brīdi Matiss stāvēja kluss un mēroja ar skatienu Borku no galvas līdz kājām.

— Mums varbūt vajadzētu... mesties kopā, — viņš beidzot izdabūja, pats notrīsēdams par saviem vārdiem. Tā runāt ar Borkas dēlu! Viņa tēvs un tēvatēvs, un tēvatēvatēvs, to izdzirduši, apgrieztos kapā otrādi!

Bet Borka izskatījās atdzīvojies.

— Nu tu reiz pateici kaut ko gudru, Matis! Viena stipra laupītāju banda, tas būtu labi! Zem viena stipra vadoņa! Es zinu vienu, kas derētu! — to pateicis, viņš izslējās. — Būdams tik stiprs un apņēmīgs!

Tad Matiss izgrūda briesmīgus smiekļus.

— Panāc šurp, tad es tev parādīšu, kurš der par vadoni!

Un tā Plikpauris Pērs panāca savu gribu. Jānotiek divcīņai, to Matiss ar Borku beidzot bija ieskatījuši par pareizu. Matisa vīriem bija liels uztraukums par tik ievērojamu jaunumu, un cīņas rītā

viņa laupītāji tā šūmējās, ka Lūvisei nācās izdzīt tos ārā.

— Ārā! — viņa kļiedza. — Es nespēju klausīties šito jandāliņu!

Pietika jau klausīties Matisu. Viņš staigāja pa zāli uz priekšu un atpakaļ, plātīdamies un zobus griezdams, ka viņš samīcīšot Borku tā, ka pat Un- dise viņu pēc tam nepazīšot.

Plikpauris Pērs smīnēja.

— Lielies, kad jāsi mājās, allaž sacīja mana māte!

Un Ronja ar nepatiku lūkojās uz savu cīņas kāro tēvu.

— Es negribu redzēt, kā tu kādu samīci!

— Tas tev arī nebūs jāredz, — Matiss sacīja. Sievietēm un bērniem, pēc visām parašām, tur nav ko darīt. Uzskatīja, ka tiem nav jāredz, kas notiek pie «meža zvēru tikšanās». Tā dēvēja šāda veida mērošanos spēkiem, un ar saviem rupjajiem paņēmienu tā šo vārdu attaisnoja.

— Lai gan tu, Plikpauri Pēr, piedalīsies visādā ziņā, — Matiss apgalvoja. — Saprotams, tu esi sanīcis, bet meža zvēru tikšanās tevi uzmundrinās. Nāc, vecais vīrs, lai uzceļu tevi zirgā. Jo nu ir laiks!

Bija auksts, saulains rīts ar sarmas klātu zemi, un laucītē lejpus Vilka žokļiem stāvēja Matisa laupītāji un Borkas laupītāji, ar saviem šķēpiem izveidojuši apli ap Matisu un Borku. Tagad šeit kļūs zināms un pierādīsies, kurš vislabāk der par vadoni.

Turpat līdzās augšā kalna korē, ievīstīts zvērādā, sēdēja Plikpauris Pērs. Viņš izskatījās kā veca, izspūrusi vārna, bet acis viņam spīdēja gaidās, kad viņš dedzīgi sekoja notiekošajam lejā.

Cīkstoņi bija nometuši visas savas drēbes, izņemot kreklus, un nu tie kailām kājām mīdījās pa sasalušo zemi. Iesildīdamies viņi taustīja un braucīja roku muskuļus un svaidīja kājas.

— Liekas, ka tev deguns tāds nosalis, Borka, —

Matiss ieteicās. — Bet es tev apsolu, ka drīz tu sasildīsies!

— Un es tev apsolu tādu pašu labumu, — Borka apgalvoja.

Pie meža zvēru tikšanās bija pieļaujami visādi knifi un bezkaunīgi paņēmieni. Drīkstēja lauzt un liekt, un plēst, un plosīt, un skrāpēt, un kost; kailām kājām arī drīkstēja spert, bet tikai ne starp kājām. To uzskatīja par ļaunu darbu, un tāds, kas ķērās pie šāda paņēmiena, ar to pašu arī cīņu zaudēja.

Bet nu Fjūsoks deva zīmi, uz ko visi gaidīja, — nu bija laiks sākt, un Matiss un Borka ar kaujas saucieniem izdrāzās viens otram pretī un sāka cīkstēties.

— Mani māc skumjas, — Matiss sacīja, ar savām lāča ķepām satverdams Borku ap vidu, — ka tu esi tāds mēslu vabole, — to teikdams, viņš saspieda Borku tik stipri, ka tam izspiedās sviedri, — citādi es jau labi sen būtu iztaisījis tevi par savu apakšvadoni, — viņš izdarīja vēl vienu šaušalīgu tvērienu, — un tagad man nevajadzētu izspiest tev taukus no nierēm, — te viņš saspieda Borku tik spēcīgi, ka tas sāka sēkt.

Kad Borka bija beidzis sēkt, viņš atspieda savu cieto galvu pret Matisa degunu tā, ka izsprāga asinis. — Mani māc skumjas, — Borka sacīja, — ka jāsabojā tavs purns, — to teikdams, viņš saspieda

to no jauna, — jo tu jau agrāk bijī tik nesmuks, ka otru tādu grūti atrast, — nu viņš satvēra vienu Matisa ausi un parāva to. — Divas ausis, — vai tev nepietiek ar vienu? — viņš jautāja, paraudams ausi vēl reizi tā, ka tā atplīsa no pamatnes. Bet viņš pazaudēja tvērienu, kad to pašu brīdi Matiss apgāza viņu un ar dzelzs cietu dūri ietrieca viņam sejā un saspieda to vēl plakanāku. — Man pārlietu lielas sāpes dara tas, — Matiss sacīja, — ka jāsamīca tevi tā, lai Undisei uznāk raudiens, ik reizi uzskatot tevi dienas gaismā! — Matiss no jauna spieda viņam seju, bet nu Borkam izdevās satvert zobos gabaliņu no Matisa delnas un iekost. Matiss iekliedzās, viņš mēģināja roku izraut, bet Borka turēja to ciet, līdz vairs nespēja dabūt elpu. Tad Matisa acu priekšā Borka izspļāva pāris ādas strēmelīšu. — Te tev būs, aiznes mājās kaķim, — viņš sacīja, stipri elsdams, jo nu Matiss ar visu savu svaru bija uzgūlies viņam virsū. Un drīz izrādījās — kaut arī Borkam bija stipri zobu, taču citādi viņš ar Matisu nevarēja mēroties spēkiem.

Kad cīņa bija galā, Matiss stāvēja kā laupītāju vadonis — asiņains no skata, un ap augumu viņam plandījās sīkas strēmeles, kas bija palikušas pāri no krekla. Bet kā vadonis gan — no galvas līdz kājām —, tas bija jāatzīst visiem laupītājiem, kaut arī dažiem tas likās drūmi, jo sevišķi Borkam.

Borka bija stipri savainots, viņš bija tuvu raudām, un Matiss labprāt gribēja teikt viņam pāris mierinošu vārdu.

— Brāli Borka, — jā, no šī brīža mēs esam brāļi, — Matiss sacīja. — Vadoņa vārdu un godu tu vari paturēt visas savas mūža dienas un pats vari valdīt savus vīrus. Bet neaizmirsti, ka Matiss ir visvarenākais vadonis pār visiem kalniem un mežiem, un no šī brīža mans vārds visu nosaka — to iegaumē!

Borka mēmi pamāja — sevišķi runīgs viņš šobrīd nebija.

Bet to pašu vakaru Matiss turēja mielastu viesiem — Matisa pils laupītājiem — gan saviem, gan Borkas —, varenas dzīres ar ēdienu pārpilnību un krietni daudz alus.

Un, vakaru vadot, Matiss un Borka aizvien vairāk tapa brāļi. Brīžam smiedamies un brīžam raudādami, tie sēdēja blakus pie garā galda un atcerējās savu bērnību, kad vecajā cūku kūtī abi bija dzenājuši žurkas. Daudz kā cita uzjautrinoša tie varēja pastāstīt, un viņiem vēl tagad bija ko atcerēties. Visi laupītāji, skaļi smiedamies, klausījās ar labpatiku; pat Birkām un Ronjai, kuri sēdēja galda viņā galā, bija prieks klausīties. Viņu smiekli skanēja tik skaļi un dzidri pār laupītāju rupjajām balsīm, ka Matiss ar Borku nevarēja vien nopriecāties. Ilgu laiku Matisa pilī neviens nebija smējies — ne Birka, ne Ronja —, un Matiss ar Borku vēl nebija lāgā pieraduši pie laimes, ka bērni atkal ir mājās. Tāpēc viņu ausīm šie smiekli likās kā vismaigākā mūzika, un tas mudināja viņus plāvēties vēl vairāk par saviem bērnības varoņdarbiem.

Te piepeši Matiss ieteicās:

— Nesēro, Borka, ka tev šodien neveicās! Borkas dzimtai var pienākt labāki laiki. Kad mēs ar tevi vairs nebūsim, tad, jādomā, vadonis būs tavs dēls. Jo mana meita negrib, un, kad viņa saka — nē, tad tā arī ir, to viņa mantojusi no savas mātes.

To izdzirdis, Borka no sirds izskatījās apmierināts. Bet Ronja pāri galdam uzsauca:

— Un vai tu domā, ka Birka grib būt par laupītāju vadoni?

— To viņš grib, — Borka bija cieši pārliecināts.

Tad Birka nogāja no galda un nostājās tā, lai

visi varētu viņu redzēt. Pacēlis savu labo roku, viņš deva svētu zvērestu: lai kas arī notiktu, viņš nekad nebūs laupītājs.

Drūms klusums nolaidās pār velvju zāli. Borka sēdēja asaru pilnām acīm, noskumis par savu dēlu, kas tik nedabiski atsakās iet tēva pēdās. Bet Matiss raudzīja viņu mierināt.

— Man ir nācies pierast, — viņš sacīja, — un arī tev nāksies. Šajos laikos ar bērniem neko nevar panākt. Tie dara, kā paši grib, — atliek vienīgi samierināties. Bet viegli tas nav!

Abi vadoņi ilgi sēdēja un drūmi raudzījās nākotnē, kur Matisa dzimtas un Borkas dzimtas lepnā laupītāju dzīve būs vienīgi pasaka un ātrai aizmirstībai nolemtas atmiņas.

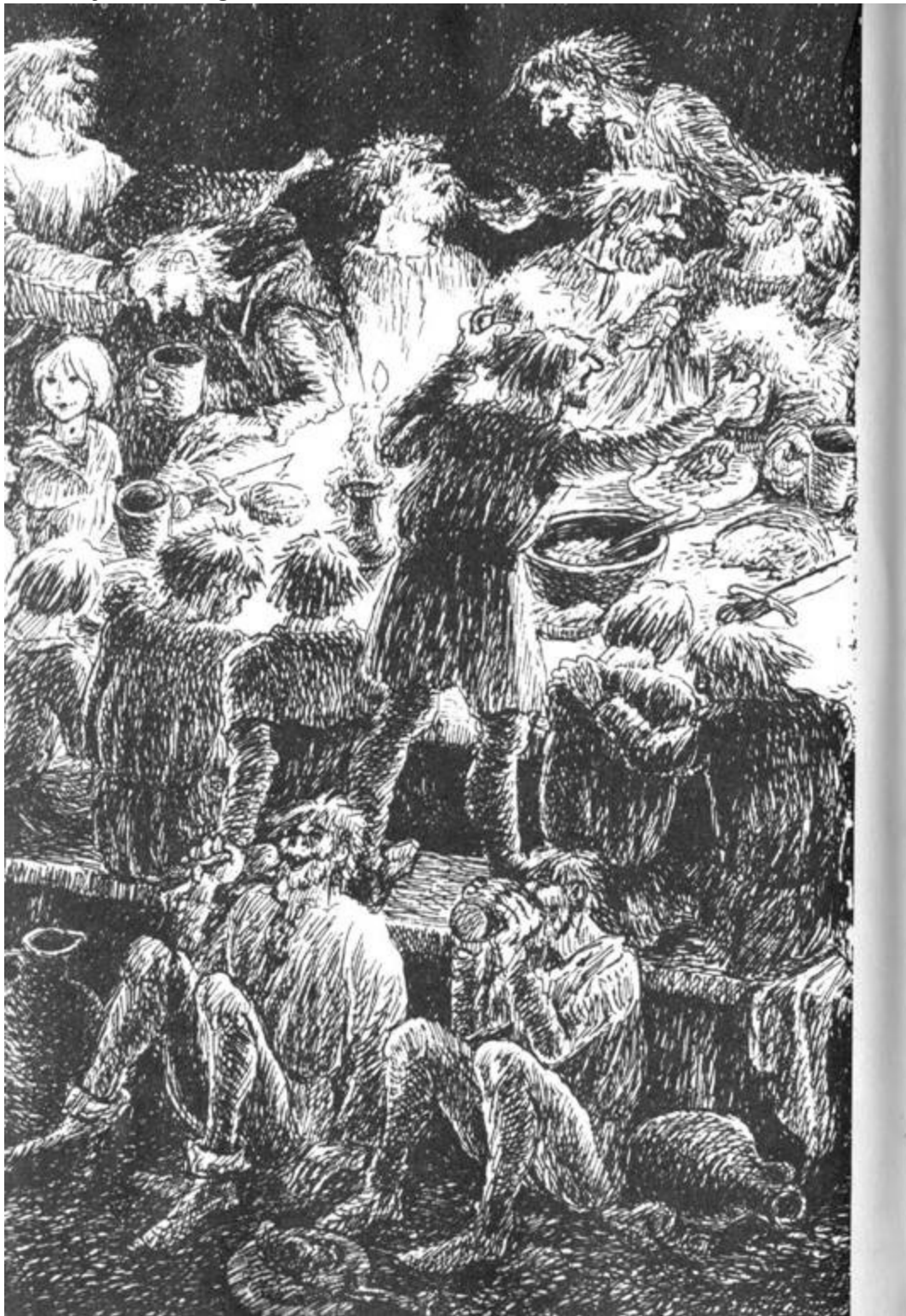
Tikai pamazām tie atkal atgriezās pie žurku medībām cūku kūtī un, par spīti saviem ietiepīgajiem bērniem, nolēma priecāties. Un viņu laupītāji sacentās, lai ar jautrām laupītāju dziesmām un mežonīgiem dančiem aizdzītu drūmumu. Tie griezās riņķī tik trakulīgi, ka grīdas dēļi krakšķēja; pat Birka ar Ronju lēca līdzī taktī, un Ronja iemācīja Birkām daudzus priecīgus laupītāju lēcienus.

Pa to laiku Lūvise ar Undisi savā nodabā sēdēja kambarī. Viņas ēda un dzēra, un runājās. Lielākoties viņu domas bija atšķirīgas, tikai par vienu viņas bija vienis prātis: cik varen jauki ir šad un tad atpūtināt ausis un nedzirdēt i pīkstienus no kāda vīrieša cilvēka.

Bet pils zālē turpinājās svētki. Līdz Plikpauris Pērs aiz noguruma piepeši novēlās uz grīdas. Par

spīti savam vecumam, viņš bija pieredzējis vienu priecīgu un jautru dienu, bet nu vairs nejaudāja, un Ronja palīdzēja viņam aiziet uz gulamkambari. Tur viņš apmierināts un bez spēka atkrita savā gultā, un Ronja apsedza viņu ar zvērādu.

— Manu veco sirdi mierina tas, — Plikpauris Pērs sacīja, — ka ne tu, ne Birka negribat būt laupītāji. Ar prieku to varēja darīt agrākus laikus, tad

es neko nesacītu. Bet nu ir bargāki laiki, nu tu, cilvēks, vari tikt pakārts, iekams paspēsi noskaitīt tēvreizi.

— Jā, un cilvēki tad kliedz un raud, kad viņiem atņem to, kas viņiem pieder, — Ronja piebilda. — Es to nemūžam nespētu izturēt.

— Nē, mans bērns, to tu nemūžam nespētu izturēt, — Plikpauris Pērs sacīja. — Bet nu es tev pastāstīšu kādu mazu, labu noslēpumu, ja tu apsolies to neteikt nevienai dzīvai dvēselei.

Un Ronja apsolījās.

Tad Plikpauris Pērs saņēma viņas mazās, siltās rokas, lai sasildītu savas, kas bija aukstas, un pastāstīja.

— Tu, mans prieks un mana līksme, — viņš sacīja. — Kad es biju jauns un dzīvojos pa mežu uz mata kā tu, man gadījās reiz izglābt dzīvību kādam mazam pelēkam mošķulim, ko harpijas par visu

vari gribēja nogalēt. Pelēkie mošķuļi jau ir vieni salašņas, bet tas bija tāds kā citādāks, un pateicīgs viņš pēc tam bija tik ļoti, ka gandrīz vai netiku no viņa vaļā. Viņš ietiepās un gribēja man dot... re, arī Matiss ir klāt, — Plikpauris Pērs sacīja, jo nu durvīs stāvēja Matiss un gribēja zināt, kur Ronja tik ilgi paliek. Svētki bija beigušies, un bija laiks Vilka dziesmai.

— Vispirms man jānoklausās līdz galam šī pasaka, — Ronja sacīja.

Un, kamēr Matiss ietiepīgi stāvēja un gaidīja, Plikpauris Pērs iečukstēja turpinājumu viņai ausī.

— Tad jau labi, — Ronja noteica, kad bija visu dzirdējusi.

Tad pienāca nakts. Visa Matisa pils ar visiem saviem rupjajiem laupītājiem drīz jau gulēja. Tikai Matiss grūši žēlojās savā guļas vietā. Lūvise bija pamatīgi ieziedusi visas viņa brūces un visus sasitumus, bet nekas nelīdzēja. Tikai tagad viņš sāka just sāpes, un, tiklīdz pakustināja kaut mazo pirkstiņu, vainas radīja neizsakāmas ciešanas. Matiss ne acu neaizvēra, un viņu kaitināja tas, ka Lūvise var tik mierīgi gulēt. Beidzot viņš to pamodināja.

— Man sāp, — viņš gaudās. — Un mana vienīgā cerība ir, ka tas rakaris Borka gul un mokās vēl trakāk!

Lūvise pagriezās pret sienu.

— Ek, vīrišķi, — viņa noteica un tūlī aizmiga.

17. Veciem vīriem nav ko sēdēt un saldēt dibenu

Veciem vīriem nav ko sēdēt un saldēt dibenu, kad tiekas meža zvēri, — Lūvise stingri sacīja, kad nākamajā dienā Plikpaurim Pērām bija drebuļi un sāpes visā ķermenī un viņš negribēja celties augšā. Savu gultu viņš atteicās atstāt vēl arī tad, kad drebuļi jau sen bija pārgājuši.

— Blenzt sienā es varu tiklab sēžot, kā gulot, — viņš sacīja.

Katru dienu Matiss ienāca pie viņa kambarī, lai pavēstītu, kā jaunā laupītāju dzīve iet uz priekšu. Matiss pats bija apmierināts. Viņš teica, ka Borka uzvedoties labi un muti nepalaižot. Saprātīgs vīrs viņš esot turklāt, un kopā viņi esot dabūjuši vienu labu laupījumu pēc otra. Fogta kareivjus viņi esot apmānījuši, ka prieks redzēt, un drīz Matisa mežā būšot tukšs no visiem uzmācīgajiem kareive-ļiem, — tā droši apgalvoja Matiss.

— Jā, jā, lielies, kad jāsi mājās, — Plikpauris Pērs burkšķēja, bet Matiss viņā neklausījās. Viņam arī nebija daudz laika to darīt.

— Izdilušais vārguli, — viņš maigi sacīja, pa- plīkēdams Plikpauri Pēru, iekams aizgāja. — Saņemies spēkā, lai vari vismaz nostāvēt uz kājām!

Un šai ziņā Lūvise darīja visu, ko vien spēja. Viņa atnesa siltu, spēcinošu zupu un daudz ko citu, kas Plikpaurim Pērām garšoja.

— Ieēd zupu, lai vari sasildīties, — viņa teica. Tomēr pat viskarstākā zupa nespēja izdzīt aukstumu no Plikpaura Pēra, un tas darīja raizes Lūvisei.

— Mēs varētu ienest viņu zālē un sasildīt, — Lūvise ieteicās Matisam kādu vakaru. Un, Matisa spēcīgo roku nests, Plikpauris Pērs atstāja savu vientulīgo kambari. Viņam vajadzēja gulēt kopā ar Matisu. Lūvise pārcēlās pie Ronjas.

— Beidzot es, vecs nabags, tikšu reiz pie siltuma, — Plikpauris Pērs priecājās.

Matiss bija tik karsts kā svelmējoša uguns, un Plikpauris Pērs pielīda viņam klāt kā bērns, kas meklē siltumu un mierinājumu pie savas mātes.

— Nebāzies man virsū, — Matiss sacīja. Bet tas nelīdzēja, Plikpauris Pērs tik līda vien klāt. Un, kad atausa rīts, viņš atteicās iet atpakaļ uz savu kambari. Šai gultā viņš jutās labi un šeit gri- gēja palikt. Te viņš varēja gulēt un skatīties, kā pa dienu rosās Lūvise, šeit vakaros pārradušies, ap viņu salasījās laupītāji un stāstīja savas dēkas; arī Ronja pārnākusi stāstīja, kā viņai ar Birku gājis pa mežu. Plikpauris Pērs jutās apmierināts.

— Kamēr es gaidu, es gribētu, lai šitā būtu visu laiku, — viņš sacīja.

— Ko ta tu gaidi? — Matiss vaicāja.

— Kā tev liekas, ko? — Plikpauris Pērs atvai- cāja.

Matiss nespēja uzminēt. Bet nemierīgu prātu viņš manīja, ka Plikpauris Pērs aizvien vairāk izdziest, un apjautājās Lūvisei:

— Kā tu domā, kas viņam ir?

— Vecums, — Lūvise atbildēja.

Matiss bailīgi uz viņu paskatījās.

— Bet no tā taču viņš nemirs?

— Mirs gan, — Lūvise atteica.

Tad Matiss ieraudājās.

— Nē, ej pa gaisu kā divi deviņi! — viņš blāva. — Ar to es neesmu mierā!

Lūvise purināja galvu.

— Daudz ko tu vari noteikt, bet to noteikt tu nevari!

Arī Ronja raizējās par Plikpauri Pēru, un, jo vairāk viņš dzisa, jo vairāk tā pie viņa sēdēja. Nu viņš lielāko tiesu tikai gulēja un snauda, pa brīžam atvērdams acis un paskatīdamies uz Ronju. Tad viņš pasmaidīja un sacīja:

— Mans prieks un acuraugs, tu taču neaizmirsīsi, ko uzzināji?

— Nē! Kaut tikai varētu vien atrast, — Ronja sacīja.

— Gan jau varēsi, — Plikpauris Pērs apgalvoja. — Kad pienāks laiks, atradīsi!

— Jā, gan jau būs labi, — Ronja piekrita.

Gāja laiks, un Plikpauris Pērs kļuva aizvien

vārgāks. Beidzot pienāca nakts, kad pie viņa sēdēja visi — Matiss un Lūvise, un Ronja, un laupītāji. Plikpauris Pērs gulēja nekustīgi, aizvēris acis. Matiss nobijies meklēja kādas dzīvības zīmes. Bet ap gultu bija krēslains, lai gan bija uguns atblāzma un tauku sveces, kuras Lūvise bija iededzinājusi; nē, nevarēja samant nekādas dzīvības zīmes, un Matiss pēkšņi iekliedzās:

— Viņš ir miris!

Tad Plikpauris Pērs pavēra vienu aci un pārmetoši palūkojās uz Matisu.

— Zināms, ka neesmu miris! Vai tu domā, ka man nav tik daudz saprašanas, lai es pateiktu ardievas, pirms aizeju?

Pēc tam viņš labu laiku snauduļoja, un viņi tur stāvēja klusi un dzirdēja vienīgi atsevišķus viegli svelpjošus elpas vilcienus.

— Bet nu, — Plikpauris Pērs ieteicās un atvēra acis, — labie draugi, nu es atvados no jums visiem! Jo nu es miršu.

Un tā viņš nomira.

Ronja nekad vēl nebija redzējusi kādu mirstam, un viņa brītiņu raudāja. «Lai gan pēdējā laikā viņš izskatījās stipri noguris,» Ronja domāja, «tagad varbūt viņš varēs atpūsties kādā citā vietā, par kuru es nekā nezinu.»

Bet Matiss staigāja uz priekšu un atpakaļ pa zāli, visā galvā raudādams, un kļiedza:

— Viņš pastāvīgi ir bijis! Un nu viņa vairs nav!

Un no jauna Matiss sauca vienu un to pašu:

— Viņš pastāvīgi ir bijis! Un nu viņa vairs nav!

Tad Lūvise sacīja:

— Matis, tu taču zini, ka neviens nevar dzīvot mūžīgi. Mēs piedzimstam un nomirstam — tā tas allaž ir bijis, par ko tu gremzies?

— Bet man viņa pietrūkst! — Matiss blāva. — Man viņa pietrūkst tik ļoti, ka sirds plīst pušu!

— Vai tu gribi, lai es tevi drusku atbalstu? — Lūvise jautāja.

— Jā, dieva dēļ dari to! — viņš kļiedza. — Un arī tu, Ronja!

Pēc tam viņš sēdēja, brīžam atspiezdami pret Lūvisi un brīžam pret Ronju, un izraudāja savas sēras pēc Plikpaura Pēra, kas pastāvīgi bija bijis viņa dzīvē un nu vairs nebija.

Nākamajā dienā viņi Plikpauri Pēru apbedīja lejā pie upes. Ziema bija panākusies tuvāk, pirmoreiz sniga, un baltas, mīkstas pārsulas krita uz Plikpaura Pēra šķirsta, kad Matiss ar saviem laupītājiem to nesa pēdējā gaitā. Šķirstu Plikpauris Pērs pats sev bija sanaglojis savās spēka dienās un visus šos gadus bija glabājis dziļi drēbju kambarī.

«Laupītājam zārku var ievajadzēties tad, kad viņš vismazāk to jauš,» — tā tika sacījis viņš, Plikpauris Pērs, un pēdējos gadus bija brīnījies, kādēļ tik ilgi jāgaida.

«Bet agri vai vēl tas noderēs,» viņš sacīja.

Tagad tas noderēja.

Tukšums pēc Plikpaura Pēra smagi gūlās pār pili. Visu ziemu Matiss bija sadrūvējies. Arī lau-

pītāji staigāja nošļukuši, jo Matisa oma noteica gan skumjas, gan priekus Matisa pilī.

Ronja ar Birku bēga uz mežu, kur pašlaik bija ziema, un, stāvēdama uz slēpēm kalna korē, viņa aizmirsa visas skumjas. Bet tās Ronja atminējās, kolīdz viņa pārbrauca mājās un ieraudzīja pavarda priekšā sēžam drūmo Matisu.

— Mierini mani, Ronja! — viņš lūdzās. — Palīdzi man remdēt bēdas!

— Drīz atkal būs pavasaris, tad būs vieglāk, — Ronja mierināja, bet Matiss tā nedomāja.

— Plikpauris Pērs vairs neredzēs nevienu pavasari, — viņš sarūgtināts sacīja. Un tam Ronja nespēja rast mierinājumu.

Bet ziema gāja. Un pienāca pavasaris — tas jau pienāk aizvien, lai kas arī dzīvo un mirst. Matiss kļuva priecīgāks — tāds viņš kļuva ik pavasari — svilpoja un dziedāja, jādams saviem laupītājiem pa priekšu cauri Vilka žokļiem. Tur lejā jau gaidīja Borka ar saviem vīriem. Hoi, nu pēc garās ziemas laupītāju dzīve beidzot atkal ritēs pilnā sparā! Par to viņi savā glupībā līksmoja abi, Matiss un Borka, kā jau daždien, būdami dzimuši laupītāji.

Viņu bērni bija krietni vien gudrāki. Tie priecājās par gluži ko citu. Par to, ka ir nokusis sniegs vismaz tik daudz, lai viņi beidzot varētu atkal jāt un lai viņi drīz varētu pārvākties atpakaļ uz Lāčalu.

— Un vēl es esmu priecīga, ka tu, Birk, nekad negribēsi būt par laupītāju, — Ronja teica.

Birka smējās.

— Nē, to jau es esmu zvērējis. Bet es prātoju — no kā mēs dzīvosim, tu un es?

— Es zinu, — Ronja sacīja. — Mēs būsим kalna vīri, ko tu saki par to?

Un viņa izstāstīja Birkām pasaku par Plikpaura Pēra sudraba kalnu — to, ko mazais pelēkais moš-ķulis pateicībā par izglābto dzīvību reiz sen, sen viņam bija parādījis.

— Sudraba gabali tur esot tik lieli kā akmeņi, — Ronja teica. — Un, kas zina, tā varbūt nemaz nav nekāda pasaka? Plikpauris Pērs zvērēja, ka tā esot patiesība. Kādu dienu mēs varam aizjāt uz turieni un paskatīties — es zinu, kur tas atrodas.

— Bet nav jau nekādas steigas, — Birka sacīja. — Turi to tikai slepenībā! Citādi saskries visi laupītāji un gribēs raust sudrabu!

Tad Ronja iesmējās.

— Tu esi tikpat gudrs kā Plikpauris Pērs. Viņš sacīja, ka laupītāji esot tikpat kāri uz laupīšanu kā klijaņi, tāpēc es nedrīkstēju to sacīt nevienam citam kā tev!

— Bet pagaidām mēs gluži labi varam iztikēt bez sudraba, māšiel, — Birka teica. — Lāčalā vajag kā cita!

Pavasaris bija jūtams aizvien vairāk un vairāk, un Ronja baidījās par to brīdi, kad viņai būs jārunā

ar Matisu, ka nu viņa atkal grib pārcelties uz Lāču. Taču Matiss bija viens apbrīnojams vīrs — ar viņu nekad neko nevarēja zināt.

— Mana vecā ala, jā, tā ir jauka, — viņš sacīja. — Nekur citur šai gadalaikā nav tik labi dzī-

vot kā tur! Vai ne, Lūvis?

Lūvise jau bija pieradusi pie Matisa mainīgajām domām un nelikās sevišķi izbrīnījusies.

— Ej vien, bērns, ja tavam tēvam tā tīk, — viņa atļāva. — Lai gan man tevis pietrūks.

— Bet rudenī tu taču nāksi mājās — tā jau tu mēdz darīt, — Matiss teica, it kā Ronja gadiem būtu ceļojusi no Matisa pils uz mežu un atpakaļ.

— Jā, es darīšu tā, kā mēdz darīt, — Ronja apgalvoja priecīga un pārsteigta, ka šoreiz viss tik viegli izdevies. Viņa bija gaidījusi asaras un kliegšanas, un te nu Matiss sēdēja un izskatījās tikpat laimīgs, kā atcerēdamies savus bērības priekus vecajā cūkkūtī.

— Jā, kad es dzīvoju Lāčalā, tad tik bija dzīve! — viņš atminējās. — Un patiesībā ala ir mana, to neaizmirstiet! Es varbūt jūs šad tad apciemošu!

Kad Ronja to pateica Birkām, viņš lepni sacīja:

— Man vienalga, lai nāk! Bet, — viņš piebilda, — man būs liels atvieglojums ik dienas neredzēt viņa melno, pinkaino galvu!

Ir agrs rīts. Tik skaists kā pirmais rīts virs zemes! Lāčalas jaunsaimnieki — tur viņi iet pa savu mežu, un ap viņiem ir ziedoņa burvīgums. Tas dzīvo visos kokos un visos ūdeņos, un visos zaļajos krūmājos, — tas vidžina un šalko, un bur- zguļo, un dzied, un čalo, — visapkārt skan pavasara svaigā, mežonīgā dziesma.

Un viņi ir atnākuši uz savu alu, uz savām mājām mežainē. Un viss ir kā agrāk — drošs un pazīstams: upe, kas tur lejā šņāc, meži rītausmā, viss — kā agrāk. Pavasaris ir jauns, bet tāds pats kā vienmēr.

— Nebaidies, Birk! — Ronja sacīja. — Tagad tu dzirdēsi manu pavasara kliegšanu!

Un viņa kliegza: spalgi kā putns — tas bija gaviļu kliegziens, kas aizskanēja tālu, tālu mežā.

Jaunākā skolas vecuma bērniem

Astrida Lindgrēne RONJA - LAUPITAJA MEITA Redaktors Vidvuds Medenis Mākslinieciskais redaktors Andris Lamsters Tehniskā redaktore Irēna Soide Korektore Anita Pleikšne

Nodota salikšanai 12.10.87. Parakstīta iespiešanai 21.07.88. Formāts 70x90/16. Ofseta papīrs Jft 1. Baņņikova garnitūra. Ofsetspiedums. 18,72 uzsk. iespiedi.; 38,83 uzsk. krāsu nov.; 9,94 izdevn. 1. Metiens 100 000 eks. (2. laidniens 50 001 -100 000 eks.) Pašūt. N<? 103590. Cena 80 kap. Izdevniecība «Li esma», 226256 Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nv 87/32844/B-1015. Iespiesta

Rīgas Paraugtipogrāfijā, 226004 Rīgā, Vienības gatvē 11.